

Máté G. Péter

Láthatatlan lények

Nem haldoklunk, mi így élünk!

2004-2008.

TARTALOM

Előszó	Peches diák
Áramszünet	Vesét, fecskendőért
Védtelen értékeink	Telepített lányok
Első kör a csárdában	Meg a sztárok
Kilencvenkét beteg	Utolsó figyelmeztetés
Cset neked!	Nyugtalan nyugdíj
Tolókocsis akadályfutás	Megélhetés, vagy becsület
Apró betűk hatalma	Jólétpontok a lakásban
Kék öltöny, barna zoknival	Borul a rendszer
Firka a falon	Túlélés mesterei
Munkában a néproszlleti tárca	Elszállt milliárdok
Gombhoz varrt kabát	Kallódó betegek
Káposzta a földben	Jóslat
Útilapu karácsonyra	Borsban az igazság
Ez jobb lesz?	Anyázás
Akkor könnyebb volt?	Bunkófon
Versenyképtelenség	Adómacera
Fehéríteni a feketét	Tacsivég
Kérdezni nem szégyen	Kacsaláb
Fáradó képviselők	Pisztolyvilág
Ecce homo	Tárdíj
Jó magyar nőnek lenni?	Vonatfoci
Reformot, de olcsón	Telekocsi
Túlképzett munkanélküliek	Parasztvakítás
Miért is nincs pénz?	Szóbunkó
Drága, drága olaj	Állatsimogató
Kövérek országa	Mindentudók
Kívánságlistát a netre!	A nagy átverés
Építünk bárkát?	Lúzerek
Másfél euró	Fokhagyma
Adómizéria	Nyolc óra szórakozás
Élhető világ	Kalasznyikov
Kínai kabin	Mobil ész
Virítsd a lóvét	Cseppnyi kémkedés
Foglalt ügyintézők	Kapcsolati tőke
Ne vásárolj semmit!	Taposs ma!
Mennyből az angyal	Sportszerű játék
Háborgó hallgatók	Rögeszmecsere
Ingyen beszéd	Doktorok rivaldafényben
Fecseg a felszín	Nagyúr
Pocsék áruk országa	Egérhaj
Korlátolt felelősségű társaság	Fanyalgók
Hatalmasok imádata	Boszi polgármester
Határtalan élmény	Fájós hát
Rohanó egyetemisták	Egykerekű harcosok
Péntek délelőtt	Kecskeasszony
Elszálló agyak	Nyuszibaj
UFO-k nélkül a világ	A legszegényebb barakk
Barátgyűjtők	Állatrendőrség
Tenyésszünk szúnyogot!	Láthatatlan lények
Van remény	

Előszó

Első könyvemet, a *Lopott éjszakákat* ötvenedik születésnapomra adtam ki. Magamnak, még inkább addigi és leendő olvasóimnak szánt ajándékként.

Két évvel később jelent meg *A szakállas angyal* című kötetem, ami után úgy éreztem kiírtam magamból mindazt, ami a nőkkel, férfiakkal, gyerekekkel, családokkal, mindennapjainkkal kapcsolatosan foglalkoztatott.

Újságíró vagyok, a velencei-tavi kistérségi televízió, a Tó Tévé főszerkesztője, külsős munkatársa a Vasárnapi Fejér Megyei Hírlapnak, és a Fehérvári Hétnek, szerkesztője a HÍD című üzemi újságnak.

Pályafutásomat evezős edzőként, majd vezető edzőként sportszakmai lapban közzétett próbálkozásaimmal kezdtem. Kezdőnek kissé túlkorosán, harminchat évesen kaptam meg az első komoly publikálási lehetőséget a Fejér Megyei Hírlaptól.

Írásaim ezt követően rohamtempóban jelentek meg a hírlapon kívül az Új Tükörben, Nők Lapjában, Esti Hírlapban, Magyar Nemzetben, Népsportban, Nemzeti Sportban, Tallózóban, Népszabadságban, Fehérvári Hétben, Fehérvári Polgárban, és még mintegy további harminc kisebb-nagyobb lapban.

Dolgoztam szerkesztő-riporterként a Magyar Televízióban, a Duna Tévében, vezettem műsort a Danubius Rádióban és főszerkesztője voltam a Rádió 101 Gárdony elnevezésű helyi rádióknak.

Életem újabb, ezúttal már hatvanas számot viselő mérföldköveként kötetbe rendezett írásaim tartalmi meghatározásához választott mondatom eredetijét – „Nem haldoklunk, mi így élünk” – egyik barátom hordta kitűző formájában éveken át ruháján. A Vasárnapi Fejér Megyei Hírlapban megjelent jegyzeteim így, együtt, és ahogy én láttam, egyfajta kor- és kórtünetét adták a 2004 óta eltelt négy évünknek. Mert mi valóban nem haldoklunk, csak így élünk.

Szeretek írni, mert hiszek a leírt szó erejében. Ha Önt, igen tisztelt olvasóm, egyetlen írásom is elgondolkodtatja, vagy éppen vitába száll velem, már nem dolgoztam hiába.

Köszönöm, hogy elolvassa könyvemet.

Máté G. Péter

Áramszünet

Ülök a vaksötét szobában, egyetlen fényforrás a mobiltelefonom kijelzője. Lázasan nyomkodom a billentyűket, hívom az áramszolgáltató ügyfélszolgálatát. Az ablakomat csendesen áztatja a pusztító vihar utáni eső.

Egy órája ülök, szokva a sötétet. Még nem vagyok nyugtalan, megértem, hogy az egyre vadabb viharok, sőt tornádók okozta rengeteg kárt ki kell javítani és ehhez idő kell. Az áramszolgáltató ügyfélszolgálatának automatája sokadszor vezet végig a menün, hogy a számomra oly fontos hibabejelentő gombját lenyomva ismételten közölje, a szám most nem kapcsolható.

Lemerül a telefon, hát kiülök az ugyancsak vaksötétben ácsorgó autómba, mert onnan még tudom üzemeltetni a mobilt. Újra és újra tárcsázok, amikor véletlenül egy olyan gombot nyomok meg, amin még nem próbálkoztam. A kedves női hang közli is jutalomként, ha munkatársunkkal akar beszélni, megteheti reggel fél nyolctól este nyolcig. Lassan tíz óra lesz. Elkéstem. A viharral. Meg a zárlattal

Nem panaszkodom tovább. Orkán, tornádó sújtotta az országot, leszakadt faágakkal, vezetékekkel, lepusztult háztetőkkel, emberhalállal. Mi az én gondom ehhez? Semmiség. És mégis. Változó klímában élünk, aminek a hatására fel kell készülni. Időben. Éjjel-nappali ügyeletekkel, megfelelő anyagokkal, alkatrészekkel, szaktudással bíró gyorsreagálású szerelőbrigádokkal. Az én áramszünetem tizenhét órás volt. A nappali hőségben leolvadt mélyhűtővel, megromlott, kidobott ételekkel, hússal, tejjel, sajttal, a számítógépből elveszett munkával, idegességgel, sok-sok telefonálással.

A huszonnégy órás ügyelet, a gyors munka természetesen pénzbe kerül. A kár is, mégpedig sokba. Igaz, azt én, a kiszolgáltatót fogasztó fizetem.

Magyarország, 2004. június.

Védtelen értékeink

Biciklizni jó! Nagyszerű érzés végigsuhanni egy védett, jól megépített, megfelelően széles kerékpárúton, távol a bringást semmibe vevő, száguldó autóktól. Szerencsére egyre-másra hallani: itt is, ott is megépítettek, átadtak egy új kerékpárút szakaszt.

Cseppet sem olcsó multság manapság megépíteni egy kilométernyi kerékpárutat. Elég körülnézni az Interneten ahhoz, hogy az ember megtudja, egyetlen kilométernyi korszerű kerékpárút akár 20-25 millió forintba is belekerül. Ha van rá pénz.

A Velencei-tó partján sok-sok ígéret után közel két évtizede megépült egy három kilométeres korszerű kerékpárút. Öröm volt rajta végigmenni, el lehetett jutni kerékpáron Agárdról, a Dinnyést, Pákozddal összekötő útig, ahol aztán a csekély forgalom mellett már biztonságosan kerekezhettek a tó északi oldalára turista, edző sportoló egyaránt.

Múlt időben beszélek a kerékpárútról – meglehet ez az írás egyben egy elhalt út nekrológia is – mert az enyészet, a természet visszafoglalta a felelőtlen, értékeivel mit sem törődő embertől a nagyszerű utat. A gaz eleinte csak az út szélét kóstolgatta, majd „látva” a lelkiismeretlen hanyagságot, nemtörődömséget, az egymásra mutogató illetékeseket, bátran harapott az út bitumenjába.

Az egykoron talán kétméteresnél is szélesebb kerékpárúton – két drótszamaras lecsukott szemmel is bátran haladhatott el egymás mellett az ütközés legcsekélyebb veszélye nélkül – ma már helyenként csak pár centis útfelület várja a biciklistát. A többit megette, megemésztette a terét háborítatlanul visszahódító természet.

Kerékpáros, ha arra jársz, állj meg néhány pillanatra és emlékezz védtelenül pusztuló értékeinkre!

Magyarország, 2004. június.

Első kör a csárdában

Több mint másfél évtizedig nap mint nap jártam a Velencei-tavat. Evezős fiatalokat edzve, oktattva eljutottam a tó legrejtettebb zugába is. Megismertem és megismertettem a tó élővilágát, megcsodáltam a vízi világ rejtett életét, a nádasokban fészkelő madarakat, a csak egészen közelről látható virágokat, kicsiny rovarokat, a szertelenül repkedő szitakötőket. Aztán ez az időszak is elmúlt életemből, de nosztalgiázva, a tó utáni vágyamban minden esztendőben vízi túrát szervezek barátaimnak.

Egy-egy túrára húsz, huszonöt barátom jön el. A társadalom elismert tagjai, gyógyítók, mások ügyeit védők, oktatók, az írás és a szó emberei, olykor, nagyritkán, ilyen, vagy olyan színű politikusok. Emberek, akiről tudom, vagy csak sejtem beléjük rögzült politikai ideájukat.

Négy évvel ezelőtt egy vízre szállás előtti eligazításkor – előre megfontolt szándékkal – azt találtam mondani: ezen a túrán tilos bármely párt, vagy politikus szóhozása. S, hogy jobban rögzüljön kérésem, nyomatékként még megemlítettem, aki először megszegi a tilalmat, fizeti az első kör italt pihenésünkkor, a Szúnyog-szigeten, a csárdában. Aki meg vele tart, itathat bennünket a továbbiakban.

Több túra után állíthatom, az emberek még ma is el tudnak tölteni egy napot egymás társaságában úgy, hogy nem politizálnak. Tréfálkoznak, nevetgélnek, beszélgetnek családról, gyerekekről, szerelmekről, munkáról, a táj szépségéről, emberi dolgokról és közben jól érzik magukat.

Csak óvatosan kérdezem: nem kellene bevezetni országosan is, hogy aki hivatalos fórumokon kívül bárhol politikai témát hoz szóba, az fizeti ott és akkor az első kört?

Magyarország, 2004. július.

Kilencvenkét beteg

– Borzasztó, ami a szegedi klinikán a tévedésből operált beteggel történt – mondta minap háziorvos barátom –, de áruld el, miért vezető hír mindez még egy héttel később is valamennyi híradásban?

Hivatkoztam az eset rendkívüliségére, példaértékére, az uborkaszazonra. Nem túl meggyőzően. Különösen akkor kerültem bajba, amikor barátom, aki az egyik üdülőhelyen gyógyít, és ezekben a hetekben még szabadságát töltő orvostársát is helyettesíti, folytatta: – Ma is kilencvenkét beteg volt a rendelésemen, és akkor még nem beszéltem a délutáni hívásokról. Mondd meg, ha ilyen tempó mellett egyszer is hibázok, kit okolnak majd? Engem, vagy az egészségügyi rendszert?

A nyaralóhelyen, a helyi lakosokon kívül még ott vannak a vendégek is. A háziorvos reggel nyolckor kezd, este kilenckor csak ritkán van otthon. Sokszorosát teljesíti töredék fizetségért, mint nyugati határainkon túli uniós kollégái.

Több barátom is akad az orvosok között. Tudom, ahogy az orvosok döntő többsége, ők is csak gyógyítani akarnak. Látom hajszoltságukat, alulfizettségüket, méltatlan munkakörülményüket, nemegyszer megalázottságukat és azt, hogy gyorsabban használnak el, mint az amúgy igencsak rossz életkilátásokkal rendelkező betegek. És ezen még a hálaként kapott pénz sem segít.

Azóta is foglalkoztat a gondolat: vajon az évtizedek alatt változtathatatlanul megkövesedett egészségügyi rendszer megvédené-e a napi több tucat beteget ellátó orvosát, ha hibázna? Aligha. Ráadásul rendszereket nemigen lehet felelősségre vonni, legfeljebb a bajban magára maradó embert.

Magyarország, 2004. augusztus.

Cset neked!

Mindennapi munkám része az Internet. Imádom szolgáltatásait, elképesztő nagyságú adatbázisait, az információ mérhetetlen mennyiségét. Megtanultam keresni, böngészni, napi rutinnal levelezek, és már odáig jutottam, hogy egyszerűbb weboldalakat is készítek. De azért gyorsan hozzáteszem, én csak egy egyszerű, bár korosztályom tagjainál némileg jártasabb felhasználó vagyok.

A minap kerestem valamit és a ritka alkalmak egyikével kellett szembesülnöm: nem találtam megfelelő információt. Fiam javaslatára megpróbálkoztam hát a chateléssel. (Az angol – chat – szó, beszélgetést, csevegést, fecsegést jelent.) Útmutatása alapján beléptem az egyik ilyen szolgáltatást nyújtó oldalra és beírtam kérésemet.

A rendszerben, az adatok szerint, az adott pillanatban mintegy négyezren voltunk. Másodpercenként írótak ki mondatok, kérdések, válaszok, gombolyodott a társalgás fonala. Miközben vártam az ismeretlenek segítségére, olvastam a gördülő szöveget.

A chat nyelvezete meglepett. Leginkább a régi rajzfilmsiker, a Mézga család XXX. századbeli leszármazottjának újmagyarjára hasonlított. De ami még rosszabb, az a stílus. Cseppet sem érzem magam prűdnek, túl szemérmesnek, de az indokolatlan alpáriság elképesztett.

Választ nem kaptam a feltett kérdéseimre, csak az igénytelenség ömlött rám. Sajnálattal állapítottam meg, az embereknek – nyilván szép számmal vannak kivételek is – megint sikerült egy hasznos, pompás, jobb sorsra érdemes eszközt lealacsonyítani, sokak számára utálatossá tenni. Íme az ember? Cset neked!

Magyarország, 2004. augusztus.

Tolókcocsis akadályfutás

Kerekes székes vendéget hívtak a minap az egyik helyi televízióba beszélgetni a mozgásérültek helyzetéről, napi gondjaikról. A vendég időben meg is érkezett, és a stáb tagjai akkor szembesültek azzal, amivel a tolókcocsiban ülőnek minden nap meg kell küzdenie. A középkorú hölgy ugyanis nem tudta megközelíteni az ép mozgásúak számára cseppnyi akadályt sem jelentő néhány lépcsőfok miatt az élő beszélgetés helyszínét, a műtermet.

A stáb tagjai ezúttal megoldották a dolgot. Óvatosan megemelve a kerekesszéket és a benne ülő hölgyet, néhány pillanat alatt bevitték a vendéget a stúdióba. A mindennapokon közel sem ilyen egyszerű a helyzet. Még ott sem, ahol előrelátóan igyekeznek akadálymentesíteni a járdákra felhajtást, a közintézményekbe jutást. A boltok, áruházak többsége nem készült fel a mozgássérültek fogadására.

A szerencsés, mozgásában nem korlátozott többség figyelmetlensége, közömbössége, néha lelketlensége is sok kellemetlenséget okoz a mozgássérülteknek. Pedig milyen egyszerű lenne észrevenni a szükségét és néhány mozdulattal segíteni.

Sokan félnek – irtóznak – a másságtól. Remélhetőleg a „mások” kigúnyolása, megalázása, már a múlté, de az biztos, hogy a mozgássérültekkel szemben a fejlett társadalmakra jellemző megértés, együttérzés nálunk még nem az igazi. Pedig rohanó, furcsa világunkban elég egy rossz kormánymozdulat, egy figyelmetlen lépés, vagy éppen rossz időben rossz helyen tartózkodás ahhoz, hogy mi is tolókkocsiban találjuk magunkat.

Magyarország, 2004. augusztus.

Apró betűk hatalma

A minap szervizbe kellett vinnem alig több mint kétéves autót, immár sokadszor. A világ-szerte közismert, a Trabant-korszak vágyott, másik oldalon gyártott népautójának minősége enyhén szólva is nagy maga után kívánnivalót. Ezúttal éppen rozsdásodni kezdett a más-különb cseppet sem olcsó, a tolvajok által kedveltnek vélt, emiatt a nagyobb lopásveszély okán felárral biztosított jószág.

Semmi baj, gondoltam, hiszen még sokáig számíthatok az ingyenes javításra. A vásárlás idején a vállalt tizenkét éves átrozsdásodási garancia is vonzott a gépkocsinhoz. A szervizben aztán gyorsan felvilágosítottak a tizenkét év, csak hat. Olvassam el az apró betűs részleteket is.

Mi tagadás, becsaptak. De ez már egyáltalán nem újdonság. Ugyanígy csapnak be nap mint nap az óriásplakátokon hirdetett egy-két százalékos THM-ekkel – vajh’ van-e olyan nem banki vagy pénzügyi szakember, aki tudja mi ez? – a csekély összegért meghirdetett társasutazásokkal, a mind ígéretesebb telefontarifákkal, a gyanúsán előnyös biztosításokkal, műszaki tárgyak garanciáival, amelyek csapdáit az egészséges szemmel is alig olvasható, apró betűs részletekben bújnak meg a gyanútlan fogyasztó, későbbi károsult elől.

Szomorú tény: ha már a minőséget a nagy árverseny miatt a gyártók, szolgáltatók nem tudják a várt színvonalon biztosítani, gondoskodnak magukról a szerződések, tájékoztatók apró betűiben.

A THM egyébként, utánanézttem, a „teljes hiteldíj mutató” rövidítése. De, hogy mit jelent...?

Magyarország, 2004. szeptember.

Kék öltöny, barna zoknival

Nagy beszédfogyasztó vagyok. Hivatásom okán sokat ülök autóban, és ilyenkor a többséggel ellentétben nem az egymástól alig különböző zenei rádiók adásait, CD-t, vagy kazettát, hanem a beszédre szakosodott csatornák valamelyikét hallgatom. Szeretem, ha az utazással töltött órák alatt is ömlik rám az okosság, ha rendre új információkhoz jutok.

Meglepően sok tapasztalatot lehet így szerezni. Az egyik reggeli műsorban a nagytekintélyű szakértő mondandójának minden mondatát „úgy gondolom”-mal kezdte, a politikus röpké háromperces megszólalásában tucatnál is több „én”-t használt. De semmivel sem volt jobb az önmagát lehallgatottabbnak jellemző adó műsorvezetőjének nyökögése, ööözése, kollégái modorossága, felületessége, stílustalansága.

Beszélni nehéz, de ha már valaki közbeszédre, nyilvános megjelenésre és közlésre szánja el magát, talán nem lenne rossz befektetés számára, ha képezné önmagát. Igaz ez politikusainkra is, akik beszédhibával, pöszeséggel, hadarással, makogással, nyögdécseléssel és még ki tudja miféle, a hallgatóság számára olykor fizikai fájdalmat jelentő hanyagsággal lesznek pártjuk szóvivői, vezérszónokai, dédelgetnek pártvezéri, miniszteri álmokat.

A trágárságmentes, kulturált, kiművelt, választékosan szép beszéd megtanulható. Kell hozzá sok-sok elszántság, akarat, esetleg egy logopédus, meg néhány jó barát, akik veszik maguknak a fáradságot – bátran vállalva a sértődés veszélyét is – és figyelmeztetik a magasabbra törőt hibáira.

A rossz (köz)beszéd olyan, mint a kék öltönyhöz viselt barna zokni látványa. Fáj.

Magyarország, 2004. szeptember.

Firka a falon

Gyerekkorom óta vonzanak a vasutak és ezen még az sem rontott, hogy négy évig tanultam is a vasutas szakmát. Mára már oly messze kerültem a sínek és mozdonyok világától, hogy mindig örömet, újdonságot jelent, ha ezzel a témával foglalkozó filmet láthatok.

A minap az egyik dokumentumfilm csatornán a svájci vasutakkal ismerkedhettem. Elbűvölt a szebbnél szebb tájakon futó, szépen festett, ragyogóan karbantartott, tiszta, világos, kényelmes utastérrel bíró járművek látványa. Aztán hiányérzetem támadt. A vagonok makulátlan külsején ugyanis sehol sem láttam a hazai vonatok elmaradhatatlan kellékét, a falfirkás „művészek” keze nyomát.

Sokszor kényszerülök várakozásra a sorompóknál. Ilyenkor szemem előtt vonul el a mérhetetlenül összerondított kocsik mozgó tárlata. De nem érzem jobban magam akkor sem, amikor a főváros, vagy a vidéki nagyvárosok utcáit járva, a szép épületek grafiti általi megalázásának, a környezetszennyezés és a károkozás ily burjánzásának lehetek szemtanúja.

A svájci vasút filmjét nézve csodálkoztam rá Luzerne. Vajon ott miért nem látni egyetlen grafitit, falfirkát sem, ahogy alig találkozni velük a közeli Bécsben, vagy más osztrák városban? Tény, valamit nekünk is tennünk kellene. Akad magyar párt, amelynek tagjai börtönbe záratnák a vétkezőt. Nekem jobb ötletem van. Ha végre sikerül valakit nyakon csípni, ahogy a minap Székesfehérváron történt, adjunk kezébe kőműves szerszámokat, festőecsetet, hogy aztán rongálása nyomán, a szükséges anyagokat fizetve, a költségeket állva, megismerhesse a kétkezi építő alkotás örömét is.

Magyarország, 2004. október.

Munkában a néprosszléti tárca

Gyerekkoromban mindennapi programom volt a postás várása. A főváros nyolcadik kerületének egyik öreg bérházában sokszor a nap fénypontja, a történések történése volt, amikor megjelent jellegzetes válltáskájával a postás bácsi.

Bevallom, mára már cseppet sem várom a kézbesítőt. Eltűnőben a távirat, levelet is leginkább e-mailban írunk egymásnak barátaimmal. A régen látott rokont pillanatok alatt felhívhatom, ha úgy tetszik kocsiból, vagy erdőben sétálgatva. A postás persze most is jön. Sokkal többet, mint akkor, amikor csak levelet, képeslapot hozott a bérházba. Jön naponta és hozza a hosszúkás, jellegzetes borítékokat, bennük a cseppet sem várt csekkekkel.

Szóval érkeznek a csekkek, elsejétől harmincegyedikéig. Szakadatlanul. Jön a gáz, villany, víz, csatorna, kábeltévé, mobil és vezetékes telefon számlája, a kocs- és házbiztosítás, a szemétdíj, az internetszámla. Jönnek, és még csak véletlenül sem azonos fizetési határidővel.

Sokszázezren állunk hónapról, hónapra többször is sorban a postán, hogy befizethessük modern életünk mindenhavi árát. Soromra várva sokszor gondolkodom, vajon a szolgáltatók milyen elgondolás alapján zárják le számlámat éppen a hónap elején, közepén, vagy végén, milyen technikával állapítják meg a fizetési határidőket úgy, hogy az véletlenül se egyezzen a többivel?

Úgy érzem, megoldottam a rejtélyt. Biztosan van valahol egy Néprosszléti Minisztérium, ahol szorgos munkatársak bonyolítják az egyszerű dolgokat. Dicséret érte. Tényleg jól végzik a munkájukat.

Magyarország, 2004. október.

Gombhoz varrt kabát

Mikulás előtt egy nappal ismét népszavazhatunk. Állampolgári jogunk és egyben kötelességünk a mindenkor szavazáson való részvétel, de vajon képesek vagyunk megfelelően dönteni? Nos, a december 5-ei kettős népszavazáskor bajosan.

Szavazhatunk egy, amúgy már megsemmisített kórháztörvényről, de ha kicsit messzebbre nézünk, arról, vajon mi a jobb nekünk: ha annak az államnak a kezében hagyjuk a teljes egészségügyi vagyont, amelyik az elmúlt másfél évtized alatt végképp bebizonyította, rossz gazda. Vagy adjuk voksunkat ma még ismeretlen befektetőkre, akiket a haszon, a ráfordított tőke gyarapodása éltet? És ha mindezt úgy teszük, hogy nekünk is jó lesz majd? Van elég ismeretünk, képesek vagyunk ésszerűen, érzelemmentesen dönteni? Aligha.

Ugyancsak nehéz az érzelmeket félretéve igent vagy nemet mondani a kettős állampolgárság ügyében. Mert ha arra gondolunk, véletlenül Munkácsra is születhettünk volna és akkor a XX. században úgy cseréltünk hatszor állampolgárságot, hogy ki sem tettük – tehettük – lábukat városunkból, most biztosan igennel voksolunk. De ha nem tudjuk, mert nem árulják el nekünk felelős, vagy éppen felelőtlen politikusaink, mire is számíthatunk, amennyiben idegenbe kényszerült magyar embertársaink teljes körű magyar állampolgárságára szavazunk, már elbizonytalanodunk.

Tipikus eset, mi dönthetünk a gombokról, majd mások, ilyen-olyan egyéni, politikai érdekek, egyezségek, háttér-megállapodások után megvarrják a „kabátunkat”. De nyugalom kedves népszavazó embertársaim! Egy biztos: a ránk feszülő „kabát” árat mindenképpen mi fizetjük meg.

Magyarország, 2004. november.

Káposzta a földben

Panaszkodik az egyik kereskedelmi tévé hírműsorában a káposztát termelő gazda, nem érdemes felszedni, beszántja inkább az amúgy nagyon szép termést, kétségbeejtő helyzetét ecseteli a burgonyás, nem bírja a nyugatiakkal az árversenyt, még csak esélyt sem lát a normális áron eladásra.

Látom a reklámokat, olvasom a rábeszélő írásokat, vegyük a magyar termékeket, így életben tarthatjuk a hazai ipart, mezőgazdaságot. Egyetértek. Aztán elmegyek bevásárolni, mondjuk a közelben lévő, idegen nevű és valószínűleg külföldi tulajdonú raktáruházaiba, ahol a polcon egymás mellett lelem a magyar és a hasonló nagyságú, kinézetű, igencsak ízletes német sajtot. Nyúlok a megszokott magyar felé, amikor észreveszem, a német termék jóval olcsóbb. Biztosan tudom, nem csak az én kezem változtat ilyenkor irányt.

A nagy árverseny vesztesei a hazai gazdák, iparosok, nyertesei a vásárlók. Unióbeli tagságunk első jelenként, cáfolva a szkeptikusok rémálmát, a robbanó, egekbe szökő árakat, tapasztalhatjuk, ahol hatékonyan termelnek, ott alacsonyabb lehet az eladási ár is. Magyarország nyitott piaccá vált, így hát a hazai termelők kárára mi, magyar fogyasztók is részesedhetünk a jóból.

Fogalmam sincs mi a megoldás. Vérzik a szívem küszködő honfitársaimért, az elhaló magyar iparért és mezőgazdaságért, de egyéni érdekem, ahogy a naponta vásárló százezrek érdeke is, hogy nehezen keresett forintjaim védelmében a jó minőségű, de mérsékelt árú portékát vegyem.

Vajon azok, akik tehetnének valamit, adókról, olcsó fejlesztési hitelekéről, támogatásról, ipart, mezőgazdaságot ösztönző kedvezményezésekről, befektetésekről döntenek, vásárláskor melyik termék után nyúlnak?

Magyarország, 2004. november.

Útilapu karácsonyra

Sajnálatosan sokan veszítik el állásukat még az év végén. Kampányszerűen szűnnek meg munkahelyek, értékelődnek le emberi életek, családi sorsok. Egyfajta csúfondáros karácsonyi ajándékként.

Fejér megyében az egyik legnagyobb létszámcsökkentés a megyei önkormányzatnál és intézményeinél következik be az év hátralévő napjaiban. Elkeserítő a döntés, de valószínűleg jól átgondolták a megye vezetői, és nem láttak más megoldást a takarékosabb működésre. Bizonyára a közszféra országosra tervezett jelentős létszámcsökkentése is indokolt. A kérdés csak az, miért ilyen apolitikus, fájdalmas módon tették mindezt?

A jelenlegi hatalom megválasztása óta két év telt el. A közigazdászok akkor is tudták, túlduzzadt a közszféra, karcsúbb, hatékonyabb államigazgatás, önkormányzati rendszer kellene. Ha mindezt annak idején a felelős vezetők kellő bátorsággal, előrelátással vállalják, az ötven-százalékos közalkalmazotti bérfeljesztéssel együtt kétéves létszámcsökkentő programot hajthattak volna végre. Két év alatt létszámstoppal, a nyugdíjba vonulókkal és pályaelhagyókkal elérhető lett volna a ma kívánatosnak tűnő alacsonyabb számú állomány. Fájdalommentesen, politikai töke- és szavazatvesztés nélkül.

Idén ahogy az országban sokfelé, Fejér megyében is családok soránál sikeredik majd keserűsre legszebb ünnepünk. Mert meglehet, az ajándékok, az együtt elköltött vacsora, a karácsonyfa díszének csillogása szemvillanásra feledtethetik a szívbemarkoló aggodalmat, de a következő pillanatokban már ismét ott dübörög a megválaszolatlan kérdés: mi lesz holnap?

Magyarország, 2004. december.

Ez jobb lesz?

Ifjabb koromban nagyon vártam a szilveszter éjszakát, misztikus hangulat lengte körül e jeles napot. Úgy éreztem, az éjfél nem csak egy egyszerű nap végét és egy másik kezdetét jelenti, de új, jobb világ is kezdődik az óra éjféli ütésére.

Nagy fogadalmakra nemigen volt szükségem, bár kisebbeket én is tettem, hogy aztán milliós társamhoz hasonlóan január vége felé, a mindennapi taposómalom közepette már alig-alig emlékezzem az elhatározásokra. Ahogy egyre tapasztaltabb, korosabb lettem, úgy vált újév hajnala mind érdektelenebbé. Eltűntek a nagy várakozások, szkeptikus lettem a naptári napok, nevezetes évfordulók, kiemelt időpontok jelentőségét illetően. S, ha még egy cseppnyi illúzióm lett volna, a néhány évvel ezelőtti évezredforduló a maga felfokozott várakozását ellenpontosító jelentéktelenségével végérvényesen semmissé tette az újévbe vetett hitem maradékát is.

Mindezek ellenére az újesztendő első pillanataiban a Himnusz örökérvényű szavait, dallamait hallgatva, énekelve, párommal összeölelkezve valahol tudatom mélyén ezúttal is vártam, reméltem a változást, miközben sok évtized rutinja, tapasztalata óva intett a nagy álmoktól, reményekről. Mert mi is változhatott meg szombaton nulla órakor? Kedvesebbek lettek egymáshoz az emberek, alacsonyabbak az árak, kevésbé kisztíluék, megosztóak politikusaink, jobb az egészségügyi ellátás, közbiztonság, oktatás, nagyobb a béke, nyugalom, szeretet a világban? Aligha.

Eszünk, sokszor megkínlódott tapasztalatunk ellenére mégis higgyük, hogy az új év más, jobb, emberibb lesz, mint volt sok ezer őse. Bízunk a holnapban, egymásban, a valóban boldog újesztendőben. Hiszen hogyan is élhetünk, ha már bízni sem tudunk?

Magyarország, 2005. január.

Akkor könnyebb volt?

– Nektek könnyebb volt – vágják mostanában többször is fejemhez fiam barátai, hozzá hasonló korú ismerőseim, amikor az élet nagy dolgairól, állásról, lakásról, megélhetésről esik szó.

Természetesen ilyenkor vitatom állításuk helyességét és érvelek mindazzal – számukra történelemmel – amit megértem. De bevallom, sokadik ehhez hasonló kijelentés után el kellett gondolkodnom. Nekünk valóban könnyebb volt?

Hogy kik is azok a „nektek”? Nos, mindazoknak, akik a Kádár-rendszer puha diktatúrájában szocializálódtak, éltek, dolgoztak így vagy úgy, de boldogultak. Így, most visszagondolva, mindenesetre csendesebb éveket éltünk, ez már igaz. Ha munkája nem is, de munkahelye, fizetése mindenkinek volt. Utazni legfeljebb a szocialista tábor jeles országaiba, netán három-évente szerencséivel és hihetetlenül megalázó költőpénzzel a világ boldogabbik felére lehetett.

Trabantra jó esetben is öt évet kellett várni, tanácsi lakásra meg évtizedeket. Ha pedig megkoplalva minden egyes téglát építkezésre adtuk fejünket, latba kellett vetnünk kapcsolatainkat, hogy némi kenőpénzért a „pult alól” építőanyaghoz jussunk.

Az árak sem voltak sokkal olcsóbbak, mint manapság. A 70-es évek elejei béreket összehasonlítva a mai átlagbérrrel kiderül, mintegy hatvanszorosra növekedett a fizetés. S ha így nézem, nem került kevesebbe sem a benzin, sem a kenyér, sem a mosógép. Telefonról évtizednyi várakozás után is csak a protekciósok álmodhattak a mai majd' kilencmilliónyi mobiltelefon országában.

Nem, ifjú barátaim, nem volt könnyebb nekünk, de készséggel elismerem, nektek sem az!

Magyarország, 2005. január.

Versenyképtelenség

Olvasom, hogy orvosaink közül mind többen használják ki az unió adta lehetőségeket. Hétvégenként kocsiba, fapados repülőre ülnek és elmennek dolgozni. Ausztriába, Németországba, Angliába, Norvégiába, hogy egyetlen hétvégi ügyelettel megkeressék egyhavi hazai jövedelmüket. Hogy aztán, addig-addig járnak odaátra, míg ott maradnak? Bizony megeshet.

Olvasom, hogy baj van a versenyképességünkkel. Emiatt mindenkori pénzügyminiszterünk adóreformról beszél, áfa- és munkáltatói terhek csökkentéséről. Lenne min változtatni, az már biztos.

Barátom panaszolja, kapott százhuszonhatezer forint jutalmat a múlt hónapban. Örült neki, hogyne örült volna. Jó érzése mindaddig felhőtlen volt, míg szokásától eltérően meg nem nézte a fizetési kimutatást. Kiderült, a summából hatvanegyezer az övé, hatvanötezer az államé. Miután kikáromkodta magát, tovább ment és megtudakolta, mibe került az ő hatvan-ezret alig meghaladó pénze vállalatának. Nos, cége további több mint negyvenezer forintnyi ilyen-olyan járulékot volt köteles fizetni, így az állam, barátom jó munkájáért, százezer forintot meghaladó bevétellel jutalmazhatta magát.

Olvasom, hogy elhúztak mellettünk a volt szocialista országok, versenyképességünket tekintve (is) sereghajtók lettünk az unióban. A két példa, mint cseppben a tenger. S bár a versenyképességnek csak néhány eleme a fizetés, a közterhek mértéke, a munkamorál, a kérdés mégis az, mikor jönnek rá mindenkori vezetőink, hogy nem gazdaságos – versenyképes – akkor a fejés, ha a tejelőtehén az aktusba bele is pusztul.

Magyarország, 2005. január.

Fehéríteni a feketét

Szeretek az Interneten vásárolni. Az e-boltok udvariasak, gyorsak és általában olcsóbbak, mint a hagyományos üzletek. A minap is vettem egy szerkezetet tízezer forint plusz áfa áron. Vagyis majdnem ennyiért.

A tizenkét és félezer forintot ugyanis sokallottam a termékért, mindezt e-mailben meg is írtam. Nem sokat késett az írott válasz, ha magánvásárló vagyok, megoldhatjuk olcsóbban. Megoldottuk.

Olvasom a minap, hogy a miniszterelnök kifehéritené a gazdaságot. A kormány feje szerint a fekete- és szürkegazdaság teljesítménye 6600 milliárd forint, ami együtt jár mintegy 3000 milliárdnyi adó és járulék befizetésének elmaradásával.

Az összegek nagyságát az átlagpolgár már fel sem fogja. Talán egyetlen viszonyítási alap: a tengernyi pénz közel 2500 kilométer autópálya megépítésére lenne elegendő.

Ilyenkor elgondolkodik az ember. Hiszen itt gazdagság, jólét, boldogság lehetne! Igen ám, de amikor megjön a kőműves a ház renoválásakor a tervezett költségvetéssel, megmondja az autószerelő, az ilyen-olyan szolgáltató a csillagászati áfával, sokféle adóval, járulékkal növelt árait, bizony majd' valamennyien hajlamosak vagyunk alkut kötni a tíz- vagy százakkal kisebb kiadás reményében. Mert a családi büdzsé zsebbevágó számadatait már sokkal jobban értjük, mint az ezermilliárdokról szóló állami pénztárca ügyeit.

Rá kellene jönni, az állami harácsolás nem vezet sehova. Minél nagyobbak a közterhek, annál aktívabbak az agysejtek, amit az ember pénze megtartása érdekében megmozgat. Így aztán nehéz fehériteni a feketét.

Magyarország, 2005. február.

Kérdezni nem szégyen

Pihenni, kikapcsolódni csak a lakó- és munkahelytől távol lehet. Örök igazság. Ennek jegyében évente egyszer egy hétre elmegyek síelni. Kikapcsolom a telefonom, nem nézek tévét, nem hallgatok rádiót, híreket.

Sok éve egy ausztriai kisvárosba, a tiroli Zillertal völgyében található Fügenbe járok vissza. Szeretem a hangulatos környezetet, panzióink tulajdonosának kedvességét, a tisztaságot, rendezettséget.

A mintegy 490 kilométernyi lesiklópályával rendelkező régióban egy hét alatt több mint kétszáz kilométert autózom. Megyek barátaimmal az egyik síközpontból a másikba. Tobzodom a kínálat bőségében.

De szeretek odajárni azért is, mert lakóhelyemtől hétszáz kilométerre egy hétig olyan világban élhetek, amilyenről itthon csak álmodozni merek. Élvezem az emberek udvariasságát, segítőkészségét, életük szervezettségét.

A hazai turizmussal foglalkozó szakembereknek is jó példa lehet az ottani. A már említett sírégióban évente épülnek emberek ezreit szállító kényelmes, új felvonók, ápoltság. Pedig itt minden újdonság, fejlesztés euró tízmilliókba kerül.

A helyben megtett kilométerek során rendre elcsodálkozom a fagynak, hónapok óta kitett régi utak makulátlan állapotán, az évente megépült új útszakaszok, a közlekedést segítő, gyorsító körforgalmi csomópontok láttán, a helyi vonat tisztaságán, a falfirkát nem ismerő ápoltságán, a kiszolgálás minőségén.

Egy hét után kisimult idegekkel, de növekvő elégedetlenséggel és feszítő kérdéssel térek haza. Ha magunktól nem sikerül elérhető környezetet teremtenünk, nem kellene megkérdezni a szomszédokat, ők hogyan csinálják?

Magyarország, 2005. március.

Fáradó képviselők

Háromnegyed órás késéssel kezdődött az egyik kisvárosi képviselőtestület ülése a minap. Legalább egy képviselő kellett volna még a határozatképességhez. Hatalmas telefonálgatás kezdődött, majd kocsni indult az egyik elérhetőnek tűnő városatyáért, hogy végre megkezdhesse érdemi munkáját a csonka testület a mind türelmetlenebbül várakozó érdeklődők és pontosan érkezett meghívottak előtt.

Mintha leértékelődött volna az utóbbi időben a képviselői munka. Ahogy egyre-másra szembesülnek a testületek a mind szaporodó gondokkal, pénztelenséggel, megoldhatatlannak tűnő feladatokkal, úgy fogy a jobbítás szándéka, a tenni akarás lendülete.

„Szép” példákat látunk mindenfelé. Az egyik megyei település önkormányzata már többeszerre fogyott el, a másik üléséről rendre kivonulnak az egyet nem értő felek, így lehetetlenítve el a döntéseket, egy harmadikban alig beszélnek egymással az ideológiailag, vagy más megfontolásból ellenérdekelte csoportok.

Pedig az önkormányzatiság jó ügy. Mi, választópolgárok dönthetünk választott képviselőink útján saját dolgainkról, amelyek bizony a legkritikább esetben jobb- vagy baloldaliak. Ügyeink, bajaink sokkal inkább a mindennapokhoz, úthoz, orvosi ellátáshoz, közbiztonsághoz, oktatáshoz, élhető környezethez kötődnek.

A képviselőtestületek tagjainak egy része – tisztelet és megbecsülés a jól dolgozóknak – a ciklus harmadik évére kifárad, jószerevel teljesen elfelejti a választások előtti fogadkozásait, az elhivatottságot. Ők már úgy vannak, mint a magyarfoci játékosai, akiknek az edzésen is a pályán kívüli ügyeken jár az eszük.

A polgároknak meg marad a remény. Jövőre választás, s talán végre szerencsésebbek lesznek választottjaikkal.

Magyarország, 2005. március

Ecce homo

Ismerősöm több tucat lovat tart. Ő mesélte, van egy remek fedező ménje, de ahogy mondta, egy igazán gonosz állat. Amikor a lovak etetéskor a karámban az etetőhöz állnak, hogy falatozzanak, a nagytestű, agresszív mén az etetőhely és az étkező lovak között megy a saját helyére. Valamennyi állatnak ilyenkor hátra kell lépnie.

A minap ez a történet jutott eszembe a nagyszerű élményt jelentő Magyar Nemzeti Galériabeli Munkácsy kiállításon, ahol a tárlatlátogatók zöme csendes áhítattal nézte a remekműveket.

Az élménybe ugyanis egyre gyakrabban keveredett rossz érzés. Az persze a rendezők hibája és felelőssége, hogy a százmilliók értékeit jelentő képekhez bárki odaléphet, hozzányúlhat, ha úgy hozza kedve, kárt okozhat bennük, mert a hasonló értékrendű tárlatoktól eltérően még a jelképes kötélkordon is hiányzik, de ezzel egyúttal a műélvezettől is megfosztják mindazokat, akik tudják, a képeket azok fókuszába állva, messzebről kell vizsgálni.

A látogatók jelentékeny része, mit sem törődve a többiek érzéseivel, rámenős módon, tola-kodva, a képektől lépésnyire állva, azokat másoktól eltakarva igyekezett magának kellemes vasárnap délelőttöt szerezni.

A tárlatbeli erőszakosság, figyelmetlenség, mások személyének, jogainak semmibevétele napjaink uralkodó irányzata. De vajon miért is lenne másként a kultúra szentélyében, mint történik minden nap üzletben, munkahelyen, járművön, politikában? Menni, nyomulni kell, szemesé a világ, csak az élelmes marad életben. Kemény időket élünk.

Az Ecce homo (íme az ember) Munkácsy világhírű, zseniális festménye. Tárlatán gyakran mondhattuk: ecce homo...

Magyarország, 2005. április.

Jó magyar nőnek lenni?

Lepontozták Magyarországot, olvasom a hírt az egyik internetes portálon. Eszerint egy genfi székhelyű, államoktól független világgazdasági fórum ötvennyolc országot vizsgált, köztünk hazánkat is.

Megnézték, hogy a nők milyen arányban, mekkora bérért dolgoznak, milyen minőségben vesznek részt a gazdasági életben, hányan lesznek vezetők, vagy éppen politikusok, van-e szerepük a döntéshozatalban. Ugyancsak vizsgálták részvételüket az oktatásban, és azt, hogy az egészség, a jólét feltételeit szemlélve, helyzetük mennyire hasonlítható a férfiakéhoz.

Talán nem meglepő, a skandináv államok a listavezetők, a legtöbb pontot szerezték az összehelyezésben. Az első Svédországot, nem skandináv államként a hatodik helyen Új-Zéland követi, majd Kanada, Anglia, Németország.

Hazánk a lista közepe fölött található, megelőzve Csehországot, Ausztriát, Svájcot. Így akár azt is mondhatnánk, hogy nem is olyan rossz a hölgyek helyzete nálunk, de kiderül, a nők oktatásban elfoglalt hátrányos helyzete, egészségügyi állapota, a női tanárok számának jelentős csökkenése miatt sok pontot veszítettünk.

A tudós külhoni szakemberek az egyes országok esetében a nők helyzetét a férfiakéhoz hasonlították. Érdekes lenne tudni, hány pontot vontak volna le akkor, ha a magyar nők életkilátásait, egészségügyi ellátottságát, leterheltségét, szabadidejét a svéd vagy angol lányokéhoz, asszonyokéhoz hasonlították volna.

Végül huszonegyedikiek lettünk, mert a magyar nőknek a magyar férfiakéhoz hasonlított egyenlő gazdasági lehetőségeit tekintve a büszke harmadik helyet szereztük meg. Az persze már más kérdés, hogy a magyar átlagférfi gazdasági lehetőségei egy mélységesen mély kút alján tanyáznak.

Magyarország, 2005. május.

Reformot, de olcsón

A betegek többsége szeretné, ha a politikusok megreformálnák a hazai egészségügyi rendszert, ha az új rend nem kerül többre nekik. Ez derült ki a közelmúltban készített felmérésből.

Orvosok társaságában múltattam az időt a minap. Természetesen pillanatok alatt az egészségügy helyzete, az orvosok túlterheltsége, megalázó fizetése, a kórházak alulfinanszírozottsága, a hálapénz volt a téma. Szóba került az említett felmérés is. Házi orvos barátom szerint az sem

lenne baj, ha néhány szolgáltatásért fizetni is kellene. Egy történettel erősítette meg véleményét.

Az egyik ügyeletében hívást kapott egy kétségbeesett hangú embertől, menjen gyorsan, a felesége eszméletlen. Az orvos kocsiba ugrott és ment. A kapun belépve kérdezte, hol az ájult beteg, mire a férfi elmosolyodott, és kedvesen mondta: doktor úr, nem eszméletlen a felesége, csak már ellenőriztetni kellett a vérnyomásomat és gondoltam, így biztosan kijön.

Ekkor gondolta barátom, elejét lehetne venni a hasonló – nem ritka – hívásoknak, ha az indokolatlan riasztásért a teljes költséget fizetni kellene. De – mondta – sokkal kevesebben ülnének feleslegesen a várókban is vizsgálatra várva, ha mondjuk egy-egy rendelésen legalább egy eurónyi – ma mintegy 250 forint – összeget kellene fizetni az orvosnak.

Barátaim egymást felülmúlva gazdagították az ötletet. Mennyit fizessenek a tervezhető, de a rászorultabbakat háttérbe szorító, előreerőltetett műtétekért, sok-sok szükségtelen vizsgálatért.

Természetesen az orvosok is tudják, mindez csak csepp lenne a pohárban és legfeljebb a zsúfoltságot, a rengeteg fölöslegességet csökkentené valamelyest. De, hogy milyen legyen a mindenre kiterjedő, hosszú távon is tartható és megvalósítható reform? Erről politikusnak, orvosnak fogalma sincs.

Magyarország, 2005. április.

Túlképzett munkanélküliek

Ismerősöm huszonöt éves, harmadéves, több nyelven beszélő joghallgató lánya, időhúzó hatévnnyi tanulás és több egyetem kipróbálása után rájött, esélytelen a jogi pályán, inkább más szakmát választana. Most reménykedik az újabb sikeres egyetemi felvételében. Ha minden jól megy harminc lesz, amikor kilátástalan, túlkoros, túlképzett pályakezdőként végez. Negyed évszázadnyi tanulás után egy frusztrált, csalódott, céltalan ember.

Barátom fia érettségizett szakmunkás. Az inaséveit is beleszámítva tucatnyi éve gyakorolta szakmáját, ami már nem biztosítja megélhetést. Pályát módosítana, de kisvárosa nemrégiben felavatott modern munkaügyi központjában semmivel sem tudták biztatni. Most munkanélküli.

A két példa, mint cseppben a tenger, a fiatalok kilátástalan helyzetét mutatja. Mert miközben az európai unióban ezer fiatalból több mint négyszáz dolgozik, addig itthon ez a szám a háromszázat sem éri el.

Az igényeket messze meghaladó létszámban, évente ezrével kerülnek ki az egyetemekről sokat tanult, magasan képzett jogászok, közgazdászok, mérnökök, bölcsészek, akiknek egyáltalán nincs helyük a munkaerőpiacon. Ugyanakkor számtalan szakmában munkáshiány van, de a fiatalok, ha már ennyit tanultak, diplomával, nyelvvizsgákkal tarsolyukban nemigen állnak munkapad mellé, s ha dolgoznának is munkásként, a vállalkozások, munkáltatók túlképzettségük – így magasabb bérigényük – okán amúgy sem foglalkoztatnák őket.

Ezer fiatalból hétszáz csalódottan kezdi a nagybetűs életet. Kilátástalanul, esélyek nélkül. Oktatási rendszerünkben nem az idei érettségi ügye a legnagyobb botrány.

Magyarország, 2005. május

Miért is nincs pénz?

– Tudod fiam, hogy nincs pénzünk – mondogatta édesanyám az ötvenes évek derekán, amikor szóvá tettem, hogy barátom biciklit kapott és én miért nem. Tudtam, persze, hogy tudtam a pénztelenséget, hiszen nap mint nap hallottam, ha sóvárogva próbálkoztam javaim bővítésével.

A minap jutott eszembe ez a réges-régi történet, amikor egy önkormányzati vezetők, képviselők részére rendezett összejövétel szünetében beszélgetés közben már sokadszor merült fel, semmire sincs pénz, mert hát tudjuk, szegény az ország, kevés pénzmag folyik a költségvetés bukszájába.

Hat-nyolc évesen, el is fogadtam, hogy nincs pénzünk, mert szüleim mondták. Nem így mostanában, amikor látom, tudom, másodpercenként sok köbméternyi forint özönlik a feneketlen kincstárába.

Bizonyára többen vitába szállnak majd velem, ha állítom, nem vagyunk szegények. Nem vagyok a legnagyobb közgazda, de úgy hiszem Európa egyik legdrágább üzemanyagának adótartama, az öreg kontinens egyik legmagasabb áfája, vagy a munkát terhelő elviselhetetlen közterhek, hogy a többi adót már ne is soroljam, árvíznyi mennyiségben ömlesztik a forintot az állam zsebébe. Ám ha valóban így van – persze, hogy így van – akkor hova lesz a természetlen pénz? Miért nem jut egészségügyre, útra, közbiztonságra, önkormányzatra?

Otthon, a családi kasszánál már tudjuk a választ. Annyit költünk, amennyi a bevétel. A megoldás nagyban sem lehet más. Kisebb Parlament, kevesebb szervezet, fizetett léhűtő, értelmetlen álszociális gondoskodás, sokkal takarékosabb állam. Vezetőinknek nem panaszkodni, hanem jó háziasszony módjára beosztani, gazdálkodni kellene.

Magyarország, 2005. május.

Drága, drága olaj

Hetek óta riogatnak bennünket: még az idén átlépheti a háromszáz forintot a benzin literenkénti ára. Az ijesztgetésnek két hatása is lehet. Egyrésztől idejekorán hozzászokunk az elkerülhetetlenhez, másrésztől, ha csak kétszázkilencven forint lesz a kocsikat étető nedű literje, még örülünk is.

Az 1973-as nagy olajárrobbanás idején sokan világvégét kiáltottak és előre vetítették a szénhidrogének használatára épült fejlett társadalmak lecsúszását a harmadik vagy negyedik világ szintjére.

Több mint negyed évszázad telt el azóta rohamos fejlődésben, mialatt egyre újabb és mind nagyobb energiaigényű társadalmak indultak hatalmas növekedésnek. Kína például évszázadokat átlépve a manufaktúrák, kerékpárok zárt országából, viharos gyorsasággal, szaporodó gépjárműparkkal, gépek garmadájával hamarosan a földkerekség legnagyobb termelőjévé, energiafogyasztójává válik, és mindebben alig marad el mellette India.

Persze kérdés, hogy miközben az olajtermelő országok, kőolajtárságok, olajfinomítók vezetői vörösre dörzsölik örömükben tenyerüket a soha nem látott extraprofit okán, mit tehetnek a parányi Magyarország vezetői?

A feladat a kiszolgáltatott állampolgár szemével egyszerű: a kormány, uralkodva féktelen pénzhűségén, legalább az olajszármazékokra, benzinre, gázolajra kivetett elképesztő sarcát csökkenthetné elviselhető szintre.

A rendszerváltás hajnalán, a taxis blokád néven elhíresült tüntetéskor a háromszáz forintos benzinár hatodáért mentek ki az emberek az utcákra. Alig másfél évtizede történt, élénkek az emlékek. Most talán nem kellene megvárni az utcára vivő indulatokat.

Magyarország, 2005. június.

Kövérek országa

Vannak népek, nemzetiségek, ahol a kövérség a jólét egyértelmű jele, a tekintély alapja. Sovány ember aligha lehet ott vezető, meghatározó egyéniség, hiszen a szó igazi és átvitt értelmében sincs meg a súlya.

Egy minapi hír szerint minden második magyar elhízott, túlsúlyos. Ez, pedig növeli a magas vérnyomás, cukorbetegség, a szív- és érrendszeri betegségek kockázatát is.

Férfiembennél szinte természetes, hogy harmincon túl elkezd növekedni a pocak, ami aztán nem ritkán jelentős pókhassá válik. Orvos barátom mesélte a minap, hogy az egyik szakmai előadáson kutatási adatok tömegével bizonyították, a hasfalon lerakódó zsírréteg a legveszélyesebb, kiemelten káros az érfalakra. Emiatt a szakemberek testtömeg-index helyett már a derékbőséghez viszonyítják az elhízást. Nőknél 80-85, férfiaknál 90-102 centiméteres átmérő már kockázati tényezőnek számít.

A legnagyobb baj a szakemberek szerint nem is a helytelen táplálkozás, hanem a mozgáshiány, hiszen – állítják megint csak a hozzáértők – semmi probléma sem lenne az étkezés mennyiségével, ha napi fél-egy órát mozognának az emberek.

Ez a legnehezebb! A munkanélküliségtől, vagy éppen a munkahelyi harcoktól, üzemanyagáraktól, útfelbontásoktól, kátyúktól, terrorhírektől, rossz tévéműsoroktól, lepusztult hazai labdarúgástól és még ezernyi zúrtól zaklatott magyarnak aligha marad más öröme, mint leülni a tévé elé és enni a finom házi kosztot, kifulladásig.

És akkor a mindent összemazsoló politikáról még szót sem ejtettünk. Attól ugyanis végképp elmegy az ember mozgáskedve. A gyomorfekélyt keltő mérge ellen, többek között csak a nagy mennyiségű házi húsleves és pörkölt galuskával lehet az orvosság.

Magyarország, 2005. július.

Kívánságlistát a netre!

Meghívót hozott minap a postás. Baráti házaspár sokat tanult nagyobbik lánya megy férjhez közlő nemzeti ünnepünkön.

Az örömteli hír nyomán kezdődött a fejtörés, mit is adjunk a szép, okos, sokra hivatott ifjú párnak ajándékba. Sorjáltuk az ötleteket, de hol a nászajándéknak szánt tárgyak várható tömeges megjelenése, hol a kitalált ajándék vélt ára riasztott el bennünket. Tanácstalanok voltunk.

Ekkor láttuk meg az elsőre felületesen elolvasott meghívó alján szerénykedő internetes weboldal címét. Aktív felhasználók lévén azonnal rá is klikkeltünk a megadott címre és nem kis meglepetésünkre a lehetséges ajándékok széles tárházát, listáját leltük ott. Korunk ifjai semmit sem bíztak a véletlenre, választhattunk és a kiválasztott, névvel, e-mail címmel ellátott, majd kipipált ajándék vásárlásának öröme már nem juthatott másnak.

Az amúgy modern gondolkodású szülőkkel ellentétben nekem nagyon tetszik az ötlet. Vége a vendégek kínlásának, a tucatsyi kávéfőző, turmix és kenyérpíró masinának. A fiatalok azt kapják, amire szükségük van.

Azonnal megéreztem ifjú barátaim ötletének jövőjét. Csak egy weboldal kell, és sok vágyunk teljesülhet. Vége például a születésnapokra kapott zoknik, nyakkendők, vagy a másik oldalon színre, mintára soha el nem talált kendők, harisnyák sorának. Már csak el kell készítenünk a magunk honlapját, feltenni kívánságlistánkat a netre, terjeszteni ismerőseink körében oldalunk címét és várni névnapunkat, születésnapunkat.

Aztán meg – meglepetésként – kapunk, amit kapunk. Örülünk annak!

Magyarország, 2005. július.

Építsünk bárkát?

Akik pont azon az egy héten voltak valamelyik víz partján, amikor kánikula volt, örülhettek és talán még jónak is minősítették az idei nyarat, azok, akik a tizenkét vagy tizenöt fokos hidegben, zuhogó esőben, viharos szélben „nyaraltak”, másként látták a világot.

Nem jártak jobban a slágernyarálóhelyeket, Horvátország felkapott városait, falvait választók sem, mert ha balszerencsénk volt, egyhetes turnusuk alatt napsütést csak elvétve láthattak. A Spanyolországban, Portugáliában pihenők ugyanakkor a mérhetetlen szárazságot, perzselő hőséget, pusztító erdőtüzeket ismerhették meg. Az sem volt jobb.

Baj, ha a nyári szabadság elromlik, de azoknak, akiket az indiai méretű felhőszakadások nyomán a környéken máskor csak alig csordogáló ér, patak, vagy belvíz többször is elárasztott, és akik a teljes kétségbeesés határán élik meg a soron következő égi áldást, féltve házukat, ingóságukat, olykor egész életük munkáját, kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy másoknak egyhetes nyaralásukat tette tönkre az idei időjárás.

Felmelegszik éghajlatunk, szárazság köszönt ránk, Magyarország egy-egy területe el is sivatagosodhat, hallhattuk korábban a tudósoktól. Ezzel szemben jött a hideg és az özönvíz. Orosz tudósok átértékelték a kutatási eredményeket és közölték, lehűlés következik, akár egy újabb jégkorszakot is megélhetünk.

Bevallom, most aztán bajban vagyok. Nem tudom eldönteni, kinek higgyek. Hőség, hideg jön, vagy egy újabb özönvíz? S, ha ez utóbbi, építsek-e kertemben túlélőbárkát, és kiket, miket vegyek fedélzetére? Isten állatkertje oly hatalmas...

Magyarország, 2005. augusztus.

Másfél euró

Baj velem van, már meg sem lepődöm a híren, hamarosan másfél eurót is elérheti a benzin ára. Ez pedig jó árfolyam esetében is javában közelít a négyszáz forinthez.

Persze értem én, sok gondja van a világnak. Cunami, hurrikánok, tornádók, terrortámadások világszerte, háborúk és belháborúk az olajtermelő országokban, robbanásszerű keresletnövekedés az üzemanyagok iránt, kitermelési nehézségek, finomítói kapacitások legvégső határa, adók és adókhöz ragaszkodó politikusok. Szóval van csapás bőségesen.

A világ meg ugyanúgy viselkedik az előrelátható, egyelőre leginkább csak a pénztárcákon érezhető bajban, mint az amerikai kormány a New Orleans-i felfoghatatlan tragédiában. Elkezdtek beszélni róla.

Amerikában, a földkerekség legerősebb nagyhatalmában napok kellettek ahhoz, hogy egyáltalán megmozduljon a mentőgépezet. Elviselhetetlenül hosszú ideig váraoztak a bajbajutottak, hogy végre ivóvizet, ételt kapjanak, és elkezdjék kimenteni őket. Felfoghatatlan a késlekedés.

A világ nyugodtabb részein a legtöbb szakember – vagy inkább politikus – még mindig a csodára vár, és nem akarja tudomásul venni, az emberiség az elmúlt száz évben elhasználta a Föld kőolajkincsének felét. A szénhidrogének iránti jelenlegi hihetetlen nagy igény mellett már közel sincs száz éve az emberiségnek a megmaradt kőolajmennyiség használatára. Itt is érthetetlen a késlekedés.

Fogy a kőolaj, miközben egyre szomjasabb iránta a világ. Mozdulni kellene, mert az egymilliárd autó egy „szép” napon leáll és akkor már lányregénybe illő kedves mesének tűnik majd a másfél eurós benzinár is.

Magyarország, 2005. szeptember.

Adómizéria

Betemetheti a cégeket az adóbevallás januártól, olvasom kétségbeesetten a szakértő írását az egyik internetes újságban. Elkeseredésem oka ugyanaz, mint többszázezer kisvállalkozó társamé, akik kényszerűségből, a piacgazdaság ésszerűsége okán, vagy éppen kalandvágyból a vállalkozói létet választották.

A magyar adótörvény rendkívül bonyolult rendszer. Ráadásul, ha nagy nehezen az év folyamán meg is tanulják a kisvállalkozók a jogszabályi előírásokat, kötelezettségeket, mérget vehetnek rá, a következő évben mindezt a jogalkotók fenekestől felforgatják.

S mit tehet a kisvállalkozó? Egyrészt megpróbál megélni a mind szorongatóbb törvények, rendeletek, jogszabályi tiltások, folyamatosan növekvő elvonások közepette, másrészt reménykedik, hogy megússza az adóhatóság ellenőrzését és az ezzel szinte biztosan járó büntetést.

Mert bizony tévedni nagyon is könnyű. Tudni kell mikor, mit, milyen formában kell bevallani, havonta hányféle átutalást kell megtenni. Érthetetlen például, hogy egy vállalkozásnak az általa kifizetett adóköteles jövedelmek után miért kell évente alapesetben tizenegyféle közterhet különböző időpontokban adminisztrálnia, az ezek után járó összeget különféle számlákra átutalni. Mindez felesleges idő és nem csekély költség.

Biztonság és kiszámíthatóság jellemzi majd a következő öt év adópolitikáját, mondta a kormányfő hétfőn a Parlamentben. Elemzők szerint, miközben a kormány az adórendszer adminisztrációs terheinek csökkentésére hirdetett programot, 2006-tól vitathatatlanul növe-

kedni fog a vállalkozások adóbevallási kötelezettsége. Aki meg nem bírja ésszel, idegekkel, könyvelőknek fizetett plusz összegekkel, magára vessen. Akár – mindenkori – kormányzati ideológia is lehetne: pusztuljon a férgese!

Magyarország, 2005. szeptember.

Élhető világ

Elektromos sokkolóval kívánja magát megvédeni a hírek szerint egy Somogy megyei gyógyszerész hölgy az immár megszokott patikarablások ellen. Szép, új, élhető világ? Kérdezze meg orvosát, gyógyszerészét...

Élhető környezet, élhető város. Erről hallani mindenfelé, mármint akkor, ha az ember politikusok megnyilvánulásait figyeli. A legtöbb falu, kis- és nagyváros persze élhető, ahogy általában a természeti környezet is az. De már megfontolja az ember e kijelentést, ha azt hallja, hogy az egyik Fejér megyei kisvárosban néhány csuklyás, szamuráj kardos bátor férfi fiatalokat rabol ki és helyrehozhatatlan lelki sérüléseket okozva, tizenéves lányokat erőszakol meg. Máskor ugyanott a virágboltot gyújtják fel, majd nem sokkal később az egyik helyi, családi vállalkozás autóit öntik le savval, maratják le „csontig” a festéket.

Szép szlogen az „élhető világ” és az átlagember – aki dolgozni, lakni, szeretni, szülni és felnevelni, boldogulni, szóval csak élni akar – aligha vágyik többre. De az élhető környezet, város, vagy ország fogalmába beletartozik az is, hogy ne lépjünk minduntalan kutyapiszokba, ne sértse tekintetünket a mindent ellepő falfirka, ne kelljen erődítménnyé alakítani lakásunkat, házunkat, féltenuk vagyunkánkat, rettegve kimenni kiskertünkbe, vajon mit vittek el és mit hagytak ott a hívatlan látogatók.

Az emberiség a létét harcosságának, erőszakosságának köszönheti. Ugyanakkor az élni és a másokat is élni hagyni elmélet gyakorlati alkalmazása ma már mindinkább létkérdése minden népnek. Ahogy nekünk is, hiszen így akár élhetővé is válhat az országunk.

Magyarország, 2005. október.

Kínai kabin

Vessenek rám követ, egyáltalán nem bánom, ha egy termékről kiderül, kínai gyártmány. Igaz, többnyire nem is foglalkoztat, mit, hol készítettek, sokkal inkább érdekel a célszerűsége, tartóssága, szépsége és nem utolsósorban az ára.

Két évvel ezelőtt vásároltam egy zuhanykabint. Nem volt olcsó, de tudomásul vettem, hogy a kopásállóságnak, törhetetlen üvegnek, szép kivitelnek ára van. A boltban tájékoztattak, ez egy igazi nyugati termék, annak minden előnyével. Megnéztem, valóban innen a szomszédból, Ausztriából szállították a boltba. Ez évtizedekig szolgál majd engem, állították akkor.

Hónapokkal ezelőtt eltört a kabint tartó műanyag csúszkák egyike, ajtónként négy van belőlük. A kár tehát jelentős, olyannyira, hogy az egyik ajtó minden zuhanyozáskor a kiesés rémével fenyeget bennünket.

Önbizalommal kerestem fel a forgalmazó céget és kértem, hozzanak nekem ebből a filléres, ámde nélkülözhetetlen alkatrészből ne is egyet, rögvést egész garnitúrát. Ekkor szembesültem a ténnyel, a kabint osztrák megrendelésre kínaiak gyártották, így az alkatrészt – tetemes

szállítási költség mellett – Kínából kell meghozatni. Most, közel fél évvel később, még mindig a kínai szállítmányra várok.

Lehet, kijelentéssel sokak szemében nem leszek népszerű, de nincs ellenemre a globalizáció. A gyártói, kereskedelmi határok lebomlása sok haszonnal jár. Hiszem, a kínaiak most is szállítanak a nekem szükséges parányi alkatrészt, ha a hazai forgalmazó a néhány forint, pénzügyi haszonnal aligha járó ügyletben a kereskedői becsületét növelő segítséget megadná számomra.

Várom és reménykedem, zuhanyozás közben meg egy kézzel addig is a kabinajtót támasztom.

Magyarország, 2005. október.

Virítsd a lóvét

– Ez nem lehet igaz, kiáltott fel már vagy harmadszor a megszólalásáig igencsak figyelemre méltó ifjú hölgy az egyik kisebb kereskedelmi tévé újabban divatos betelefonálás játékában. Közel órája ácsorgott egyedül a képernyőn, jobbán egy könnyen megoldható rejtvény és közben idegesítő fejhargonon kiabálta: nem hiszem el, hogy nem hívsz, mert már annyira szeretném virítani a lóvét, érted, csak neked akarom virítani a lóvét!

Amikor a „ciki” szó belekerült mindennapi szóhasználatunkba, nagyon nehezen szoktam meg, hogy a többnyire ifjú beszélgetőpartnereim lépten-nyomon cikinek tartanak mindent. Manapság egyre kevésbé csodálkozom anyanyelvünk átlényegülésén, bár néha úgy érzem magam, mint a szép emlékezetű rajzfilmfigura, Mézga Géza, amikor a XXX. századbeli rokonával, Kőbükivel újmagyarul beszélgetett. Ilyenkor zavartan kérdezte tizenkét éves fiát: mit mond?

Manapság a nagyszerű helyett a király, a király helyett a sirály a megfelelő kifejezés, a mi közöd hozzá kérdés pedig így hangzik: közöd? Mit mondjak, megnyerő.

Tanúja voltam a közelmúltban több irodalmi, vers- és prózamondó, versenynek. A tizenéves, többnyire középiskolás fiatalok nagyszerűen beszéltek és használták szép anyanyelvünket. A versenyen. Amúgy meg a hétköznapiokon, az internetes csevegés közben, vagy a neten mindenki által olvasható naplókban, a blogokon használt nyelvezet a divat.

Persze mint az előző generáció egyik tagja akár szóvá is tehetném a nyelv korcsosulását, de tartok tőle, gyorsan jönne a válasz. Közöd?

Magyarország, 2005. november.

Foglalt ügyintézők

Végzetesen naiv vagyok. A rendszerváltáskor hittem, hogy a korábbi bürokratikus, halogató, az ügyfeleket semmibe vevő hivatali ügyintézés egy csapásra nyugati mintájú lesz. Összefogott, egyszerű, gyors, emberközpontú. Tévedtem.

Azóta eltelt tizenöt év, európaiak lettünk, uniós tagok. Felgyorsult a világ, van vezetékes telefon, amennyi csak kell, Internet, mobiltelefon, e-ügyintézés, és vannak bennünket segítő ügyfélszolgálatok. Újfent azt gondoltam, végre megtörtént a hivatali ügyintézésben is a rendszerváltás.

A közelmúltban úgyem akadt az autópályákat kezelő részvénytársasággal. Ügyfélszolgálatuk telefonjáról hamar kiderült, legfeljebb csak a „minden ügyintézőnk foglalt” szöveget hallgathatom pénzemért órákig, ha akarom. Nem akartam. Irány az Internet, néhány kattintás és máris az ügyfélszolgálat e-mailjére írhattam kérésemet. Azóta várok a válaszra. Három hete.

Nem jártam jobban a társadalombiztosítással, egy hivattal, és az egyik csomagküldő kereskedéssel sem. Pedig pár soros, írásban feltett kérdéseimre jószerével ugyanannyi sorban, gyorsan lehetett volna válaszolni.

Mindez csak néhány kiragadott példa a sok közül. Ügyeink sokasodnak, egyre több okmány, igazolás, engedély kell, meg még ki tudja hányféle intéznivalónk akad. Ezek többnyire egész napot, olykor napokat vesznek igénybe. Kiesett munkaidő, elfecsérelt szabadság.

Politikusaink megegyeznek abban, hogy túl sokan dolgoznak a közszférában. Kérdés, ha elbocsátásokkal megtizedelik a közalkalmazottak, vagy a tulajdonosok a versenyszférában az alkalmazottak sorát, változik-e a szemlélet, gyorsabb lesz-e az ügyintézés? Aligha. Majd még többször halljuk, tapasztaljuk: „minden ügyintézőnk foglalt”.

Magyarország, 2005. november.

Ne vásárolj semmit!

Csendes beletörődéssel álltam a hatalmas bevásárlóközpont szépszámú pénztárainak egyike előtt, vagy hatodikként a sorban. Elöttem degeszre tömött bevásárlókocsik sorjázta. Hogy elüssem a várakozás örömtelen perceit, a reggel kutyafuttában átlapozott újságot kezdtem újra böngészni.

Ekkor derült ki, a fogyasztói böjt napján, a Ne Vásárolj Semmit Napon keveredtem az áruházba. E novembervégi nemzetközi napot, a világban már egy évtizede létező mozgalmat környezetünk védelmében találták ki okos emberek. Magyarországon a Tudatos Vásárlók Egyesülete szervezi az immár hat éve újra meg újra meghirdetett akciót. Idén hatvan országban gyűjtötték hozzá a nem vásárló vásárlókat, hirdetve: a fogyasztás nem egyenlő a boldogsággal!

S bár állítólag világszerte százezrek csatlakoztak a jeles nap céljaihoz, itthon láthatóan nem volt nagy a siker. Az elmúlt évszázadban szocializálódott emberek, a már vagy tizenöt éve tartó bőség, választék ellenére is a régi lendülettel, beidegződéssel halmozzák fel hétről hétre javaikat. Talán, mert zsigereikbe ivódott a félelem: mi lesz, ha holnap már nem lehet kapni?

Eszembe jutott, a Ne Vásárolj Semmit Naphoz hasonlóan rengeteg szép dolgot találhatunk még ki. Biztosan sok támogatója lenne, a Ne Dolgozz Semmit Napnak, vagy a Ne Veszekedj Vejjedel Nap elnevezésű akcióknak is. Kevésbé tűnik kedvelhető mozgalomnak, a Szeresd Anyósodat Nap, vagy a Ne Igyál Fröccsöt Nap elnevezésű megmozdulás. A győztes szerintem mégis a Ne Politizálj Nap, vagy a Ne Zaklasd Politikával Felebarátiadat Nap lenne.

Így végiggondolva nagyszerű kezdeményezés ez a Ne Vásárolj Semmit Nap. Talán nekem is csatlakoznom kellett volna... Az ördög vigye el, hát nem elfelejtettem krumplit venni!

Magyarország, 2005. december.

Mennyből az angyal

Unokaöcsém kiállt középre és zenei képességeit messze meghaladó bátorsággal elénekelte a mennyből az angyalt. Mi, a család többi tagja, a másik két gyerek, és a szülők, az anyai testvérek férjeikkel, feleségükkel meghatódottan álltunk a csillagszórós, mennyezetig érő fa alatt.

Nyolc- vagy kilencévesek voltunk. Mégis e távoli gyerekkori élmény emléke jelenti mindmáig számomra a karácsonyt. A családi összejövetel a maihoz képest csigatempójú rohanásában cseppnyi megállást, meghatódást, szívet ünneplőbe öltöztető örömet jelentett. A néhány megható pillanat után az ajándékok bontogatása, az éjszakába nyúló játék tette teljessé e szép estét.

Mostanában, az utcákat járva cseppet sem érzem az évtizedekkel ezelőtti szépséges pillanatok közeledtét. Csomagokat cipelők tömegek, hetek óta tartó mesterségesen felfokozott karácsonyvárás, harsogó reklámok, ajándékozási örület és kényszer teszi kötelezővé, elcsépeltté, felszínessé legszebb ünnepünket.

Persze van, aminek örülök. Ilyen a fényárba öltöztetett, díszített kirakatok sora – még ha mindezt nem is esztétikai élvezetünkre, sokkal inkább pénztárcáink megcsapolására találták ki szakavatott marketingesek – az ugyancsak fényben fürdőző utcák látványa és a karácsony szó hallatán felcsillanó gyerekszemek.

Ilyen tekinteteket láttam a közelmúltban egy gyerekeket segítő alapítvány jótékonyági estjén, ahol nem csak a kicsik szeme párásodott az ajándékok láttán, de a sokat próbált, tapasztalt felnőttké is. Ott egy pillanatra újra átélhettem a családi karácsonyestéket, láttam a léten túli ködbe távozott szeretteimet, és mintha egy pillanatra újra hallottam volna unokaöcsém meglehetősen hamis, de mégis oly megható énekét: mennyből az angyal...

Magyarország, 2005. december.

Háborgó hallgatók

Nem tagadom, bizonyos dolgokban képes vagyok kínozni magam. Ilyen a tenisz, amit a legteljesebb fájdalomig üzők, és ilyen, hogy ha időm engedi, amikor betelefonálás rádiós műsorokat hallgatok. Váltva figyelem a két nagy politikai irányzatot megjelenítő kereskedelmi adókat, amelyeken az éppen aktuális eseményeket beszél meg a betelefonálókkal a műsorvezetők.

Egy ideje fogadásokat kötök magammal, hogy az éppen beköszönő telefonáló vajon azzal kezdi-e mondandóját: szerkesztő úr fel vagyok háborodva! Elárulom, komoly nyeresben vagyok, s bár statisztikát eddig még nem készítettem, bátran állíthatom, többségben vannak a mondandójukban mindvégig háborgó embertársaim.

Nyugodt, sőt optimista embernek tartom magam, így hát fel nem foghatom, mire is ez az össznépi háborgás. Nem értem, hogy az átlagpolgártól több fényévnnyire zajló hazai és nemzetközi politikai partik, születő döntések, a hazai elit furfangos játékosainak gyermeteg játszmái miért kergetik egekbe az utca emberének vérnyomását?

Tudom, most azt kérdezik, miért is ne zúgolódjon a polgár, ha arra képtelenek döntenek róla, mégpedig leginkább rosszul? Valóban, sok égbekiáltó esemény kíséri életünket, de a legtöbb akkor sem változik, ha háborgunk. Sokkal többet érünk, ha cselekszünk. Igaz, csak négyévente van esélyünk arra, hogy okosan választva, határtalanul messzire küldjük a rossz képviselőket és megkeressük a bennünket legjobban szolgálókat, de akkor legalább megtehetjük.

Aztán már csak egy-két hónapot kell várni, hogy kedvenc rádiókban újra hallhassuk: szerkesztő úr, fel vagyok háborodva...!

Magyarország, 2006. január.

Ingyen beszéd

Parányi gyerek voltam, amikor a fővárosi, nyolcadik kerületi lakásunk első emeleti ablakán kopogtak. Az eset akkoriban – és nem csak az ablak miatt – cseppet sem volt mindennapi. A kopogó férfiember ugyanis telefonszerelő volt, aki a vezetéket hozta lakásunkba.

Telefon mellett nőttem fel, nemigen tudom, milyen az, ha nem lehet egy rövidke tárcsázással orvost, rokont, barátot hívni. Szerencsére egy ideje már nem az a kérdés, hogy ha kérvényezek, vajon mikor és egyáltalán megkapom-e a vonalat, sokkal inkább az, melyik szolgáltató ajánlatát fogadjam el?

A minap egyik ismerősömmel beszélgettem otthon, amikor váratlanul csengett a számítógémem. Nem tévedés, a klasszikus csengőhang a monitorom hangszórójából áradt. Miután az egerrel a képernyőn megjelent kis telefonikonra kattintottam – „felvettem a kagylót” – beleszóltam a mikrofonba és vendégem nem csekély megrökönyödésére laza csevegésbe kezdtem Los Angelesben dolgozó barátommal. A számítógépes világban jártasabbak tudják, több olyan program is letölthető a világhálóról, amellyel könnyen teljesíthető feltételek mellett ingyen telefonálhat az ember.

Olvasom a minap, hogy tíz éven belül ingyenes lesz az internetalapú távbeszélés, telefonálás. Emellett az Internetnek köszönhetően – legyen az vezetékes, vagy mobiltelefon – helyi hívás árért beszélnünk majd a nem internetes elérhetőségű beszélgetőpartnereinkkel is.

Pár éve még kinevettük az utcán félbőröndnyi készülékükről csevegő embertársainkat, mára már magunk sem tudunk létezni parányi maroktelefonunk nélkül. S ha a telefonálás valóban ingyenessé válik, megtörténhet a csoda: a sok – ingyen – beszéd után a végén még szót is értünk egymással.

Magyarország, 2006. január.

Fecseg a felszín

Alig várom már, hogy április 24-e legyen. Tudom, nem valami bölcs dolog sürgetni az időt, mert gyorsabban öregszem, de mégis nagyon várom a választás utáni napot. Akkortól ugyanis hatalmas jólét köszönt ránk. Megígérték.

Négy évvel ezelőtt barátok mentek egymásnak, szülők és gyerekek, szerető szerelmesek fordítottak haraggal hátat a másiknak. Az egyik balra, a másik jobbra húzott. Mármint a politikában. Politizált boldog és boldogtalan, szegény és gazdag. Aztán jött a választás, lett, ahogy lett, de a „vígasság” utáni másnaposság savanyú ízét mindmáig szánkban érezzük.

Sokfelé járok, de a közlő választások ellenére politizáló emberekkel alig találkozom. Politikában, politikusokban csalódottal, fásulttal, kiábrándulttal annál többen. Az emberek zöme már azt sem hiszi el, amit a politikusok kérdeznek, nemhogy amit ígérnek. Rendkívül sajnálatos tény.

Újságíróként ugyanakkor nagyon érdekesnek tartom ezt az időszakot, ahogy bizonyára a legtöbb kollégám is. Lehet mérlegelni, érveket és ellenérveket összevetni, indulatokat megfigyelni, ígéreteket hallgatni, elemezni, esélyeket latolgatni. De kilépve a hivatásos szerepből, mindez hirtelen gagyivá, izzadtságzagúvá, a kátyúk, falfirkák, alacsony bérek, nagy közterhek mélyéről nézve gusztustalanná válik.

Manapság nagyon csendesek a közemberek. Ha akadnak is politikáról vitázó párok, társaságok, ők is hamar legyintenek, mondván, hagyjuk a csudába, csak nem fogunk ezen összeveszni? A négy éve mégoly vehemens vitázók többsége tartózkodóvá, vagy inkább okossá vált.

Odafent vélhetően mindebből semmit sem érzékelnek. Év le- és felértékelések váltják egymást, ígéretversenyek, lázas csaták zajlanak, csontzene, kőkemény adok-kapok zaja hallik. Fecseg a felszín, hallgat a mély...

Magyarország, 2006. január.

Pocsék áruk országa

Az Egyesült Királyságban több mint kétszeresére nőtt a veszélyes vagy hibás termékek visszahívásának száma, de Európa többi részén sem jobb a helyzet, olvastam a minap az egyik internetes hírportálon. A nagyrészt ruhákból, játékokból és elektronikai cikkekből álló, polcokról levett áruk listája tavaly százhuszonhat százalékkal nőtt Európában.

Mielőtt elkezdenék siránkozni brit barátaink nyomorúságos helyzetén, gyorsan elárulom, a nagytekintélyű pénzügyi lapban közzétett adatsorból az is kiderül, hogy a cseppet sem dicsőséges európai ranglistát Magyarország vezeti. Hazánkban, 2005-ben százharminckét terméket kellett leszedetni a polcokról. A második helyen Németország a harmadikon Görögország áll, míg a bevezetőben említett britek a negyedik a kétes rangot adó sorban.

Fel sem kapjuk már fejünket a hírre, ha százezres nagyságrendben tojást, mázsaszámra tökehúst, baromfit, szaloncukrot, százszámra áramütés-veszélyes ketyerét kell eltávolítani a vevők keze ügyéből. Szerencsére bőséggel van áru, kár, hogy egy részük silány.

Sokan vitatják, jómagam örömtelinek tartom a sok bevásárlóközpont létét, a kínálat nagyságát, gazdagságát. A rengeteg csillogó-villogó bolt mellett mégis nagyon sokan a piacokat választják a beszerzések helyéül, bízva az alacsonyabb árban, a lélekmelengető alkudozások eredményében. Az egykori lengyel, majd kínai becenevet kapott piacokon ugyanakkor rengeteg az ellenőrizhetetlen származású, ellenőrizetlen minőségű, egyszeri használat után eldobandó portéka.

Az említett felmérés szerint Európában Magyarország a pocsék áruk országa. Lemondanánk e „dicső” címről.

Magyarország, 2006. február.

Korlátolt felelősségű társaság

Az egyik hatalmas áruház árufeltöltője, egy ifjú hölgy a minap megbetegedett. Amint felgyógyult, bevitte munkahelyére az orvosa által kiállított igazolást, és kérte, rendezzék táppénzét. Ekkor érte a meglepetés.

Munkahelye, pontosabban foglalkoztatója nem a közismert nevű multinacionális cég volt, hanem egy kft., ahonnan munkavégzésre a bevásárlóközpontba vezényelték hősünket. A fiatal lányt ugyanakkor, bár szerződést kötöttek vele, amiről papírt csak a kft. irodájában tartottak, nem jelentették be, ugyanakkor a munkájáért járó bérből levonták az államnak járó járulékokat. A kft. illetékes vezetői most még azt is tagadják, hogy a lány valaha náluk dolgozott, arról meg végképpen nem akarnak hallani, hogy a betegség idejére pénzt adjanak munkatársuknak.

Nem járt jobban a cég másik alkalmazottja sem, akire egy másik hasonló áruházban targonca dönt, sok-sok sérülést, törést okozva. Most gipsszel karján-lábán biceg pénze és igaza után.

Az említett, egykor minimális tőkével létrehozott korlátolt felelősségű társaság szó szerint veszi felelőssége korlátoltságát. Miután csak ők rendelkeztek a munkavégzést igazoló papírokkal, ma már csak utcáról betévedt kekeckedőknek nézik a sérült, munkaképtelen embereket.

A cég vezetőinek cseppet sem fáj a fejük. Ha túlzottan akadékoskodnak a károsultak, hát lazán odavetik, pereljenek, majd meglátják mi lesz. S ha idegesítően elszaporodnak a munkaügyi perek, hagyják „bedőlni” a céget – vesszen a hárommillió – vagy kurtán-furcsán eladják egy afrikai, netán kelet-európai vevőnek a bejáratott vállalkozást.

Aztán küzdjön az adóhatóság meg a károsult. Mert tudjuk, mifelénk ma még így működik a világ.

Magyarország, 2006. február.

Hatalmasok imádata

Ötven évvel ezelőtt, 1956 februárjában, a XX. kongresszus Moszkvában elítélte az addig istenként tisztelt, imádott Sztálin megbocsáthatatlan bűneit. Minderről a közszolgálati televízió egyik műsorának archív képeiből értesülhettem a minap, ha még esetleg nem tudtam volna.

Az összeállításban az akkori hazai elittről is sok szó esett. Láthattam a politikusokat felállva, ütemes tapsal ünneplő, csillogó szemű sokaságot. Ma már tudjuk: az egész többnyire színlelés, hazugság, túlélési technika volt, a tömegek nálunk pár hónap múlva az utcán kerestek elégtételt az elnyomásért.

A minap Székesfehérvárra utaztában az egyik velencei-tavi kisvárosban is megállt hazánk miniszterelnöke, hogy rögtönzött fórumon találkozhasson rajongóival. A kifejezés nem túlzás, hiszen ott, ahol ölelések, csókok, simogatások hullottak bőségesen, az imádat és a rajongás a legjobb kifejezés. Ezt legfeljebb csak némiképpen fejelte meg a középkora elején álló hölgy, aki azzal fordult miniszterelnökéhez, szeretné, ha ő lenne gyermekei apja...

Természetesen a másik politikai oldal vezető egyénisége sem marad el az imádók számát tekintve. Sőt! Közismert az idős hölgy, aki kezét csókolt a most is hatalomra aspiráló korábbi miniszterelnöknek, az egykori tévés sztár bemondónő, aki felsegítette az ereje teljében lévő, nála évtizedekkel fiatalabb pártelnök kabátját, de említhetjük az imádotjukért akár vérre is menőket, hogy csak a legemlékezetesebb esetekre gondoljunk. Aztán meg itt van az ütemes taps és névskandálás, amivel azonnal megtehetünk egy félévszázados időutazást a múltba.

A világban tömegek rajongtak egykor Hitlerért, Sztálinért, Rákosiért, Maóért. S bár véletlenül sem vonnék párhuzamot, mégis talán csínján kéne bánni a hatalomra vágyó hatalmasok imádatával.

Magyarország, 2006. március.

Határtalan élmény

Közel két évvel uniós tagságunk kezdete óta első ízben léptem át a magyar-osztrák határt pasztikkártya személyimmel. A határátlépés jó, ha egy percig tartott.

Határtalan szabadságot éreztem. Nyilván nem vagyok egyedül, aki úgy gondolta e felemelő pillanatban: igen, ezért szavaztam az unióra. Természetesen a határok könnyebb átjárhatósága, majd remélhetően 2007-től végleges leomlása, ha mégoly kedves is, csak parányi járuléka az európai klubtagságnak.

Tiroli szállásadónőnk hat évvel ezelőtt fennhangon szidta az uniót, mondván eddig jól éltek és most meg az unió határoz meg mindent. Nem lesz ez így rendjén, hangoztatta. Akkoriban már öt éve uniós tagok voltak.

Több mint fél évtized telt el és állíthatom, Ausztria nagyon is jól működik. Szemmel látható a jólét, a fejlődés. Az üzletek roskadoznak az áruktól, és az árak számtalan termékénél alacsonyabbak az itthoniaknál.

Irma asszony ma jóval túl a hatvanon elégedettnek tűnik. Panziója tele vendéggel, árai megfizethetőek, és bevételeiből még szépítésre, felújításra is jutott.

Két éve sem vagyunk még az elit klub tagjai, mégis egyre több az unióellenes polgártársunk. Talán érdemes lenne néha átruccanni a szomszédba egy kis biztató tapasztalatcserére.

Meglehet, Magyarország nem Ausztria, a mi gazdaságunk nem arról a szintről kezdte, ahonnan a szomszédoké. Valószínűleg a szövetség már csak a következő generációknak hozza meg várt eredményeit, de hát végül is ezt sejtettük előre.

Nekünk, több évet számlálóknak pedig marad a határon a határtalan élmény. Évtizede még ez is mesébe illő, elérhetetlennek tűnő álom volt.

Magyarország, 2006. március.

Rohanó egyetemisták

Franciaországban, a legendás 1968-as diáklázadások után közel négy évtizeddel újra fel-lángoltak az egyetemeken a tiltakozás tüzei. Ezúttal egy, a pályakezdőket méltánytalanul sújtó, a végsőkig kiszolgáltatottá tevő törvény okán.

A minap egy hazai fejadász cég vezetőjét hallgattam a rádióban. Arról beszélt, hogy manapság csak annak a pályakezdőnek van esélye munkához jutni, aki már a főiskolai, egyetemi évek alatt elhelyezkedik akár minimális fizetségért, vagy gyakorlat címén ingyen, mert így tanulmányai befejezése után azonnal tapasztalattal, referenciával rendelkezik majd, s nem lesz teljesen kezdő a pályáján. Azoktól ugyanis erősen óvakodnak a munkáltatók.

Tehetséges ifjú hölgyismerősöm negyedik éve koptatja közgazdászhallgatóként a megfelelő budapesti egyetem padjait, de egy ideje kettős életet él. Megpályázott egy banki álláshelyet, a hova kimondottan egyetemista fiatalokat kerestek. Most naponta kötelezően négy órát dolgozik a bankban, így aztán idegfeeszítő tempóban rohangászik munkahelye és az egyetemi előadások között, mert az egyetemet is el kell végeznie. Nem irigylem.

A lázadó francia diákok és a huszonéves ifjú közgazdászjelölt ismerősöm, hazai sorstársaival együtt, egy cipőben járnak. Ha csak tanulmányaiknak élnek, hiába végeznek akár a legkiválóbb bizonyítvánnyal is, csupán rendkívüli nehézségek árán jutnak munkához. Ha pedig már

az egyetem alatt dolgozni kezdenek, csakhogy némi előnyhöz, parányi reményhez jussanak, életük egyik legszebb időszakává válik idegőrlő hajszává.

A megoldást persze nem tudom, csak azt, nincs ez így jól. Megkeseredett, idő előtt a munkába belefásult embereket mesterségesen „gyártani”, nem éppen biztos záloga egy boldogabb társadalomnak.

Magyarország, 2006. március.

Péntek délelőtt

Rohanós nap volt. Útba kellett ejtenem két közhivatalt, egy-egy céget és egészségügyi intézményt. Így élünk manapság, futunk, robogunk ügyeink után.

Meglehet, a rövid időre tavasziassá vált időjárás, a közelgő hétvége tette, nem tudom, de mindenhol segítőkész emberekkel találkoztam. Úgy tűnt, gyorsan végzek és örülhetek a közelgő péntek délutánnak.

Aztán minden nyúlóssá, időt rablóvá vált. A két közintézményben hamar végezhettem volna, ha nem cseng a telefon. Az ügyintéző, majd másik helyen tárgyalópartnerem félszeg mosollyal elnézést kért, aztán hosszas csevegésbe kezdett. Azt persze nem tudom, hogy főnöke hívta, vagy felesége, netán szeretője a hivatalos embert, nem hallgatóztam, csak a múltó percek számoltam.

Nem jártam jobban az egészségügyi intézményben sem, ahova önkéntes szűrővizsgálatra jelentkeztem. Első, mi több egyetlen paciens lévén hittem, innen gyorsan szabadulok. Ezúttal sem így történt. A kedves doktort éppen akkor hívta magánrendelőjének berendezése ügyében a mester, a vizsgáló ifjú asszisztensét meg – izgatott, fel-felcsendülő visszafogott kacagása nyomán vélhetően – kedvese. Pár percesnek induló ügyintézéseim így majd’ két órára sikeredtek.

Mindannyian ismerjük a helyzetet, amikor éppen valamilyen irodában, szolgáltató cégnél sorra kerülünk, már mondanánk is ügyünket, de szól a mindig, mindenhol elsőbbséget élvező telefon. Nincs mit tenni, a telefonáló mégsem állhat sorba.

A technika gyors fejlődésével közeleg az idő, amikor már mindent telefonon, Interneten intézünk majd el. Tartok tőle, hogy akkor meg az ügyintézőhöz testi valóságában bekopogó ügyfél, rokon, barát élvezi majd az elsőbbséget. Mi, többiek, közben majd reménykedve tartjuk a kagylót, vagy nyomkodjuk a számítógép billentyűit.

Magyarország, 2006. április.

Elszálló agyak

Az ismeretlenségből hirtelen népszerűvé lett televíziós műsorvezető a minap egy vacsorázó helyen jól orrba vágott egy fiatalembert, aki szólni mert az illető és társasága másokat zavaró hangoskodása ellen, olvasom kedvenc éttermemben a menühöz kapott bulvárlapban. A cikkből kiderül az is, a rendőrség az önmagától megrészegült ifjút előállította, majd két vádpont alapján is eljárást kezdeményezett ellene.

Egy másik kereskedelmi csatornán sztárrá vált, amúgy tehetséges színész kábítószeres ügybe keveredett, ellene titkosszolgálati módszereket bevetve nyomoznak az illetékes hatóságok. Egyik olimpiai bajnokunk ugyancsak meg nem engedett szerek előállítására miatt került őrizetbe, sporttársa pénzbehajtóként ütött helyre nem hozhatót, egy popsztár pedig részegen száguldozott a halálos gázolásig.

Csak néhány eset a közelmúlt terméséből és akkor még szót sem ejtettünk ittasan vezető, önmagukat csalhatatlannak vélő, véleményüket tévedhetetlen kinyilatkoztatásként kezelő, vitát, ellenvéleményt meg nem engedő országos politikusokról, a nép akaratából vezető tisztségbe emelkedett helyi kiskirályokról.

Mindazok, akiket a hírnév szárnyára kap, hamar kiválasztottnak, mások felett állónak érzhetik magukat, ilyenkor aztán gyorsan „elszáll az agy”, indul az ököl, elfogy az önkritika, leomlik az erkölcsi gát.

Persze mindez ellen szólni sem egyszerű. Az ember már csak olyan, hogy félti saját sorsát, másoktól függő pozícióját, de meglehet az is, a kontrol nélküli szeretet, az időnként nehezen érthető imádat futtatja rossz vágányra a máskor még józan észt.

A hódolat, rajongás sohasem örök. Új sztárok, még újabb kedvencek jönnek, a régiek meg süllyesztőbe kerülnek, ahol van idő elgondolkodni a múlt dicsőségről.

Szerencsére az elszálló agyak ellen van orvosság. Szerénységnek hívják.

Magyarország, 2006. április.

UFO-k nélkül a világ

A brit védelmi minisztérium jelentése szerint nincs UFO-veszély a Földön, ugyanis semmilyen bizonyítékot sem találtak vizsgálódásaik során a földön kívüliek létezésére – idézte angol kollégáit az egyik komoly hazai közéleti hetilap a minap. Az említett minisztérium négyszáz oldalas tanulmánya szerint ugyanis a megfigyelt jelenségek nem veszélyesek, és teljes összhangban állnak a fizika ismert törvényeivel.

Az ufók nemlétét bizonyító tanulmány szerint a repülő csészealjoknak látszó valamiket különféle nagyságú és szokatlan légköri jelenségek okozták. A bizonyítékok – állítják a kutatók – azt sejtetik, hogy meteorok, és azok jól ismert kísérőjelenségei, illetve esetlegesen néhány kevésbé ismert látványelem magyarázza az azonosítatlan égi eseményeket.

Mit mondjak, egy világ omlott össze bennem a hír olvastán. Ha a kutatás eredménye igaz, nagyon sok mindent kell újra értelmeznünk, magyaráznunk. Például, hogy kik is azok a furcsán viselkedő embertársaink, akik nemegyszer a józan ésszel ellentétesen viselkednek, akik szabadon járnak közöttünk, miközben ketrecben, zárt osztályon, netán egy viselkedéskutató intézet telepén lenne a helyük. Mindezt eddig egyszerű volt a magyarázat, az illetők földön kívüliek, akiknek elnézhetjük furcsaságaikat.

Aztán meg itt vannak a minden januári áremelések, a látható ok nélkül megbokrosodó, lefagyó számítógépek, a téves telefonkapcsolások, a hirtelen megvilágosodó-okosodó politikusok, az íróasztalról eltűnő iratok, a pocsek termékek, meg a gyerek bukása. Könnyedén magyarázhattuk ezeket eddig a földön kívüliek tevékenységével, az idegenek által hajtott azonosítatlan repülő tárgyakkal, a kis zöld, vagy szürke emberkéekkel. Ennek vége.

Most itt állunk magunkban, reményvesztetten. Már az ufóknak sem kellünk.

Magyarország, 2006. május.

Barátgyűjtők

Egymás után kaptam a meghívóleveleket az internetes világban közismert közösségi oldalakra. Ha valaki nem tudná, a közösségi oldal az az internetes szolgáltatás, ahova, ha meghívják az embert, regisztrálhatja magát, beírhat sok-sok fontos információt magáról, felteheti /arc/képeit és aztán csak várnia kell, hányan jeleznek vissza, hogy ismerik őt.

Mindez jó játék, lehetőség arra, hogy ismerőseink ismerőseit megismerjük, vagy éppen a nekünk szimpatikus egyénnel kapcsolatot teremthessünk. Ugyancsak jó arra is, hogy ha valakinek rengeteg ideje – és szerencséje – van, a tengernyi ember között megtalálja régen nem látott ismerőseit, egykori iskolatársait, barátait.

Mind jobban beépül mindennapjainkba az internet. Levelezünk, újságot olvasunk, vásárolunk a világhálón, ismereteket, információkat szerezhethetünk, ha akarunk. Egyre-másra jönnek létre a „.hu” újságok tele hírekkel, lehet fórumokon véleményt nyilvánítani, vagy – mint a miniszterelnök teszi – nyilvános internetes naplóban, a blogban tájékoztatni gondolatainkról a világot.

Meg lehet barátokat is szerezni. A közösségi oldalak – egyes rossznyelvek szerint a titkos-szolgálatok pompás böngésződei – egyértelműen új társadalmat építenek. Más a nyelvezet, más az indíték, mint régen volt, de nap mint nap tízezrek kapcsolódnak össze, hogy cseteljenek, blogoljanak, fórumozzanak, barátkozzanak egymással. Szerintem mindez jó dolog. A végén még megszeretjük egymást.

Magyarország, 2006. május.

Tenyésszünk szúnyogot!

Állok a teniszpályán, süt a nap, várom az ellenfél adogatását. Figyelmemet egyre kevésbé köti le a következő pillanatokban felém zúgó labda, körülöttem mind fenyegetőbben zizegnek a szúnyogok. A bátrabbak már belém is szúrták fullánkjaikat, és javában szívják véretem. Terített asztal lettem.

Az idillinek cseppet sem mondható kép nem egyedi. Aki manapság a szabadba merészkedik, nagyon éhes és sebesen gyarapodó számú szúnyograjokkal találkozhat. Állítólag az időjárás, a hatalmas áradások, a rengeteg csapadék teremtettek ideális körülményeket szaporodásukhoz.

Olvasom a minap, hogy irtanák a sanyargató rovarokat, de ha lenne is rá pénz, nem megfelelőek a körülmények. Évtizedek óta rendre pénztelenségre hivatkoznak a szakemberek, egymásra hárítják a felelősséget a szúnyogirtás, vagy ahogy mondják, gyérítés elmaradásáért. Most változott a taktika, a körülmények lettek a hibásak.

Az idegenforgalom a világ egyik legnagyobb üzlete, számos országban a gazdaság húzóágazata. Magyarországnak is elemi érdeke, hogy jöjjön az idegen, és itt költse a pénzét. Ehhez persze feltételek, remek körülmények, vonzó programok kellenek. A szúnyogcsapkodás nem az.

Még. Mert ha találékonyak leszünk, javunkra fordíthatjuk a természeti csapást. Turisztikai szakembereink hirdessék hazánkat „Szúnyogos Magyarország”-ként, rendezzünk „az a legény, aki állja a szúrást” elnevezésű túlélő táborokat, különleges, erre a célra kifejlesztett fegyverekkel trófeagyűjtő szúnyogvadászkat, és ha emiatt fogytán lesz a muníció, a maradék rovarokat gyorsan kezdjük el tenyészteni.

Innen már csak egy lépés a parlagfű üzlet. Ha van eszünk, azt is meglovagoljuk, sőt e téren hamar világsők lehetünk. Ahogy szűnyogunk, úgy parlagfűvünk is elég lesz hozzá. Lássunk gyorsan munkához!

Magyarország, 2006. május.

Van remény

A fiatal férfi bemutatkozott, majd megkérdezte, rendben van-e a kocsija?

A meglepő kérdést mintegy órával az után intézte hozzám telefonon a fehérvári márkaszerviz ifjú munkafelvéveje, hogy automat elhozta tőlük. Az már csak hab volt a tortán, hogy a megszokott „jattot” sem fogadta el mondván, egy korábbi figyelmetlenségük miatt kellett újra javíttatnom járművem.

Ugyancsak e nap fejleménye, hogy az angol és svéd drukkerek egymásnak estek a most még javában zajló németországi labdarúgó világbajnokságon. A hír csak azért érdemel említést, mert mindez nem az utcán, a kocsmákban, vagy éppen a válogatottak mérkőzése alatt történt, hanem a két szurkolótábor által kiállított csapatok barátságos mérkőzésén.

S hogy miért is került egymás mögé egy rekkenő hőséggel nehezített nap két mégoly eltérő eseménye? Egyszerű. Olyan történések ezek, amelyekkel manapság jószerével csak a mesék világában találkozhatunk.

Nap mint nap olvashatunk kiszolgáltatott vevőkről, packázó hivatalokról és hivatalnokokról, megalázó helyzetben lévő betegekről, a szolgáltatásokra szoruló kisemberek vesszőfutásáról, mindennapi rosszérzéseink forrásairól. Ugyancsak napi hírek szintjén halhattuk rasszista mondogákat skandáló, szemetes edényektől az autókig mindent borogató, törő, zúzós, az ellenfél szurkolóit, a rend őreit megtámadó emberszerű hadak garázdálkodásáról. Hát hogyan lenne különleges, ha ezek ellentétjéről szól a híradás.

Az utóbbi évek terrorista akciói, véget nem érő háborúi, a hazai politikai elit acsarkodásai, a mások baja iránt mindinkább közömbössé vált emberek tömegei láttán mind gyakrabban éreztem úgy, nagy a baj, rossz irányba halad az emberiség. Az autószervez fiatal munkatársa és az egymást ezúttal csak baráti mérkőzésen támadó angol és svéd szurkolók békessége mondatja velem: van még remény.

Magyarország, 2006. június.

Peches diák

Az ifjú hölgy sok áttanult nappal és éjszaka után elment államvizsgázni. Hamar végzett, ugyanis közölték vele, jöjjön vissza máskor, mert nincs meg az egyik tantárgyának szigorlatjegye. A fiatal hölgy nem értette és zavartan tiltakozott, ő a megadott időben levizsgázott.

A tanulmányi osztály alkalmazottja – nagy volt a meleg, sok a problémás diák – rövidre zárta a történetet: apelláta nincs, hiába nézi az intézmény honlapját, nem találja az illető osztályzatát. Mert hogy ott kellene lennie. Várjon hát az államvizsgával. Januárig.

Meglehet, a vizsgázó diák amúgy a véletlenek áldozata, hiszen ezt megelőzően a szakdolgozatát értékelte az egyik konzulense elégségesre. Az illető szakember összekeverte a dolgokat.

A szorgalmas lány nevét írta egy valóban silány, más témájú dolgozat értékelésére. Diákunk tiltakozott, de jóindulatúan felhívták a figyelmét, ne keresse a bajt, fogadja el a más dolgozatára kapott rossz jegyet, a két konzulens által adott osztályzatok átlaga így is eléri a hármast.

Nap mint nap bombáznak bennünket a híradások a közoktatás reformjával, fizetőssé tételével. Ez utóbbi melletti érv, ha fizetni kell a képzésért, a diák joggal követelheti meg az odafigyelést, a pénzéért a megfelelő szolgáltatást. Az elmúlt másfél évtizedben a kereskedelem, szolgáltatás terén már kezdtük elhinni, pénzünkért jár nekünk a minőség, s ha nem azt kapjuk, jogosan tiltakozhatunk.

Az oktatás valami más. Ott félévszázadnyi beidegzettséget, szemléletet kell újra cserélni. S hogy milyen nehéz feladat vár ránk, példámhoz még hozzáteszem: amellet, hogy a peches (?) diák lelkében és a jogba vetett hitében helyrehozhatatlan károkat okozott az intézmény, a diáklány szülei a fenti főiskolán bizony még keményen fizettek is lányuk tanításáért.

Magyarország, 2006. június.

Vesét, fecskendőért

Kívánságműsorok gyakran játszott kabaréjelenetében a doktort alakító Kern András miközben az idegbecsípődéssel kórházi felvételre jelentkező betegét próbálja lebeszélni a befekvésről, telefonok sorát bonyolítja le, amelyekben segédeszközöket, gyógyszereket ajánl cserébe szervekért és viszont, hogy gyógyintézete működni tudjon.

A jelenetben a nagyszerű művész által alakított doktor tevékenysége meglehetősen hátborzongató. A közönség nevetett a vidám tréfának szánt bonyodalmakon, holott a nézőtéren ülők és a rádióhallgatók érezhették, ez bizony már nem kitaláció, ennek köze lehet a valósághoz.

A minap az egyik kórházban járva egy szakember mesélte, hogy az egyes osztályok között kialakult a barterkapcsolat. A barter cserekereskedelem, ahol nincs pénzforgalom. A gazdasági életben mindez jó az adózás kikerülésére, a hiánycikkek – ha még vannak ilyenek – megszerzésére. Ügylet, ahol mindenki jól jár.

A kórházban, és még számtalan más egészségügyi intézményben közel sem gazdasági érdekek mozgatják a cserekereskedelmet, hacsak a pénztelenség nem az. A kórházi barter oka, hogy hónap közepére, végére kiürülnek a kötszer-, gyógyszerkeretek és megindul a cserélés. Az ügyben túl azon, hogy mindez a betegekért történik, ismét bizonyosságot nyert a magyarok találékonysága, túlélési képessége.

A módszert tovább kellene fejleszteni. A pártok barterben cserélhetnék ciklusközben megunt – kellemetlenné vált – képviselőiket. A nagy ívű álmaikba beleszegényedett önkormányzatok veszteséges fürdőjüket, kulturális intézményüket, labdarúgó csapatukat cserélhetnék, mondjuk iskolai krétára, számítógépre, ötletgazdag menedzserre, vagy barterben válthatná az egyszerű polgár balatoni nyaralását, például gépkocsi-üzemanyagra. Mindenesetre legyen nálunk mindig csereeszköz. Sohasem tudhatjuk, hol bukkanunk ki nem hagyható barterüzletre.

Magyarország, 2006. július.

Telepített lányok

Unalmas utazásaimat újabban – ismételten – érdekes látnivalók teszik színesebbé. Az országutakon, néhány kilométerenként, türelmesen sétálgató hölgyek mellett suhanok el, akik a forgalmas út szélén, tűző napsütésben, vagy viharos hideg szélben figyelemre méltó lenge öltözékükkel hívják fel magukra figyelmemet. Közülük bátran választhatok is, ha akarok, azért vannak ott, de mindenesetre járathatom a szemem a női formákon, ugyanis a hölgyek jócskán közszemlére teszik azokat.

Úgy tűnik a már hetedik évébe lépett, elhíresült türelmi zónás törvény idejét múlta. Akkoriban a törvény megjelenésének hatására kitiltották az utak széléről a bájaikat áruba bocsátó, szexuális szolgálataikat kínáló hölgyeket azzal, hogy majd az önkormányzatok türelmi zónákat – munkavégzésükre alkalmas helyeket – jelölnek ki. Meglehet, elvétve akad ilyen Magyarországon, de a törvény végrehajtása többnyire mindmáig várat magára.

A lányok meg türelmüket veszítve visszamentek az utak mellé. Eleinte egy-egy sétálgató hölgyet lehetett látni, mondhatni kísérleti jelleggel, de a sikeren, no meg a rendőri szemhunyáson felbuzdulva egyre többet.

A sokat emlegetett, az emberkereskedés és mások prostitúciójának kihasználása ellen 1950-ben aláírt New York-i nemzetközi egyezmény létjogosultságán újabb rést ütött minap az egyik hazai bíróság, amikor kimondta, a prostituáltaknak kötelező vállalkozói engedélyt kiváltani és tevékenységük után adózni. Ezzel törvényessé vált a prostitúció. Ennyit hát a törvények, egyezmények erejéről.

Az utak mellett mind több lesz a telepített lány. Jó ez, mert akinek sűrűn szüksége van szolgálataikra, hamar kielégítheti kívánalmát. Azért el kellene gondolkodni azon is, vajon miért csak a szexuális szolgáltatók mennek ily szolgálatkészzen a „kuncsaft” után és oly sok más szolgáltatást nyújtó vállalkozás, hivatal, szervezet miért nem?

Lehet, hogy az élet más területein nem vágnak az üzletfelek szükségleteik kielégülésének ennyire gyors teljesülésére?

Magyarország, 2006. július.

Meg a sztárok

Az irigység villanását véltem felfedezni ifjú ismerősöm szemében a minap, amikor elmeséltem, hogy a nyáron az egyik kereskedelmi televízió közel tucatnyi megasztáros énekese közelében voltam, többükkel hosszabb, rövidebb ideig beszélgettem is.

Túl sok ezredik interjúmon, érdekes, különleges emberekkel találkozásokon, meghitt, vagy éppen rideg beszélgetéseken, már közel sem hatódom meg egy-egy halandó közelségén. Ugyanakkor visszafogott rosszallással fogadom, amikor például az alig húszéves, éppen felfénylött csillagot négy hatalmas biztonsági ember ragadja közre és száguld vele tömegben, rajongók sokaságán át a színpad felé.

A minap, hatalmas úrt hagyva maga mögött, távozott közülünk a színészsóriás, Zenthe Ferenc. Ma is szeretettel gondolok a Vörösmarty Színházbeli élményemre, amikor az interjút követően öltözőjében marasztalt, és első találkozásunk ellenére hosszasan beszélgettem velem családról, munkáról, emberségről, művészetről, vagy a számára ismeretlen kisfiamról.

Zenthe Ferenc sztár volt minden tekintetben. De az volt, az ma is a mintegy száz élvonalbeli színész egy része, akivel olykor percek, olykor több órát beszélhettem. Példájuk igazolja: minél nagyobb tudású egy ember, annál szerényebb. Ilyen a ma még élő, bár idős színész-zseni, aki ugyan távolságtartóan, de a hivatása és az én szakmám iránti alázattal, megbecsüléssel szerzett csodálatos órákat nekem, vagy az a nők bálványa filmszínész, aki hosszú interjúnk alatt mindvégig „édes úr” titulussal tisztelt meg. És akkor a tudósokról, nagyszerű tehetségű, szakmájukban, hivatásukban zseniális képző- és iparművészekről, zenészekről, írókról, lakatosokról, asztalosokról, munkásemberekről még egy szót sem ejtettem.

Vannak megasztárok, meg a sztárok. Az igaziak. S bár a megasztárosok között is sok istenadta tehetségű fiatal koptatja a stúdiók, színpadok talaját, ma még ők csak a show ipar által kreált sztárocskák. Szeretnivalók, fénylenek is már, de jó lenne, ha nem takarnák el az igazi csillagokat.

Magyarország, 2006. augusztus.

Utolsó figyelmeztetés

Ezen a nyáron volt minden, ami csak próbára tehetett bennünket. Egyszerre áradt a Duna és a Tisza, hatalmas belvizek alakultak ki, nyári hidegrekord, majd már-már elviselhetetlen hőség uralkodott. De jöttek errefelé korábban ismeretlen mini tornádók, utakat, pincéket elárasztó felhőszakadások, jégesők, félelmetes viharok.

Az emberiség létszáma soha nem látott iramban növekszik, mára meghaladta a hatmilliárdot. Minden egyes ember enni, inni, tisztálkodni, szórakozni, művelődni, utazni, közlekedni, a XXI. század lehetőségeinek megfelelően élni akar, és ez energiát igényel. Energiát, amit az ember eléget, vagy átalakít és káros anyagok formájában a légkörbe bocsát. Sok kárt okozhat ez néhány millió ember esetében is, de hatmilliárdan végzetesen tönkretelhetjük élőhelyünket, a Földet és az azt övező légkört.

Mindezt megakadályozni a tudósok javaslatai alapján a világ együttműködő államainak, kormányainak kellene. Amiről persze szó sincs, hiszen egyik féltve ipari – és pénzügyi – hatalmát nem írja alá, így nem is tartja be az államközi szerződéseket, egyezményeket, másik uránt dúsít, fegyverkezik, harmadik, negyedik, sokadik háborúkat indít, és pusztítja brutális fegyvereivel, vagy békében korszerűtlen technológiájával az élővilágot, a törékeny környezetet.

A természet erői, a hatalmas időjárás rendszerek egy ideig állták a sarat, kiegyenlítették, kijavították mindazt, amit mi, hatmilliárdan nap mint nap rombolunk, rontunk, pusztítunk, de úgy tűnik, e kegyelmi időszak a végéhez közeledik.

Augusztus 20-án az ország számos településére, köztük Székesfehérvárra és legfőbbképpen Budapestre csapott le az a vihar, amit valahol, valamikor akaratlanul is mi, emberek gerjesztünk. A szabadtéri rendezvények résztvevői ízlelőt kaphattak a fellázadt természet erejéből, megérezhették a mégoly hatalmas tömegnyi ember parányi, esendő, törékeny, kiszolgáltatott voltát.

Most Magyarország kapott egy, talán utolsó figyelmeztetést. Jó lenne, ha a világ is tanulna belőle.

Magyarország, 2006. augusztus.

Nyugtalan nyugdíj

Őszinte kíváncsiságtól és szakmai kötelességérzettől vezérelve a megjelenését követően átolvastam a nem éppen közembereknek íródott konvergencia programot. Csak pontosításként, a konvergencia közeledést, a konvergál szó a közös cél, irány felé haladást jelenti.

Pár napja minden a programban szereplő vizit- és kórházi díj bevezetéséről, az ingyenes gyógyszerek megszűnéséről szól. Ezek is fájdalmasak, de a rendelkezéstervezet más, százezreket érintő, ellehetetlenítő, a normális életviteltől megfosztani szándékozó intézkedéseket is tartalmaz.

A nyugdíjrendszert taglaló fejezet egyik pontja szerint „a szabályozás világossá teszi, hogy a korhatár előtti nyugdíj egy kedvezmény, amely mellett kereső tevékenység nem folytatható”

Ma, az Internet tanúsága szerint, majd' kétmillió ember van nyugdíjban, közülük többszázezer korkedvezménnyel került ebbe az ellátási rendszerbe. Történt mindez azért, mert a stresszes, rossz körülményektől terhes munkahelyükön megbetegedtek, megszűnt a munkahelyük és idősek ahhoz, hogy új munkát kapjanak, esetleg nincs igény szakképzettségükre. Napestig lehetne sorolni az okokat. A többség tisztességes, munkáját becsületesen végző, adózó állampolgár, aki nyugdíja mellett azért kényszerül újra munkát vállalni, hogy kifizethesse közüzemi számláit, egyre több gyógyszerét, betevő falatját. A tervezet szerint választhat: szünetelteti a nyugdíját vagy dolgozik. Ha ez utóbbit választja, bérét járulék és adóteher csökkenti, ha a nyugdíját, hát éhezni fog.

Egy közepes, hatvan-hetvenezer forintos nyugdíj ma nem elegendő a rezsikifizetésére. A korkedvezményes nyugdíj mellett munkát vállalók többnyire minimálbér-közeli összeget keresnek, így hát csak rosszat választhatnak. Vagy dolgoznak az adók és járulékok levonása után éhbérért, vagy otthon nélkülöznek éhnyugdíjból.

Minden ember alkotmányos joga, hogy hazájában élhessen és megélhessen. Ez az intézkedéstervezet más jogot ismer. A nyugdíjas persze, nem ostoba. Ha nem dolgozhat becsületesen, pénzt keres majd feketén, mert élni kell.

Most végül merre is konvergálunk?

Magyarország, 2006. szeptember.

Megélhetés, vagy becsület

A fiatalember eredeti foglalkozása megrendelések hiányában megszűnt, kitanult hát egy másikat, de az inkább alkalmi jellegű. Jelenlegi munkaadója még részmunkaidőben sem hajlandó alkalmazni őt a rendkívül kemény munkáltatói terhek miatt.

A fiatalember szeretne biztosított és egyszer majd nyugdíjas lenni. Elsétált hát a lakóhelye szerinti illetékes adóhatósághoz, kérve, segítsenek neki, vajon mit is tehet, hogy ne legyen törvénykerülő, adócsaló. Segítőkész tanácsalanságot talált, de megoldást nem.

Az alkalmazás tehát szóba sem jöhetett, a vállalkozás szintén nem, mert csak egyetlen munkahely van közel s távol szakmájában, ahol munkát adnak neki, és mint tudjuk ez színlelt szerződésnek, tehát büntetendő cselekménynek minősül. Maradt kiskapuként az úgynevezett egyéni adószám, amivel számlaképes és járulékfizető lesz ugyan a fiatalember, bár nem vállalkozó. Sajnos ebben az esetben is legalább két munkahely kellene, ahonnan munkát kapna, mert különben ez a munkavállalási forma is a már említett színlelt szerződés üldözendő esetévé válna.

A fiatalember tanácstalan. Nincs megoldás problémájára, pedig ő becsületes szeretne maradni. Az már csak hab a tortán – keserű hab – hogy munkájának várható jutalma rendkívül csekély. S ha mindent a jogszabályoknak megfelelően fizet be a közösbe, megélhetése már csak távoli mézes álom lesz.

A fiatalember most szalad fűhöz-fához segítségért. Adjanak neki munkát, vagy csak számláját fogadják el, vonják le adóját, mert az sem baj, ha nem adnak érte pénzt, de legalább nem büntethetik adócsalásért, feketemunkáért.

Az ifjú férfi eközben kezdi megérteni, hogy ha pénzt keresni, élni, szórakozni, közlekedni, enni-inni, nőszülni akar, hát a mások által meghatározott rossz szabályok szerint kell léteznie. Pályája emiatt vélhetően kényszerű irányt vesz a feketemunka felé.

A fiatalember az utóbbi napokban sokat tanult. Rájött, itt ügyeskedni, umbuldázni, csalni kell, mert az állam, az államot megtestesítő, képviselő, a korlátozó jogszabályok tömegét alkotó okos emberek nagy igyekezetükben még az orruknál sem látnak tovább.

Magyarország, 2006. szeptember.

Jólétpontok a lakásban

– Álljon szembe házának, lakásának bejárati ajtajával! A lakás jóléttel kapcsolatos pontja a lakás /ház/ bal hátsó részén található. Emellett minden helyiségnek is megvan a maga jólétpontja, mégpedig a bal hátsó sarokban. Jelölje ki!

Az Interneten, egy feng-shuival foglalkozó honlapon olvastam a fenti nagyon fontos információt, és azonnal megkezdtem jólétem alapjainak lerakását. Megálltam lakásajtómmal szemben, behunytam fél szemem és megpróbáltam pontosan kijelölni a jóléttel kapcsolatos pontokat.

Lehet, hogy valamit rosszul csináltam, de egyelőre nem állt be jelentős javulás jólétemben. Be kellett fizetnem az adómat, ráadásul a gáz- és villanyszámlám is meglepően nagyot nőtt az elmúlt hetekben. Sebaj, gondoltam, a jólétpontok majd segítenek, csak semmi csüggedés.

A jólétre vágyókkal biztatásként közlöm, nem elég kijelölni a jólétpontokat, tenni is kell a gazdagodásunk érdekében. Riadalomra nincs ok, a tanácsokban szó sem esik munkáról, sokkal inkább olyan feladatokról, amelyeket könnyedén képes mindenki végrehajtani. Például meg kell szüntetni a rendetlenséget magunk körül, ki kell dobnunk a használhatatlan tárgyakat, vigyázni kell, hogy hogyan is bánunk a pénzzel. Itt sem könnyelműsködésről, felesleges kiadásokról esik szó, sokkal inkább arról, milyen gondosan, kisimítva tesszük a bankókat pénztárcánkba vagy farzsebünkbe.

Hasznos ismeret az is, hogy nem szabad elutasítani a pénzt, mert ebben az esetben a pénz is elutasít bennünket. A nagylelkűek előnyt élveznek, mert a pénz tulajdonképpen energia – így szól a tanítás – amit áramoltatni kell.

Jó ideje másról sem hallani a gazdasági híradásokban, mint pénzsűkéről, csőd közeli állapotokról, a forint veszélyeztetettségéről, minden rendű és rangú pénzügyi bajokról. Pedig lám csak milyen egyszerű a megoldás. A pénzügyminiszternek meg kellene állnia a minisztériuma, a miniszterelnöknek a Parlament főbejárata előtt és meghatározni a „nagy házak” jólétpontját. Csodavárásban eddig is jók voltunk.

Magyarország, 2006. október.

Borul a rendszer

– Borzasztó volt – mesélte ismerősöm –, világvége-hangulat lett úrrá rajtam. Süket volt a telefonom, még a mobilomnak is alig volt téréreje. Ott álltam a három kisgyerekemmel mindenféle kapcsolat nélkül. És ha segítségre lett volna szükségem?

A hét elején Fejér megyében áramszünet miatt órákra vezetékes telefon nélkül maradt száz-ezer ember. Természetesen megszűnt az Internetet használók kapcsolata is a világgal. Akadt, aki munkaeszközét veszítette, a többség elektronikus szórakozását, társasági életét volt kénytelen nélkülözni.

A néhány óra alatt elhárított hibát megelőzően áramszünet söpört végig Európa nyugati felén. Áramszünet volt Németországban, majd a segítségére siető Franciaországban. A megbillent dominó nem maradt talpon. Borította a spanyol, olasz, belga áramellátást is. Magyarország, a hírek szerint, alig kerülte el, hogy szenvedője legyen a nagy európai áramellátási sokknak.

A két nap alatt bekövetkezett nyugat-európai és hazai áramellátási hibaszorozat joggal rettentheti el az embereket. Mert nagyszerű élvezni, használni a kor valamennyi technikai vívmányát, de életünk egyre inkább válik végletesen függővé e hatalmas rendszerektől. Áram hiányában gázfűtés esetén is meleg nélkül maradunk, nincs világításunk, megromlik hűtött élelmiszerkészletünk, nem működik telefonunk, rádióink, televízióink, Internetünk, leállnak a mobilhálózatok, és térhetünk vissza a fával, üstben forralt vízhez, a kézi mosáshoz. A legtöbb háztartásban manapság talán csak egy-két gyertya biztosítja rövid áramszünet idejére a tartalékvilágítást.

Az emberiség történelme során még sohasem volt ennyire kiszolgáltatott annak a technikának, ami ugyan segíti, könnyíti az életet, de megszűntével bármelyik pillanatban a rideg középkorba taszíthatja kedvezményezettjét.

A mind nagyobb fogyasztói igények miatt a túlterhelt áramellátó-rendszerek bármelyike, bármikor felmondhatja a szolgálatot. Összeomolhat a földrésznyivé, más országoktól függővé vált rendszer. Valamit biztosan tenni kellene a védelmében. Meg a magunkéban.

Vegyünk hát gyorsan néhány gyertyát és keressünk postagalambokat tenyésztő barátot.

Magyarország, 2006. november.

Túlélés mesterei

– Elegem van – csattant fel hirtelen vörösre torzult arccal az idősebb úr. – Szemét itt minden, rohad ez az ország – üvöltötte és feleségét magával rángatva kirohant az irodából.

A sokat megélt ügyfélszolgálatos hölgyek meglepve hallgatták a lármás véleménynyilvánítást, nemigen értették, mi rosszat tettek. Udvariasak voltak, segítőkészek, ráadásul a reklamálás okáról ők nem, de a szolgáltató cég más munkatársai sem tehettek.

Akik emberekkel dolgoznak, nap mint nap részesei lehetnek hasonló esteknek. Ahogy a politikai szabadcsapatok kilátástalan harca, a politikusi csoportosulások szóbeli háborúja, a félelemkeltő zavargások, a zuhatagként ránk ömlő megszorító intézkedések nyomán nő a feszültség az országban, úgy csökken az átlagpolgárok tűrőképessége.

Az idegek feszülése szinte tapintható. Villanás alatt esnek egymásnak munkatársak, korábbi barátok, koccanó autósok, bolti vevők és eladók, tanárok és diákok. Az olyan nagyszerű érzések, mint megbecsülés, tisztelet, türelem, mások másságának elfogadása, kihalófélben lévő értékek.

A terhek persze akkor sem csökkennek, a fizetések sem nőnek, ha nagyon kiabálunk, kukákat borogatunk, édesanyát emlegetünk, kormányt, embertársat szidunk és az elmúlt négy, nyolc, tizenhat, vagy hatvan évre mutogatunk. Lehet ugyanakkor a hangoskodással bántani, világfájdalmunkért másokat okolni, bűnbakokat keresni, hirtelen támadt agresszióval, brutalitással ütni, törni, zúzni, pusztítani. Pillanatnyilag jól is eshet, bár még sohasem lett jobb ettől a világ.

Valahol egy filozófus írta: a Földön azért tudott ennyire megsokasodni az ember, mert hozzá hasonlóan agresszív, kegyetlen, harcias és legfőbbképpen mindenhez alkalmazkodó élőlény nincs több.

A magyar ember még az átlagnál is életképesebb. Felesleges hát idegeskedni. Pusztulhat körülöttünk a világ, mi ezt is túléljük!

Magyarország, 2006. november.

Elszállt milliárdok

– Adják vissza, amit elloptak – vágott ingerülten beszélgetőpartnere szavába az orvos –, akkor majd nem kell vizitdíjat fizetnetek.

Szavai egyetértő fogadtatásra leltek. A társaság tagjai széles látókörű, nagy tudású emberek, véleményüket ezúttal mégis az indulat vezérelte.

Tény, hogy lopni bűn. Különösen igaz ez a közfeladatokat ellátókra, a bizalmi állásokban dolgozókra. Az említettek, a magas pozícióban ügyeskedők, hatalombirtoklók, döntéshozók, lobbizók nagy valószínűséggel nem a kasszába markolva tömik degeszre zsebeiket, sokkal inkább helyzetbe hozzák barátaikat, a családot, a hozzájuk üzletileg közelállókat. Átjászanak, megsúgnak, szándékosan a köz kárára döntenek és természetesen mindezért viszonzást várnak. A módszer kifinomult, alig megfogható.

Valószínűleg az embereknek igazuk van és évente milliárdokat „lopnak” el tőlünk. De vajon mennyi is lehet az elsíbolt pénzösszeg? Mondjuk százmilliárd évente?

Gyalázatosan nagy összeg. De ettől, vagy ennek hiányában még nem tarthat ott az állam, ahol tart. Igaz, ha mondjuk ezen a vélt százmilliárdon ezer család osztozik, a rájuk eső kevéske százmillióval generációkra gazdagokká válhatnak.

Az Országgyűlés ezen a héten fogadta el a jövő évi költségvetés sarokszámait. A kiadási főösszeg 8300 milliárd felett, a bevételi valamivel 6670 milliárd alatt marad. Ilyen nagyságrendnél már nem rendíthet meg egy országot elkótyavetyélt százmilliárd.

A tiltakozás jogos, de előtte érdemes számolni. A nyugdíj és az egészségügy együttesen a teljes költségvetési kiadás több mint felét viszi el. És akkor még nem beszéltünk önkormányzatról, oktatásról, rendvédelemről, katonai, környezetvédelmi, kulturális és ki tudja még hányféle kiadásról. Az állam jelenleg minden bevett száz forintjából százhuszonötöt költ el.

Fájdalmas mindaz, ami most velünk történik. Fáj a reálértékben csökkenő nyugdíj, a szolgáltatásokért, a gyógyításra, termékekért fizetendő egyre több pénz.

A lenyúlásoknak valóban gátat kellene vetni, mert ha ez sikerülne, legalább a lelkünk lenne könnyebb.

Magyarország, 2006. december.

Kallódó betegek

A középkorú Fejér megyei férfi veseátültetését Budapesten, az orvostudományi egyetem klinikáján végezték el. A klinika a legutóbbi kontroll alkalmával laboratóriumi vizsgálatra utalta be a férfit, de kezelőorvosa közölte, elfogyott a kórház pénze, a laborvizsgálatot végeztesse el a lakóhelye szerinti kórházban.

A férfi felkereste hát az illetékes megyei kórházi részleget és kérte a vizsgálatot. Némi huzavona támadt ugyan, de végül is elkészítették a vérvétellel járó beavatkozást.

Meglepetésére másnap az említett részleg főorvosa felhívta és közölte, nem jogosultak a laborvizsgálat elvégzésére, csak ha a beteg a jövőben hozzájuk jár kontrollra. A férfi azóta értetlenül járja az utat lakóhelye, Székesfehérvár, és Budapest között, hol itt, hol ott küzdve a bürokráciával.

A történetben mégsem a kórházak a „hunyók”. A transzplantáció és utókezelése pénzügyileg hálás, a társadalombiztosítás és a kórház közötti ügyletben viszonylag jól fizető tevékenység, miközben a labormunkákért már nem akar pénzt áldozni a műtétet végző kórház. A „csak” vérvizsgálatot végző másik kórház többnyire akkor jut a pénzéhez, ha az illető beteg náluk kapja a kezeléseket, másként maga gazdálkodhatja ki a költségeket.

Az egészségügyi ellátások pénzelése kusza szövevény, ráadásul végtelenül pazarló és csalásra ösztönző. Elég példaként megemlíteni, hogy a rövid idő alatt, járó beteg ellátás keretében is elvégezhető beavatkozásért sokszorosan több pénzt kap az ellátó intézmény, ha a beteget befekteti valamelyik osztályára és ott legalább három napig aszalja.

És még szót sem áldoztunk a TAJ számokkal való játékokról, a valótlan betegségek elszámolásáról. Elegendő bárkinek belépnie az Ügyfélkapu elnevezésű állami portálra az Interneten, és nagy valószínűséggel esélye lesz olyan vizsgálatokat találni önmaga kórtörténeténél, amelyek köszönő viszonyban sincsenek a valósággal.

Ha feltesszük a kérdést, szükséges-e az egészségügy átalakítása, gyorsan rávágthatjuk: igen. Mindenesetre jó lenne bízni abban, hogy a Fejér megyei férfi és mi, betegek, sokmilliónyian, a pénzért folyó nagy küzdelemben nem kallódunk el majd valahol félúton.

Magyarország, 2006. december.

Jóslat

Mindeddig egy laza kézlegyintéssel intéztem el, ha jóslásról esett szó. Tudom, sokan hisznek benne, mert szeretnék megtudni, mit hoz a jövő. Szóval ez idáig kételkedtem a jövőbelátók látomásaitól, de most, így az év legvégén be kell látnom, helytelenül tettem

Tavaly, az óév utolsó délutánján, az autóban várakozva, az egyik rádióadón könnyeden csordogáló beszélgetést hallgattam. A szilveszteri hangulatú műsorvezető hölgy egy igencsak komoly, a maga szakmájának messzemenő fontosságával tisztában lévő jóssal beszélgetett. A

középkorú úriember akkor számomra mosolyfakasztó dolgokat mondott a néhány óra múlva kezdődő új évről.

Nem feledjük, a most búcsúzó évünkben volt minden, amire aligha számíthattunk. Két meglepő eredményű választás, voltak fél évszázada nem látott utcai megmozdulások, útlezárások, lehallgatási botrányok, látványos gazdasági visszaesés, televízió ostrom, tönkretett ünnep és eddig nem tapasztalt hatalmi harc. Nos, a fentebb említett jó az egy évvel ezelőtti szilveszter délutánon, a moderátor gyanakvó kuncogása mellett megjósolta a választások győzteseit, ráadásul a továbbiakban csupa rosszat jövendölt 2006-ra.

Igaza lett. Most jó lenne mondani, véget ért a rossz év, felejtjük el! Ugyanakkor naivan sem hihető, hogy az új év sokkal jobb lesz, mint elődje, a 2006-os volt.

Némiképpen vigasztaló mindannyiunk számára, hogy tavaly a mindvégig nagyon komoly, a viccet nemigen értő jóslási szakember azt találta mondani, csak ezt – mármint a 2006-os – évet kell átvészelnünk, mert a következő jobb lesz.

Én hiszek neki. Már csak annak okán is, hogy a most elmúló évnél rosszabbat békeidőben nehéz elképzelni. Higgyük hát, hogy átvészeljük a reform fedőnevű képződményeket, a drasztikus árnövekedéseket és jövedelmünk hasonló mértékű értéktelenedését, túléljük az egészségügy félelmetes megújítását, a sok idegeskedést.

S hogy feloldjam rosszkedvünk telének sötét hangulatát, most én jósolok. Ígérem minden olvasónknak, hogy a következő éve jobb lesz, mint az előző volt. Hiszem, hogy egészségben, boldogságban, gazdagságban éljük meg a hamarosan kezdődő évet.

Mindez, ha jóslatnak nem is, reménynek biztosan jó lesz.

Magyarország, 2007. január.

Borsban az igazság

Egyre gyakrabban nézem az egyik fűszernövényről elnevezett televíziós csatorna műsorát, ahol műsorkezdettől, műsorzárásig jobbnál jobb ételeket főznek a szemem láttára a szakemberek. Ráadásul eddig – szerencsére – egyetlen politikust sem láttam a fazekak mellett.

Nem csak azért érdekelnek a főzési műsorok, mert szeretem a hasam, bár igaz, egy-egy finom éték valóban jobb kedvre derít. A főzés látványa pihentet, és még gondolkodni sem kell, csak ellazulva figyelni.

Más tévétársaságok is felfedezték a mesterszakácsok nézőcsalogató tehetségét, így aztán számtalan különleges éték elkészítését tanulhatom. Még akkor is izgalmas mindez, ha koriandert, curryt, édesköményt, mustármagot, maszálát, kurkumát, és megannyi ismeretlen fűszert még távolról sem láttam, nemhogy valaha kóstoltam volna a velük készült falatokat.

Hírekből élek, munkám megkívánja, hogy naprakész legyek. Így aztán naponta százasaival ömlik rám az információ tévéből, újságból, rádióból, Internetről. Olykor úgy érzem, az egymásra toluó újságok mérgezést idéznek elő lelkemben. Dől rám a politika, bűn, baleset, ár-emelés, mindenféle reform, politikusi acsarkodás, bújtatott vagy direkt mocskolódás. Miközben teszem a dolgom, érzem, menekülnöm kell.

Csak egy kattintás és máris India tobzódó fűszervilágának ízes étkeit leshetem kedvenc csatornáim segítségével, vagy éppen Mexikó ezerféle csilipaprikás harapnivalóit kóstolhatom képzeletemben, miközben megismerem az arrafelé élők mindennapi életét, étkezési szokásait.

A konyhák szépek, tiszták, s ha nem, hát legalább érdekesek, a szakácsok nagyszerű mesterek és remek mesélők. Ha a szabadban főznek, mindig süt a nap, már-már érzem a felfelé szálló ínycsiklandozó illatokat. Megnyugtató módon sohasem esik szó politikáról, áremelésről, vénykötelessé vált tömeggyógyszerekről, nyugdíjasok adóztatásáról, vizitdíjról, ilyen-olyan megszorító intézkedésekről.

Napi hírmérgezésemet a főzőműsorok gyógyítják. A hírdömping után már nem hallgatom meg, hogy az egyik, vagy másik politikus miképpen magyarázkodik aznapi baklövése, eszetlen mondása, tette nyomán. Csak kattintok egyet és kitérül a világ.

Oda szállok lélekben, ahol borsban az igazság.

Magyarország, 2007. január.

Anyázás

– Ilyen még nem volt – mondta kórházi főorvos barátom. Olyan a helyzet, hogy most együtt „anyázik” a jobb és baloldali orvos. A végén még egység lesz!

Az egészségügyi reform fedőnevű káosznak ezek szerint mégis lesz valami hozadéka. Ha más nem, hát legalább az orvostársadalmat összehozza. Abban máris egyetértnek, hogy így nem lett volna szabad hozzákezdni.

Közgazdászok, egészségügyi szakértők állítják, a korábbi állapot mindenképpen tarthatatlan. Az intézmények működtetése, a korszerű gyógyítás a méregdrága eszközparkkal, a folyamatosan dráguló segédanyagokkal, gyógyszerekkel, a tudásukat, munkájukat jogosan pénzzel is elismertetni akaró orvosokkal, nővérekkel, segítő munkatársakkal a mégoly gazdag országokban is feszültséget okoz.

Ma Németország a hivatkozási példa. Pedig az ottani GDP, az egy főre jutó bruttó hazai termék egészségügyre fordított százaléka és a 140 milliárd eurós tényleges összege is magasabb, mint a miénk. Elgondolkodtató: ha ott baj van az egészségügy finanszírozásával, mekkora lehet a baj nálunk?

Valóban nincs más megoldás, mint az ésszerűsítés, a meglévő kevéske költségvetési pénz jobb elosztása, a pazarlás megszüntetése, az erők összefogása, koncentrálása. Mindezt a rendszerváltás óta mindegyik kormány tudta.

De ha mindenki tudta és elismerte a változtatás szükségességét, miért nem volt olyan okos emberekből álló munkacsoportja a győzni, kormányozni akaró pártoknak, akik jó pénzért – megérdemelnék – jó előre kidolgozták volna az egészségügy reformját a vizitdíjtól, kórházi ágyszám-csökkentéstől, gyógyszerár-támogatáscsökkentéstől az ambuláns ellátás fejlesztéséig, a közismerten vacak finanszírozási rendszer átalakításáig? Tavaly tavasszal csak elő kellett volna venni valamelyik fiókból.

Válasz nincs, csak mérhetetlen fejetlenség, kapkodás, zűrzavar. A jövőtől féltő, kiszolgáltatott nép meg rohan a patikákba, órákig sorban áll és bespájazol mindenféle gyógyszert, kivizsgál-tatja magát akkor is ha panasza sincs. Mert később drágább lesz.

Most csak egy biztos az ügyben és ez a bizonytalanság. Az átlagember meg idegesíti magát, amitől gyomorfekélyt, infarktust, s ki tudja még hányféle, gyógyítást igénylő bajt szed össze. Ördögi egy kör ez!

Magyarország, 2007. január.

Bunkófon

A Szent Márk téren, Velence központjában a velem szemben gyalogló úr hangosan, gesztikulálva beszélt egy kis szerkezetbe. Mobiltelefonált.

Ez a számomra akkor furcsa, meglepő esemény alig tizenhárom éve történt. Azóta a robbanás-szerűen elterjedt mobiltávközlés az emberiség műszaki fejlődéstörténetének egyik legnagyobb sikerévé vált.

Alig néhány éve még sznobizmussal vádolta a kívülálló többség a mobilhasználókat. Az akkoriban bunkófon, tahófon gúnynévvel illetett készülék azóta olyannyira mindennapunk részévé vált, hogy lassan megáll nélküle az élet.

Egy felmérés szerint két év múlva Nyugat-Európa minden lakosára jut majd egy mobiltelefon. Magyarországon az elmúlt év végén pár ezer híján már tízmillió mobiltelefon volt az emberek kezében. A napokban napvilágot látott hivatalos adatok szerint 99%-os a mobilellátottság.

Ma az értekezleteken jószerevével a tárgyalófelek mindegyike kiteszi maga elé telefonkészülékét, s jó páran nem is egyet. Manapság, amikor az idős nagyapának, dédnagymamának is mobilt adunk a kezébe, a fontos beosztás mérvadója a több mobilkészülék használata lett.

Korábban évtizedeket vártak az emberek, hogy a Posta végre kiutalja számukra és beszerelje lakásukba a telefont. Valószínűleg akkoriban köztönivaló bolondnak titulálták volna azt a honpolgárt, aki egy erdő vagy tó közepéről is kapcsolatot teremtő masináról fantáziál.

Vitathatatlanul mobilfüggővé váltunk, Ha otthon felejtjük telefonunkat, elesettnek, szerencsétlennek érezzük magunkat. Akkor is, amikor mobilunkon csak barátainkkal vagy a családdal tartjuk a kapcsolatot, hát még ha üzleti ügyeinket, munkánkat is ezzel a hasznos kis eszközzel végezzük.

Vannak, akik állítják, nekik sohasem lesz mobiljuk. Közülük sokan a karácsonyra, születésnapra kapott első készülékkel válnak mobilfertőzötté, mások tüntetőleg továbbra sem veszik kézbe a kis szerkezetet. Egyelőre.

A korszerű távközlés, a távbeszélgetés korlátlan lehetősége egyfajta különleges kapocs, köldökzsinór, ami odaköt mindennapi világunkhoz. Ráadásul, minek láncolnánk magunkat egy zsinórral a falhoz, ha nem muszáj?

Magyarország, 2007. február.

Adómacera

– Tíz perc alatt végzünk – gondoltam, amikor evás céges vállalkozóként ellátogattam könyvelő barátomhoz a szokásos éves bevallás ürügyén.

Az éva megalkotói annak idején azért hozták létre ezt az adófajtát, hogy nevének megfelelően – egyszerűsített vállalkozói adó – az adózó vállalkozó maga könyvelhesse bevételeit, könnyedén ki tudja számítani kötelezettségét, és néhány adót negyedévenkénti egyszeri befizetéssel egy füst alatt tudjon le. Időközben ugyan az eleinte egyszerű, kedvező, adózóbarát adónem némiképpen bonyolódott és drasztikusan meg is drágult, de még mindig érdemes vállalni. Kevesebb bosszúsággal jár, nem kell állandó könyvelőt foglalkoztatni, költségszámlákat gyűjtögetni, ügyeskedni, kiskapukat keresgélni. A negyedévenkénti befizetéseket követően évente egyszer el kell készíteni az adóbevallást.

Ettől az évtől elektronikus formában. Ez is egyszerűbbé teszi a dolgot – vélhetnénk – hiszen csak leül a bevalló a számítógép elé és kitölti a digitális nyomtatványt, majd egy egérrattintással már el is küldi az adóhatóságnak.

Könyvelő barátom éles eszű, pontos, megbízható és naprakész a mind nagyobb iramban ránk rontó jogszabályváltozások, félelmetesen duzzadó bürokrácia közepette is. Ő és én is úgy gondoltuk, nagyobb meglepetést a törvény- és rendelkezéshozók napi tréfái sem tudnak már okozni neki.

Hittük mindezt az evás céges adóbevallásig. A tíz perc helyett jó másfél órányi küzdelmet jelentett az amúgy igencsak parányi vállalkozás bevallása. Az adóhatóság programja ugyanis megfejthetetlen okból konok módon nem fogadott el adatokat, miközben sűgő, vagy más információs csatorna, például a hiba jellegét jelölő hibajelzés sem segítette a megoldást. Legfeljebb egy telefonszám, amit adott pillanatban éppen százak hívtak egyszerre. Csekély sikerrel.

A sokat tapasztalt szakember egyre vörösebb arccal próbálkozott új és újabb megoldásokkal, míg küzdelmét végül siker koronázta. Az már csak hab volt a tortán, hogy a délelőtti ügyintézés az adóhatóság számítógépe alig bírta kapacitással, egy-egy műveletre olykor percekig kellett várni.

Kifelé jövet barátom némi célzatossággal még utánam szól: minek neked könyvelő? Ezt magad is meg tudnád csinálni.

Döbbenet néztem rá. Egy egyszerűsített adó bevallását? Nincs nekem ehhez elég eszem.

Magyarország, 2007. február.

Tacsivég

Dorotya elment. Végignéztem eutanáziáját, kegyes, de inkább gyors halálát. Elárvult, tehetlenné vált testét én bugyoláltam kedvenc takarójába, dobtam rá az első marék földet és takartam be néhány perc alatt testét hideg földdel, a kert végében. Tizenöt éves volt.

Sokáig láttam magam előtt az utolsó perceket, s bár még élhetett volna akár éveket is, tudom, állapota miatt a boldogabb macskakergető mezőkre segítése nem volt szégyellnivaló bűntény. Dorottyát, a család szeme fényét, a szálkásszűrű tacsikólányt boldog élet után érte a mindent lezáró vég.

Egy minapi hír szerint Belgiumban és Hollandiában is – igaz rendkívül csekély számban – szaporodott a kegyes halálesetek száma. Az emberi eutanázia bevezetését az egyes országokban etikai, erkölcsi, jogi gátak akadályozzák. Ugyanakkor nyilván eljut a világ odáig, hogy akinek állapota ezt indokoltá teszi, választhassa az ellenőrzött és tisztességes távozást a földi létből.

Zárójeles kérdés: ha Magyarországon is választható lesz az önkéntes halál, kaphat-e a kegyes halált választók családja jutalékot, hiszen az elhunyt már nem terheli tovább létével az egészségügyet és a nyugdíjrendszert.

Manapság ugyanis a jó állampolgár dolgozó éveiben tisztességesen fizeti szépszámu adóit, járulékait, keveset megy orvoshoz, patikába, két végén égeti élete gyertyáját a munkával, nagy állami bevételeket jelentő dohányzással, italozással, hogy aztán a nyugdíja előtt röpké pillanat alatt távozzon az élők sorából. Ez is az eutanázia egyik módja.

Dorottya példamutatóan tisztességes kutypolgár volt. Időben távozott, igaz, haláláról mások döntöttek. Az egészségügy és nyugdíjrendszer reformjait figyelve féltő, hogy hamarosan a gazdikkal is így lesz.

Magyarország, 2007. február.

Kacsaláb

– Álljon meg, álljon meg! – kiáltozta németül a stájerországi hegy közel kétezer méteres tetején a sífelvonó kezelője, miközben lélekszakadva futott a síléceken vitézkedő társaság egyik tagja után. – Cserélje meg a bakancsait!

A csapat tagjai értetlenkedve álltak meg és néztek a felvonókezelő által mutatott lábakra. Pár másodperc múlva kirobbant a nevetés. Az egyik tapasztalt, nagyszerűen és sok évtizede síelő társuk ugyanis ellentétesen vette fel a lábfejeket amúgy is sanyargató sítakancsait.

Bár a kacsalábra vett lábbeli nem ritkaság gyerekkorban, a nem túl gyakori felnőttkori tett igencsak megneveltette a korosabb barátokat. Az eset ennek ellenére csak egy lenne a síelők katonaelményeket felülmúló történeteinek tárában, ha a résztvevők nem a szolidaritással, a mások iránti figyelemmel többnyire hadilábon álló nép soraiból érkeztek volna.

A kis csapat egyre-másra idézte fel az eseményhez kapcsolódó élményeit. Például azt, hogy az a felvonókezelő, akinek az orra előtt óránként több ezer ember száll ki a síliftből, ennyire odafigyel az emberek épségére, kényelmére, vagy azt, hogy e derék munkásember völgybeli társa a nap végén minden kiszállótól elköszön. Óránként, mint említettem akár több ezer embertől is.

Idehaza egyre másra hallani idegenforgalmi, turisztikai tanácskozásokról, ahol a szakemberek egymásra licitálva mondják el, mit is kellene tenni ahhoz, hogy újra jöjjenek a vendégek, a pénzt költő, vágyott látogatók.

Aki néha-néha elutazik a precíz szolgáltatást nyújtó osztrák vagy a kicsit lazább, ám hangulatos olasz sítépekre, láthatja, hogy rengeteg pénz, jó szándék és szakértelem kell a turizmus-hoz. Gazdagságban egykori monarchiatársunk utcahosszal előttük jár, de az udvariasság, az odafigyelés, a vendég tökéletes kiszolgálása már nem kerül egy fityingbe sem.

Az osztrák sípálya közelében lévő, jórészt magyar vendégekkel teli négycsillagos, patinás szálloda magyar üzemeltetője és többségében magyar alkalmazottai mindezt már tudják. Szolgáltatásuk igazán nyugati, sőt európai.

Lehet, hogy csak az osztrák hegyi levegő miatt?

Magyarország, 2007. március.

Pisztolyvilág

– Ha nyugton maradtok, nem lesz semmi bántódásotok – mondta a fegyveres férfi az öt megdöbbszent fiatalnak. Azok rettegve feküdtek a szőnyegre. A következő pillanatban dörrenéseket lehetett hallani és az ártatlan, szinte gyerekember fiúk és lányok holtan feküdtek a szobában.

Sokáig kedvenceim voltak azok a bűnügyi sorozatok, amelyekben az egyes bűntények felderítéséhez a modern tudomány eszközeit használják a helyszínelő nyomozók. Aztán egy este a már idézett jelenetsorral kezdődött a film. Ez már sok volt számomra, elkapcsoltam a csatornáról.

Később újra próbálkoztam egy másik városban játszódó helyszínelő történettel. Ezúttal egy repülőgép-balesethez segíteni siető négy huszonéves fiatal lőttek kíméletlenül fejbe a film elején. Nem néztem meg a bizonyára szokott szakmai profizmussal elkészített filmet. A két eset végképp kicsapta nálam a biztosítékot.

Az utóbbi néhány évben a nézettségért, reklámozók kegyeiért folytatott mind kíméletlenebb versengésben olyan filmeket vetítenek a tévétársaságok, amelyek a felmérések adatai szerint a leginkább vonzzák a fizetőképes nézősereget. A nézők jóindulatát elnyerni akaró film alapvető művészi eszköze ma a pisztolyos, puskás ember, a fegyveres harc, a kíméletlen és hidegvérű gyilkolás.

Tizenévesek álmodnak arról, hogy karate ütésekkel, rúgásokkal győzik le ellenfeleiket, sorozatlövővel vágnak rendet a nekik nem tetszők soraiban. S ha őket ütés, rúgás, vagy golyó éri, sokadszor is felállnak majd, ahogy a filmek „saválló” hősei, akik elefántokat leteríteni képes öldöklést követően is győztesen hagyják el a harcmezőt.

Mindez rettenetes mintát, hagyományos értékeket semmibe vevő példát nyújt fiataloknak, zavaros agyú felnőtteknek. Öncélú, értelmetlen brutalitásra, kegyetlenkedésre, törvénytelen akciókra ösztönzi őket, olyan világot teremtve számukra, amelyben a szépség, jóság, béke és szeretet ósdi, szégyellni való fogalmakká korcsosulnak.

Agatha Christie történetei, a mindent kinyomozó Hercule Poirot, vagy éppen Sherlock Holmes kalandjai ma már kisdedek esti meséjének sem felelnek meg. Pedig milyen szép is volt, amikor még csak a sátán kutyájától rettegett a világ!

Magyarország, 2007. március.

Tárdíj

Izgatottan vártam a csomagot. Szükségem volt arra az Amerikában gyártott tárgyra, amit a csomagküldő szolgálatok egyike rendszeresen hirdet a hazai tévécsatornák hosszúra nyújtott, szájbarágós, agymosó reklámjaiban.

Nem tagadom, drágállottam az eszköz árát, hát világutazásba kezdtem – persze csak az Internet segítségével – és hamarosan sokkal olcsóbb beszerzési forrásokra leltem, mint amennyiért a hazai csomagküldő vállalkozás kínálja a jelzett árut.

Két komolyabb lehetőségem is akadt. Megrendelem Amerikából, vagy innen, a közeli Németországból. Az utóbbit választottam. Csak érdekességként említem meg, hogy a megadott összeg, szállítási díjjal együtt is ezresekkel volt kisebb, mint az agyonreklámozott hazai szolgáltatóé.

E-mailban azonnal jelezték, hogy még aznap postára adják a portékát. Pár nap múlva a Magyar Posta levélben értesített, amennyiben a mellékelt csekken befizetem a vételár, valamint a szállítási költség árát forintban, hamarosan hozzák a csomagot.

Befizettem és vártam. A megrendeléstől számított harmadik hét végén aztán jött a postás és hozta a dobozt. Örömöm gyorsan lelohadt, amikor kiderült, további közel hatszáz forintnyi összeget kell fizetnem a Postának.

Kíváncsi ember vagyok, felhívtam az illetékes ügyintézőt, aki felvilágosított. A Postának mindaddig, ameddig én lebonyolítottam a pénzügyi tranzakciót, tárolnia kellett a csomagomat. Ennek ára van.

Mindez mehetett volna egyszerűbben is. Jön a csomag én meg fizetem az utánvétel díját. Nem újdonság. Még akkor sem, ha európai valutában rendeltem és forintban kellett fizetnem. Ehelyett a posta küldött értesítést, csekket, én csekken a pénzt, a Posta meg újabb levélben az elszámolást. Jó kis macera.

Az eszköz így is olcsóbb volt, mintha hazai árustól vettem volna, holott szívesebben segíteném honfitársaim vállalkozását, amennyiben versenyképesebb lenne a szolgáltatásuk ára.

A tárolási díj ügyes megoldás a bevétel növelésére. Csak kedvet ne kapjanak hozzá a különféle boltok tulajdonosai.

Magyarország, 2007. április.

Vonatfoci

A hallgatag többség számára a politikai adok-kapok híreinek tömegében csak cseppnyi érdekesség volt, hogy harmadszor sem mi nyertük – ezúttal a horvátokkal párban – a labdarúgó Európa Bajnokság rendezési jogát. Mondjuk ki, ez minden, csak éppen nem sporthír.

A közgazdászok előre szóltak, nincs realitása egy ilyen nagy befektetést igénylő rendezvénynek. Ha világszerte nyereséges is az effajta vállalkozás, itthon aligha lenne az. Remek példa minderre a Forma 1 magyarországi versenye.

A gazdasági előrejelzések szerint, ha az eredményhirdetéskor a Magyarország szó hangzott volna el, a forint azonnali gyengüléssel válaszolt volna a hírre és az euró is csak újabb többévi csúszással lenne hazánk fizetőeszköze az ország gazdaságát ólomsúllyal terhelő vállalkozás miatt.

A megmaradt labdarúgó-szurkolók közül is csak kevesen tudják mindazt, amit a közgazdászok igen. A megszorító intézkedésekkel sújtott, óriási adósságot felhalmozott magyar gazdaság aligha lenne képes labdarúgó pályákra, rendezési költségekre félezer milliárd forintot fordítani. És mi lenne a létesítményekkel a következő évtizedekben, amikor a harminc-nyolcvanezer nézőre tervezett lelátókon csak néhány száz ember ücsörögne? A fenntartási költségek a csillagokat verdesnék, mindenféle haszon nélkül.

Valljuk meg, szerencsénk volt. A mintegy tucatnyi jelölt közül pályázatunk bekerült a legjobb három közé, ahol végül harmadikok lettünk. Ez nem csúfság, sokkal inkább siker. A szégyen az lenne, ha a „magyarfoci” elnevezésű játék követelményeihez szokott hazai sztárokkal állnánk ki a valóban labdarúgást játszó csapatok ellen.

Az is tévedés, hogy a magyar ember foci szerető. Valamikor persze az volt, de mára polgártársaink zömét cseppet sem foglalkoztatja a labdarúgás, ahogy a vele járó üzlet sem, mert sejtik, csak káruk lenne egy Eb rendezéséből.

A cardiffi döntés után néhány nappal Agárdon csapott össze a fehérvári és kispesti „szurkolók” százötven fős serege a budapesti magyarfoci mérkőzés után. Nyomukban pusztítással, milliós károkkal, rettegő utasokkal.

Vonatfociban már jók vagyunk.

Magyarország, 2007. április.

Telekocsi

A középkorú, jól táplált férfi aggódva nézte a maga előtt tolt bevásárlókocsi tartalmát. Az egymásra halmozott csomagokat vette számba, majd izgatottan pásztázta végig tekintetével a hipermarket utcahosszúságú polcait. – Anyukám – kérdezte homlokát törölgetve, nejét –, mindent megvettünk?

Eleinte úgy tűnt, hogy a tekintélyes méretű úr és felesége valamelyik környékbeli kisbolt tulajdonosaként gyűjti a különféle élelmiszerek tömegét. A pénztár sorában elkerülhetetlenül hallott párbeszédéből kiderült, szó sincs erről. A méretes ételrakást a család fogyasztja majd el.

A fenti eset legutóbbi négynaposra sikeredett ünnepünk előtti napon történt, de megeshetett volna karácsony, húsvét, vagy bármely más, a szokványostól eltérő hosszúságú hétvége előtt is. A házaspár csak egy volt a púpsora tömött kocsiakat maguk előtt toló emberek tömegében.

A nem túl szép emléké szocialista vívmányon, a hiánygazdaság elnevezésű közgazdasági össznépi „játékon” szocializálódott korosztály talán sohasem lesz képes elfogadni aényt, felesleges minden ünnep vagy új év kezdete előtt bespájzolni, hiszen másnap is kapható lesz minden. Aki egykor úgy kapott csak pacalt vagy bélszínt, ha kedvenc hentesének hosszasan udvarolt mindezért és némi nyomatékként megerősítette kérését egy keményblokkal – a pénztárblokk alá rejtett ösztönző készpénzzel –, annak nehéz közel két évtized után is elfogadni a bőséget.

Elhízott nemzet a magyar, állítják a kutatók, felsorolva hozzá a szív- és érrendszeri kockázatokot, a gyomor- és bélbetegségeket, de mindez cseppet sem riaszthatja azokat, akik az ünnepeket azonosítják a nagy evésekkel. A beidegzettségét a legnehezebb oldani, megváltoztatni.

A jóléti társadalmak jellemzője a túlsúly. Elég idézni az amerikai példát, ahol annyi a kövér ember, mint talán a világ szegény országaiban együttvéve sincs.

Ha csak az evés mennyiségét nézzük, Magyarország is jóléti társadalom. Az ünnepek előtt eladható mindaz, amire hétköznapokon nem vetemedne, vagy nem áldozna a nép. Ilyenkor viszont venni kell, mert ki tudja, elegendő lesz-e az élelem a néhány pihenőnapra.

Romló egészség, drasztikus drágulás, süllyedő életszínvonal. Kit érdekel, ha ehetünk? A régi közmondás is átalakult. Amit ma megehetsz...

Magyarország, 2007. május.

Parasztkakítás

– Megy a parasztkakítás – legyintett lemondóan ismerősöm, amikor mindennapi dolgainkról esett szó a bevásárlást követően, az élelmiszerbolt előtt.

Nem igazán kedvelem a porhintést újabb felváltó parasztkakítás kifejezést, bár el kell ismernem, valójában jól jellemzi a helyzetet.

Itt van mindjárt az egy- vagy több-biztosítós modell kérdése. Mármint az, hogy a jövőben az állítólag rosszul működő Országos Egészségbiztosítási Pénztár helyett másfajta biztosító(k) ügyeljenek majd ránk. Fontos dolog, de vajon akik nap mint nap ezzel bombáznak bennünket hírekben, stúdióbeszélgetésekben, tudják-e, hogy miről beszélnek? Mi – tisztelet a nagyon kicsi kivételnek – aligha.

De említhetem a politikacsinálók szakzsargonjait, a közgazdasági kifejezéseket, amelyek oly gyakran megjelennek a híradásokban. Nekem, a kisembernek meg mindezt értenem, értékelnem kellene. Sokszor úgy érzem magam, mint amikor a kórházban a fejem felett két doktor beszélget az egészségi állapotomról. Latinul. Megalázó érzés.

A rendszerváltást megelőzően lett divatos a szépemlékeztű pluralizmus kifejezés. Szinte minden hivatalos beszéd e körül folyt, miközben a kiszolgáltatott (állam)polgár mit sem értett az egészségből. Ilyenkor legyintettek a tapasztaltabbak: politika, úri huncutság.

Ismerjük be: folyamatosan hülyítenek bennünket. Hintik a szakszövegeket, az átlagember számára nem értelmezhető idegen kifejezéseket, fogalmakat. Mert honnan is tudnánk mi, egyszerű emberek, mit takar az egy-, mit a több-biztosítós modell, hogy elég-e annyi kórházi ágy, amennyi mostanában lett? És mit ér a GDP ilyen-olyan arányú módosulása, a nemzeti valuta erős vagy gyenge sáv felé tolódása, mit takarnak a makrogazdasági adatok, illetve mitől liberális, konzervatív, netán szocialista az, amit az egyik, másik párt meg akar etetni velünk.

Minden bizonnyal sok ember felkészült mindabból, amit kifogásolok, de milliók képzettségük, érdeklődésük, foglalkozásuk alapján egyáltalán nem kötelesek ismerni mindezeket.

Miközben a nagyképű szövegek magyarázat nélkül ömlenek ránk, a szemünkbe hulló por még gyengébbé teszi ügyeinkben a tisztánlátást.

Hát ez a parasztkivítés.

Magyarország, 2007. május.

Szóbunkó

– Eltapolak, te szemét – üvöltött ki emeletnyi magasságú vezetőfülkéjéből a földszállító teherautó sofőrje. A parányi személyautó fiatalasszony vezetője meglepetten nézett fel a bögő motorral meg-meglendülő munkagép urára. Nem értette, mi rosszat tett.

Az útépités lövészárkai miatt egy sávra kényszerült forgalmat közlekedési lámpa irányította. Hol az egyik, hol a másik irányban közlekedőket engedte el, azonos időközönként. A kocsik mind nagyobb számban torlódtak az útszűkületnél, a tavaszi kánikula elviselhetetlen volt, egy-egy sofőr még gyorsan átsurrant autójával a lámpa sárgájánál. Így tett a fiatal nő is.

A heves vérmérsékletű hivatásos gépkocsivezető indulatát még az sem igazolta, hogy munkáját végezni sietett a köz érdekében. Különösen azért nem, mert átjutva a szűkké vált szakaszon, a többi földszállító jármű mögé parkolt, cipőjét lerúgta, lábát feltette az óriásgép műszerfalára, hátradőlt és szunyókálni kezdett. Várt a sorára.

A verbális – szóbeli – indulatok évadját éljük. Emberek, embercsoportok esnek egymásnak vélt vagy valós sérelmek okán, szidalmazzák, becsmérlik, alázzák a másikat akkor, amikor a szép szó, csendes kérés, okos érvelés is elég lenne. Teszik mindezt hitbeli, ideológiai ellentétek, pénzügyi ellenérdekek, apró-cseprő okok nyomán, vagy csak úgy.

Indulatok hajtják az embereket. Nyilván mindez magyarázható a nehezedő életkörülményekkel, az egekbe ugró árakkal, a lendületesen szaporodó adókkal, létbizonytalansággal, éghajlatváltozással.

Sértegetésekkel vesznek elégtételt egymáson kollégák, egykorvult barátok, rendszerváltó politikusok, politikához mit sem értő pártszimpatizánsok. Soha ilyen könnyen nem csattant fel a hang, nem vörösödött a fej, nem ment fel a vér nyomása. Az ember meg csak azt érzi, ütni

kell. Ha a bátorság, neveltetés, vagy éppen a maradék józanész nem is engedi, hogy kézzel, bunkóval sújtson valaki, hát ütni kell szóval. Nagyot, fájdalmasat. S, hogy onnan már sokszor nincs visszatérés, mert aligha elég a bocsánatkérő szó? Kit érdekel, ha mindez egy pillanatra is fáj az ellenérdekelt félnek.

Azért még örülhetünk. Ameddig elég a szóbunkó a fájdalomhoz, talán nem lendül az ököl.

Magyarország, 2007. május.

Állatsimogató

Hajlott korú, megfáradt, az élettől már semmit sem váró emberek ültek az idősek otthona világos helyiségében. Egyik társuk ölében egy jóindulatú, ápolt kiskutya feküdt. Átszellemült tekintettel simogatta. A többiek irigykedő tekintettel vártak sorukra.

Egy amerikai idősek otthonában készült felvételt néztem a tévében, ahol az állatsimogató gyógyító, nyugtató hatásáról beszélt a szakember. Mindez persze már cseppet sem újdonság, hiszen nálunk is alkalmazzák, például fogyatékkal élők lelki egyensúlyának érdekében. Az állatsimogató boldogsághormonokat, pozitív energiákat szabadít fel.

A kutyások, cicások, a vadászgörények, tengerimalacok, patkányok, fehér egerek, és ki tudja még hányféle kisállat gazdái többnyire kiegyensúlyozottabbak, ha megfelelő mennyiségben simogatnak, mint állattalan polgártársaik.

A világban mind nagyobb a békétlenség. Úgy vagyunk, mint az állatvilág tagjai. Ahol az adott területen túlzottan megnő a lélekszám, agresszívvá, marakodóvá, ellenségessé válnak az állatok, még ha korábban békésen meg is férték egymással. Mi pedig sokan vagyunk, vagy soknak érezzük magunk körül a nem kívánt egyedeket. Azonos érzés.

Van megoldás. Mondjuk ki: kutyát, cicát, kisállatot mindenkinek! Aztán jogszabályilag tegyük kötelezővé a napi simogató mennyiségét, az ebből az államnak bevallandó mennyiségét, mert bizony az államra is ráfér egy kis nyugalom, gyógyulás. Természetesen mindezt az APEH ellenőrzi majd. Minderre néhány hivatal, minisztériumot, főhatóságot is létre lehet hozni, jó sok tiszteletre méltó, magasan minősített, és még magasabban fizetett munkatárssal, akik kisállataikat simogatva ülnek majd az új kormányzati negyedben, ultramodern irodáikban, és alacsony vérnyomással, végtelen nyugalommal múlatják az időt.

Aztán ott vannak a politikusok. Egyik pártnak kutya, másiknak macska, esetleg görény lenne az állata. (Kéretik ez utóbbit nem félreérteni!)

De szép is lesz, amikor a parlamenti tévéközvetítéskor a korábban oly zaklatott, de addigra már nyugodt lakosság azt látja, hogy választott elei mily békességgel, állataikat simogatva, mindenki üdvére végzik dolgukat.

Ez a kis szálkásszűrő tacsó, teljesen ellazít. Le is teszem az ölemből, mert a végén még írás közben is álomba ringat...

Magyarország, 2007. június.

Mindentudók

– Kérem, küldje el nekem a cikket a megjelenés előtt, szeretném átnézni – mondta az alig egy éve pályáján lévő, huszonéves művészelő.

Nincs ebben semmi különleges, az interjút adónak joga van megtudni, mi jelenik meg róla hangban, képből, írásban. Az is jó, ha a véletlenül előforduló tárgyi tévedést kijavítja. Ez így helyes, tévedhet a nyilatkozó éppúgy, mint az őt hallgató íróember.

Új jelenség ütötte fel a fejét. Politikus, ápolónő, ifjú, mindeddig mit sem mutató színész, ilyen-olyan hivatalos birtokos vezető és még végeláthatatlanul sorolhatóan sok szakember él manapság a megjelenés előtti átolvasás jogával. Sokuk valóban csak a saját, vagy az esetleges újságírói pontatlanságot javítja, de mind többen érznek indítást arra, hogy jelentősen átírják a hírlapíró sorait.

Ritka, ha nagy tudású, igazán kiváló emberek teszik mindezt. Csak a művészeti életből kiemelve, a zseniális színész Kállai Ilona, Darvas Iván, Madaras József, Zenthe Ferenc nemigen élt az átolvasás, átírás lehetőségével. Bízunk magukban, hittek az írástudó becsületességében.

A magyar labdarúgás szép emlékezetű múltjában, amikor még esemény volt egy-egy bajnoki mérkőzés, nem beszélve a válogatott viadalokról, nos akkoriban milliárdnyi szövetségi kapitány országa voltunk, mindenki értett a focihoz. Meg is lett az eredménye.

Ma közel ennyi „újságíró” van, hiszen – vélik sokan – cikket írni könnyű. De ha már itt tartunk, talán nem kellene megállni. A néző az előadás előtt például átolvashatná a színdarab szövegekötetét, és ha nem tetszene amit ott lát, rögvest beleírhatna Shakespeare vagy Ibsen soraiba, tanácsot adhatna a rendezőnek, az éttermi vendég a mesterszakácsot okíthatná ki a főzés mikéntjéről, a szülő a pedagógus tanítási gyakorlatához fűzhetne óra előtt észrevételeket, a beteg az orvos kezelését bírálhatná felül, hiszen az oktatáshoz, egészségügyhöz is mindenki ért.

A lehetőségek tehát korlátlanok, javaslom, ne álljunk meg. Mert ha már szőrözésünkkel jót nem is teszünk, legalább embertársaink idegeire megyünk.

Már nem élünk hiába.

Magyarország, 2007. június.

A nagy átverés

– Sokadszor vernek át – dühöngött az ötven körüli férfi, egy betéti társaság cégvezetője. – De én vagyok a bolond, mert betartom a törvényeket.

A bt. tulajdonosa nincs egyedül felháborodásával. Az elmúlt hetekben könyvelők figyelmeztették ügyfeleiket, vállalkozások tulajdonosai egymást, hogy hamarosan lejár a törvény által előírt határidő. Ebben ugyanis azt írta elő a törvényalkotó, hogy a vállalkozások társasági szerződését idén szeptember 1-jéig – a törvény szóhasználatával – aktualizálni kell. Más szóval ügyvédet kell keresni, átdolgoztatni a társasági szerződéseket, azokra munkadíjat, illetéket és közzétételi díjat fizetni, majd beadni a cégbírósághoz bejegyzésre. Aki ezt elmulasztja, annak megszüntetik a vállalkozását.

Több százezer hazai cégről van szó. Néhány tízezren hittek a törvény szavainak és megtették a szükséges lépéseket. Pórus jártak, mert törvénytisztelők voltak.

Vezetőink ugyanis rájöttek néhány dologra. Például, ha minden vállalkozás időben átdolgoztatja társasági szerződését, a cégbíróságok a sokszázezer alapidokumentum ellenőrzésébe szó szerint belefulladnak. Ha nem teszik meg, és a cégbíróságok a törvényi előírások alapján tömegesen megszűntnek nyilvánítják a cégeket, egyszerűen összeomlik a gazdaság.

Az utolsó pillanatban léptek hát. Meghosszabbították a határidőt egy évvel. Akik eddig nem tettek semmit, helyesen cselekedtek, mert hamarosan egy újabb jogszabály majd a Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszerét, közismertebb nevén a TEÁOR-t változtatja meg, tehát mindazoknak, akik rendesek voltak, most újabb aktualizáláson kell átesniük, valószínűleg újabb ügyvédi, közzétételi és illetékkiadással.

Nehéz jogkövető magatartást tanúsítani egy olyan országban, ahol két egymást követő évben sincs azonos adózási rendszer, ahol jogszabályokat hoznak és módosítanak a lejárat előtt pár héttel, majd helyükre újabbakat találnak ki, vadonatúj buktatókkal.

Politikai szószólók sokszor hivatkoznak beszédeikben a nép bölcsességére. Tehetik is, mert az időközben egy illetékes hatóság által betiltatott reklámszlogent idézve: hülyék azért nem vagyunk.

Most már megvárjuk a módosítás módosításának módosítását is.

Magyarország, 2007. július.

Lúzerek

Ki a hét lúzere? Erről szavaztatta meg kedves olvasóit az egyik internetes újság. Nos, mielőtt továbbmennénk, tisztázzuk: a divatossá vált kifejezés eredetileg az angol loser, a vesztes, pancser magyar megfelelője.

Lúzer lehet szinte mindenki, aki nem úgy tesz, nem úgy boldogul, vagy éppen nincs akkora szerencséje, mint másoknak. A lúzereknek az egyik kisebb országos kereskedelmi tévécsatorna valóság showja jóvoltából már labdarúgócsapatuk is van, élükön egy, a tévéostrom idejéről elhíresült, azóta Fejér megyeivé előlépett edzővel. A csapatnak klubja és egyre növekvő szurkolótábora van. Igaz, a lelkes szurkolók itt legalább tudják, hogy vállaltan veszteseknek szorítanak, nem úgy, mint az agyonfizetett hazai profi labdarúgók esetében, amikor a mérkőzés előtt papíron még oly remek együttes ország-világ előtt válik rendre lúzerré.

Visszatérve a hét lúzere címre, a netes szavazás végén a roma származású, ismert tévés showman lehetett büszke, vagy éppen dühös e kétes értékű győzelemre. Mindehhez csak rosszul kellett lennie egy balatoni vitorlázás alkalmával.

De nem sokkal jobb az egyik tévés szappanopera állandó szereplőjének sorsa sem. Ő azzal lett a lúzervetélkedő ezüstérmese, hogy megnősült és esküvője – állítólag – nyolcmillióba került. A hét második legnagyobb lúzere címet a szavazók azért adták neki, mert a fenti nagy összeget támogatók dobták össze. Régebben nem a vesztes szó illetett az ilyen emberre, sokkal inkább az ügyes jelző.

Harmadik, messze lemaradva az előző kettőtől, az a rádiós műsorvezető lett, aki hétről hétre humoristák, okos emberek bemondásai alá olvassa a híreket. Nos, neki a legszomorúbb a sorsa, ugyanis állítólag három éve nem hált növel. Ha igaz a hír, bizony itt már kevés a lúzer kifejezés.

E héten újra indul a sorozat. Ismét lehet szavazni a lúzerekre. De talán bővíteni kellene a sort. Mert, hogy sok itt a munkanélküli, elvált, beteg, elszegényedett kisemmizett, pórul járt ember. Micsoda remek móka lesz, amikor rájuk is kimondják a vidám ítések: a hét lúzerei.

Helyükben nem tenném. Sokkal inkább lúzerek vagyis vesztesek, pancserek az együtt nem érzők, okoskodók, a másokat lenézők, megbélyegzők.

Örökös lúzerek.

Magyarország, 2007. július.

Fokhagyma

Kedvelem az újságok egészségügyi tanácsadásait. A vizitdíjas, csökkentett ágyszámos, orvsnővér elbocsátásos gyógyellátás korszakában ugyanis cseppet sem mindegy, hogy mivel, hogyan tudom megtartani egészségemet, vagy annak maradékát.

A minap olvastam az egyik napilapban, hogy van tíz javaslatuk az öregedés elodázására, vagy ha ez nem segít, hát legalább a lassítására. Pompás ötleteket kaptam, amiket ha betartok, rögvést hiányt idézhetek elő az egészségügyi büdzsében. Mert nem elég, hogy nem fizetem majd a háromszáz forintokat a vizitekért, a kórházi ápolási napokért, de nem adok ki tetemes összegeket a mindenféle csökkentés mellett is horribilis árú gyógyszerekért sem. Olyan egészséges leszek, hogy a végén még nyugdíjat is kell majd adni nekem.

A javaslat első pontja szerint minden nap meg kell ennem egy gerezd fokhagymát. Belegondolok, micsoda remek napjaim lesznek, milyen nagyszerűen szórakozom majd, amikor látom barátaim, kollégáim arcát, a beszélgetésünk közben terjengő illatok nyomán. A jókedv meg köztudottan életkor-hosszabbító tényező.

Mozogjon egy keveset, szól a javaslat. Ez is jó, hiszen a napi rohanást máris becserélhetem cseppnyi mozgásra. A sok munka, a hajsza megint csak nem tesz jót az öregedésre hajlamos embereknek.

Nem is sorolom tovább, hiszen a vitaminszedés, a napi nyolcórás alvás, a bőrápolás, az öregségi foltok elleni szerek alkalmazása, a cukorfogyasztás csökkentése, teaivás, mind-mind megfogadható tanács.

Egészítsük ki hát néhány hasznos ötlettel az öregedés ellen küzdők fegyvertárát. Sokat segít a romló idegrendszer állapotán, ha nem hallgatjuk, vagy nézzük politikusaink kifinomult szócsatáit, nem figyeljük az üzemanyag-töltőállomások totemoszlopain sorakozó árakat. Ha félősek vagyunk, ne figyeljünk a hamarosan beköszönő jégkorszakot vagy éppen drasztikus felmelegedést vizionáló éghajlatkutatókra, a makro- és mikrogazdaság, az államadósság napi állásának vészjósló elemzőire.

Azért azt se feledjük, a sok jó tanács csak akkor válik fontossá, akkor kell küzdenünk az öregedés ellen, ha megérjük a közeledő öregkort. Addig meg minek izgassuk magunkat?

Éljünk úgy, ahogy eddig és akkor valószínűleg nem kell majd küzdenünk az öregedés ellen.

Magyarország, 2007. július.

Nyolc óra szórakozás

Nehéz úgy dolgozni, ha időről időre ellenőriznünk kell személyes e-mailjeinket, fel kell állnunk, kinyújtóztatni megfáradt lábunkat, esetleg megbeszélni az elmúlt hétvégét, vagy éppen éjszakát.

Az irodai dolgozók tíz leggyakoribb időtöltését szedte csokorba egy, a közelmúltban megjelentetett dolgozat. Ebből az is kiderül, az esetek többségében csak papíron teljesül a napi nyolcórányi munkaidő. A kutatások azt mutatják, az irodisták – kivételek mindig adódnak, tisztelet nekik – különleges esetben jó, ha a felét munkával töltik munkaidejüknek.

Persze mindez nem új keletű, jószerével nem volt olyan kor, vagy éppen társadalmi rend, amiben az íróasztalok mellett ülők ne próbálták volna elfogadhatóbbá tenni a munkaidőben oly lassan pergő órákat. De nézzük is, a felmérés szerint mit találnak ki a mai irodai alkalmazottak.

Első helyen a neten szörfözés áll. Hiába, mégiscsak a kor gyermekei a mai irodai munkások, akik munkaidőben ily módon szereznek végeláthatatlan mennyiségű információt, tudást. Ennek végül is csak örülhet a munkáltató.

Ezüstérmes a csevegés a munkatársakkal elnevezésű időtöltés. A modern ember tudja, hogy manapság milyen fontos a partnerkapcsolatok kiépítése, ápolása a piár, vagyis a public relations, azaz a kapcsolatszervezés. Lám csak máris ott vagyunk a cégek egyik fontos feladatánál.

Bronzérmes a személyes ügyek intézése, ami újfent nem újdonság, ahogy a negyedik láb-lógatás sem az. Egyidős jószerével a telefon feltalálásával a személyes hívások lebonyolítása elnevezésű tevékenység. A késve érkezni és korán elmenni, valamint egyéb naplopás elnevezésű foglalatosságokat sem a ma embere találta ki.

Végigolvasva a tízes listát, rá kellett jönnöm, az internetezésen kívül nemigen van új a Nap alatt. Sajnálattal láttam ugyanakkor, hogy hiányoznak a szerelmi légyott a női WC-ben, vita a válogatott labdarúgócsapat legutóbbi szerepléséről, esetleg a politikai pártok ideológiájának megvitatása elnevezésű naplopási módozatok. Bár ez utóbbi két munkaidőtöltésre valószínűleg még a notórius munkakerülők is csak legyintenek.

Inkább dolgoznak.

Magyarország, 2007. július.

Kalasznyikov

Érdeklődéssel néztem a minap a tévében, ahogy Moszkvában ünnepelték a világhírű Ak-47-es gépkarabély feltalálóját a Kalasznyikov névre hallgató fegyver gyártásának hatvanadik évfordulóján.

Figyelmemet az örömteli, kipirult arcok, a nyolcvannyolc éves mester sugárzó boldogsága keltette fel. A riportból kiderült, mintegy százmillióra tehető a hatvan év alatt gyártott Kalasznyikovok száma. A műsorvezető ünneprontóan, pontosabban nagyon is helyénvalóan tette hozzá az összeállítás végén: gondoljuk arra is, ha minden egyes fegyverrel csak egy embert öltek meg a világ mindmáig dúló háborúiban, az éppen százmillió ember.

Az altáji körzetbeli Kuria faluban született Mihail Timofivics Kalasnyikov a Vörös Hadsereg sorkatonájaként, 1941-ben, a brianski csatában súlyosan megsérült. Lábadozása alatt álmodta meg a róla elnevezett gépkarabélyt.

Nem vagyok a fegyverek híve. Cseppet sem hoz lázba a csövékből lángcsóvát lövellő, robogó tankok, a bőséges választékú lőfegyverek, a mindennapi életet milliárdnyi darabra robbantó Scud rakéták látványa. Még nyugodt állapotukban sem.

Némiképpen akkor gyengülök el fegyverutálatom közepette, ha egy repülőgép-anyahajó, ultramodern tengeralattjáró, netán egyik-másik nagy tudású repülőgép személyzetének napi életét láthatom valamelyik dokumentumfilm-csatornán. Igaz, a film végére a technikai különlegességek csodálata büntudattá módosul bennem. Megint olyan eszközöknél láthattam az alkotóképesség nagyságát, ami öl, rombol.

Tudom, hogy az emberi természet, az uralkodni vágyás, a pénzimádat, a területi vágyak, az eszement terrorizmus elleni küzdelem, a minden nép hazájának védelme, a gonosz – másoknak jogos – harcok miatt sok fegyverre van szükség. Ezeket olyan okos Kalasnyikovok találják fel, akik tudásukat akár a világ boldogulására is fordíthatnák.

Tisztában vagyok vele, hogy Kalasnyikov hazája védelmére találta ki a máig legnépszerűbb fegyvert, amit fejlődő országok vérgőzös „forradalmárai” éppúgy szeretettel használnak, mint a fejlett világ bankrablói.

Hat évtizede százmillió harcos tartja kiváló fegyvernek a Kalasnyikovot. Persze, csak amíg ő lő, és nem őt lövik vele.

Magyarország, 2007. augusztus.

Mobil ész

A minap nem tudtam megmondani saját mobilszámomat. Ilyen még nem esett meg velem, mindeddig arra voltam büszke, hogy rengeteg telefonszámot tudok fejből. A pillanatnyi rövidzárlat miatt már-már a közismert agyi vérkeringést serkentő tabletta után kaptam, amikor kezembe akadt egy, a feledékenységemet némileg mentő brit tanulmány.

Feledékennyé válnak a mobilosok, jelentette ki a tanulmány szerzője, aki nem kevesebbet állít, mint hogy a mobiltelefonnal, menedzser-kalkulátorral, hordozható számítógépekkel felszerelkezett nemzedék képtelen a legegyszerűbb adatok megjegyzésére.

A közelmúltban nyilvánosságra hozott felmérés során háromezer embert faggattak ki a közvélemény-kutatók. A megkérdezettek negyede bevallotta, nem emlékszik vezetékes telefonszámára, kétharmaduknak még csak nem is rémlett háromnál több barátjuk vagy családtagjuk születésnapjának a dátuma.

Valóban mindinkább a gépeinkre hagyatkozunk. Régen, az iskolában, a számtanórákon fel sem merült a technikai segédeszközök használatának lehetősége, talán csak a golyós szorzógépé, de aztán megjelentek a kis kézi számológépek, különféle kalkulátorok. Lusta lett fejben, írásban számolni egy egész generáció.

Jöttek a PIN-kódok, és a PIN-kódok PIN-kódjai. Egyre több számot, jelszót, azonosítót, ügyfélszámot kell megtanulnunk, ha bankkártyával akarunk fizetni, ha telefonunkat bekapcsoljuk, internetes ügyleteinket, vásárlásainkat intézzük, vagy közüzemi szolgáltatóinkkal vesszük fel a kapcsolatot. Nem csoda, ha segítséget veszünk igénybe. Bonyolulttá vált az életünk. A

technikai eszközök segítenek mindennapjainkban, de mindegyik használatához újabb ismeretek, adatok kellene és ugye az ember feje nem káptalan.

A mobilnemzedék messze rosszabb eredményeket produkált a kutatások során, mint az idősebb, a technika vívmányait kevésbé használó korosztály. A harminc körüliek kevesebb születésnapra és telefonszámra emlékeztek, mint az ötven felettiak. A válaszadók kétharmada elismerte, a legfontosabb dátumok, adatok megjegyzéséhez már mindenképpen segédeszköz-höz kell folyamodnia.

Most jut eszembe, a lakásom címét elfelejtettem beírni a telefonomba. Csak hazataláljak!

Magyarország, 2007. szeptember.

Cseppnyi kémkedés

Még azt is tudják, mit reggelizel – ijesztgették egymást a hírek ismerői a hidegháború idején. A kémműholdakról volt szó. S valóban, akkoriban sokan gondoltuk úgy, a katonai felderítők tényleg figyelemmel kísérik a vasfüggönyön túlról magánéletüket.

Lehet, hogy ez akkortájt még túlzás volt, mára viszont valósággá vált. És nem csak a titkosszolgálatoknak, de az egyszerű – internetes – népnek is. Egy ideje már letölthető volt a legnépszerűbb keresőprogram kémprogramja bárki számára. Ezzel meglehetősen közelségben lett megfigyelhető főnökünk háza, vagy tárgyalni utazott párunk viselkedése.

Mindez mostantól még könnyebbé, pontosabbá válik. Olyan műholdat bocsátottak a hírek szerint földkörüli pályára, amivel ötven centiméteres felbontású, végtelenül éles képek készíthetők. A WorldView I nevű műhold állítólag naponta hatszázezer négyzetkilométeres területet képes lefényképezni.

Én is próbálkoztam a program használatával, igaz, súlyos kudarccal. Mert ugyan eljutottam saját településem felismeréséig, de ilyenkor valamennyi alkalommal lefagyott a kémprogramom, biztosan tudatlanságom okán. Ennek ellenére fantáziámat nagyon foglalkoztatja a mindenki által szabadon művelhető kémkedés.

Az ember ül otthon a számítógépe előtt, és csendesen kémkedik. Már a gondolat is a végtelen lehetőségek tárházát nyitja meg. Meglehető ki, kit, kivel csal meg, honnan van felebarátunknak új autóra pénze és ismerősünk valóban lopja-e éjszakánként a szomszédos gyümölcsösből a téli befőttnek valót.

Pompás szórakozás mások megfigyelése. A sokak által gyűlölt térfigyelő kamerák, mostantól gyenge kis játékszerekké silányulnak, hiszen messze-messze többet látnak a kémműholdak, és segítségükkel használóik otthonuk lefüggönyözött szobáiból.

Ettől még akár jobbá is válhatna világunk. Látható lesz ugyanis az engedély nélkül felhúzott épület, a lopott gépkocsi, az adót elkerült pénzből épült kacsalábon forgó kastély, és a sorsunk jobbításáért tevékenykedő politikus.

Bár gyanítom, ez utóbbit még a kémprogram sem fedezi fel.

Magyarország, 2007. szeptember.

Kapcsolati tőke

– Te biztosan ismered, kérlek, szólj oda neki, hogy megyek. Másként esélyem sincs, hogy fogadjon – kért egyik ismerősöm hivatalos ügye intézésének segítésére a minap.

Mindazok, akik ebben az országban szocializálódtak, tudják, kapcsolatok nélkül nagyon nehéz bármire is jutni. Ezt erősítette meg az a kutatás, aminek az eredménye a minap látott napvilágot. A felnőtt magyar lakosság véleménye szerint ugyanis ma Magyarországon az életben való előrejutáshoz a legfontosabb, hogy az illető ismer-e befolyásos embereket, vagy sem, és hogy vannak-e politikai kapcsolatai.

Nem olyan régen még ahhoz is kapcsolatokra volt szükség, hogy az ember húst kapjon a hentesnél, vagy gépkocsialkatrészt, az autóról meg már ne is beszéljünk. De kapcsolat kellett a lakáskiutaláshoz, a telefonvonalhoz, az éppen soros hiánycikk beszerzéséhez is.

Nem volt ez másként az állással sem. Egy-egy kívánatos íróasztal, zsíros, „jattos” benzinkutasi, kozmetikus, ügyintézői munkahely, vagy az áhított egyetemi felvétel is kapcsolatok szövevényes rendszere szerint alakult.

Ma már nem kell ismerős a pacalhoz, a vasárnapi rántott húsnak valóhoz, a kiszemelt bútorhoz, motoralkatrészhez. A gyártók, az árusok versengenek kegyeinkért és ez így van jól. Mindez korántsem igaz a hivatalokra, ügyeinket kezelő intézményekre, hivatalos emberekre. Mert bár az utóbbi közel két évtizedben kapcsolatok nélkül is kapunk már bőségesen tárgyakat, közel sem mindig kapjuk meg e nélkül a megfelelő szolgáltatásokat, ahogy nehezen érvényesülünk is, ha nem ismerünk fontos embereket.

A kapcsolat olyan tőke, amit felhalmozni, forgatni lehet, vagy éppen elveszíteni. Jószerével olyan fizetőeszköz, mint a pénz. Magyarország történelme során mindig is az uram-bátyám, a kéz kezét mos, a ma én adok, holnap te adsz országa volt. Lehet ezt korrupciónak nevezni, ügyeskedésnek, de lehet hungarikumnak is. Kiirthatatlanul ezek a játékszabályaink. A bölcs magyar ember tudja, mindezek ellen aligha harcolhat.

Inkább él vele.

Magyarország, 2007. szeptember.

Taposs ma!

A szembenálló két kocsisor tíz-tizenkét autója, vezetőik, békésen várták a nemrégiben felújított főútvonal forgalomszabályozó, biztonságot segítő szigeteinek oldalán a közlekedési lámpa zöld jelzését. Az egyik kocsisor végéhez nagy sebességgel egy neves-márkás luxusautó közeledett.

A túloldalt állók mindezt látva már-már biztosak voltak a baleset elkerülhetetlenségében. A jármű tar fejű, összeszorított szájú, robosztus, a borús idő ellenére is sötét napszemüveget viselő vezetője csillogó erőművével balról kerülve a forgalomszabályozó szigetet, az ellentétes sávban előzte meg az álló autókat, majd szemberohant a másik kocsissal, azoktól centiméterekre visszavágott sávjába és a piros jelzés ellenére folytatta vélhetően felettébb sürgős és fontos útját.

Mindennapos történet. Aki manapság autóba ül, közúti csaták résztvevője lesz. A korszerű, gyors, erős járművek azokat is rohanásra csábítják, akik sehova sem sietnek. Az utakon kétszáz felett száguldó, a városokban közveszélyesen szlalomozó motorosok, anyázó, ökölrázó,

mindenhova benyomuló, erőszakos autósok keltik a feszültséget és termelik a tanácstalan egészségügy számára az újabb munkát.

Látványosan nő az utakon és a közéletben az agresszivitás. Türelmetlenek az emberek, rohannak, lökdösődnek, okkal, ok nélkül kifakadnak, támadnak, bántanak. Feszült az ország.

Érthető persze a feszültség. A híradásokból jószerevel csak politikai szenny árad, s ha a politikusok napi gyalázatain már túl is jut az ember, hát ott vannak az országnyi tűzvészek, árvizek, földcsuszamlások, mindig névtelen és arctalan, ámbár felettébb bátor merénylők tömeges halálosztása.

Ráadásul a mindennapok emberének mind nehezebb a megélhetése. Vizitdíjak, kórházi várólisták, adótenger, kifizethetetlenül drága közüzemi díjak, tejhiány, nehezedő nyugdíjba menteli feltételek, leépítések, alacsony keresetek borzolják a békés emberek kedélyét is.

A brutális, agresszív, a mindenkit letaposó, a szabályokat megkerülő emberé a világ. Csak ő boldogulhat, vagyonosodhat. Csoda hát, ha rohan, ha felrúgja a szabályokat? És nem csak az utakon.

Módosult a régi közmondás. Akit ma letaposhatsz, ne halaszd holnapra!

Magyarország, 2007. október.

Sportszerű játék

– Mondja főnök – kérdezte a mester, miután körbenézett, hallja-e valaki a társalgást –, tud valamit kezdeni a számlával?

A folytatást mindenki ismeri. Az iparosnak és ügyfelének, miután tisztázták az alapkérdést, már csak az államnak járó rész szétosztásán kellett megegyeznie.

Mindennapos eset. Mert ki az a félnótás, aki hajlandó többet fizetni egy szolgáltatásért, ha nem muszáj? Aligha akad ilyen ember.

Manapság tévében, rádióban, óriásplakáton labdarúgóbíró kinézetű úriember fúj a sípjába és mutat fel valamennyiünknek egy nemzeti színekben pompázó figyelmeztető kártyát. Rajta a felírat: fair play.

„A rend a mi fogalmaink szerint azt jelenti, hogy a játékszabályok mindenkire ugyanúgy vonatkoznak – nincs kivétel, nincs kiváltság, nincs kiskapu” – hirdeti a kormány Új Magyarország programja.

A szándék érthető a kampányt finanszírozó állam részéről, mert az említett esethez hasonló üzletkötések állítólag 1400 milliárd forintnyi adót vesznek ki a büdzséből. A bíró kinézetű úriember a kártyájával – 295 millió forintba kerül a kampány mindössze, talán számlával – erre figyelmeztet bennünket.

A labdarúgásból vagy más sportjátékból átvett kártyás figyelmeztetés jó ötlet. Kár, hogy mindazoknak, akik látják, gyorsan felmegy a vérnyomásuk. Mert édeskevés sportszerű játékre buzdítani, ha az ellenkezője sokkal jövedelmezőbb. Kevés ma már a „klubhúségre” hivatkozni, ösztönözni is kellene.

Aki ma magánemberként vállalja, hogy becsületesen játszik, többnyire adózott jövedelméből fizeti ki az igénybe vett szolgáltatás ára után járó újabb adót. Talán nem kellene ennyire harácsolni. Mert szívesen kérnénk mi számlát autószerelőtől, kőművestől, cipésztől, ha ebből

valamit is viszontlátnánk. Például – legalább egy részét – leírhatnánk az adóalapunkból. De megoldás lehetne az is, ha az általános forgalmi adó nem húsz, csak öt százalék lenne.

A sportban, az egyes sportágakban, akik játszanak, versenyeznek, többnyire vállalják az előírások betartását. Mert jók a szabályok.

És az őszi adójátékban?

Magyarország, 2007. október.

Rögeszmecsere

– Cseréljünk rögeszmét!

A szocialista nagyvállalat tervezőirodájának erősen látogatott kávézó, cigarettázó sarkában sokszor hangzott fel a fiatal mérnökök felszólítása. Valamikor egyikük a jópofa rögeszmecsere ötletével ment munkába, és ezt követően az osztály fennmaradásáig cserélgették a fiatal, vagy éppen kevésbé ifjú szakemberek az akkori világról (rög)eszméiket.

A minap a parlamenti tévéközvetítést nézve jutott eszembe első munkahelyem emléke. Mily büszke voltam, amikor a befutott mérnök felém nyújtotta a kávéspoharat és megkérdezte: van valami jó kis rögeszméd? Cseréljünk! Aztán beszélgettünk sportról, munkáról, nőkről, családról. Hát ilyen rögeszméink voltak akkoriban.

Az egykori tréfás kifejezés manapság nyer igazán tartalmat. Politikus, állását féltő funkcionárius, várost felforgató tüntető teheti közzé nap mint nap ország-világ üdvére megszokott, folyamatosan hajtogatott (rög)eszméit. Ha van rá fogadókészség, ha nincs, ő csak mondja, hirdeti agyszüleményét. Apropó: a rögeszme nem más, mint kitartó, kontrollálhatatlan gondolatok sorozata.

A parlamenti, számtalan önkormányzati ülés felszólalóinak eszmecsereje is jócskán hasonlít a kóros esetekre. Egyikük rögeszmésen állít valamit, másik hasonló pszichés állapotban tagadja mindezt. Aztán cserélnek. Térfelet és (rög)eszmét.

Nekem is van jó néhány. Már mint kitartó, fejből kiűzhetetlen gondolatom. Például, hogy nyugodt, gazdag, az egyént és munkáját is megbecsülő társadalomban akarok élni. Békében. Hinni akarok jószágban, megértésben, emberségben. Kitartóan bízom az emberi józanságban, abban, hogy nem megy el végsőkéig az emberiség környezetszennyezésben, háborúskodásban, romlásban, pusztításban.

Kicsit félek, hogy együgyű gondolataim miatt lesznek, akik rögeszmés bolondnak vélnek. Sebaj. Ha mindenkit begyűjtenek majd a rögeszmecserezők közül, jó kis társaságba kerülök a pszichiátrián.

Magyarország, 2007. november.

Doktorok rivaldafényben

Hat évvel ezelőtt szinte egyik napról a másikra a műtőasztalon találtam magam. Nem túlzás, a velem foglalkozó orvosok az életemet mentették meg.

Mindez akkor jutott újra eszembe, amikor egymás után két nagyszerű orvosi eset került a lapokba. Először a Szent György Kórház szemészetének osztályvezető főorvosa, dr. Tóth Jenő kapott megyei Prima-díjat, majd a sebészeti osztály vezetője, Altorjay Áron professor hazánkban elérhető legmagasabb tudományos fokozatának megszerzéséről szoltak a hírek.

Kórházi történetem óta nagyot fordult a világ, de hiszem, ahogy akkor velem, manapság is a legjobb tudásuk szerint foglalkoznak a betegekkel az orvosok, nővérek, egészségügyi dolgozók. Még akkor is, ha a közhangulat oly sokszor fordul ellenük.

Nem állítom, hogy nincsenek elképesztő esetek. S ha azok ritkák is, a figyelmetlenség, a gyenge felkészültség, az emberi hiba az egészségügy egészéről állít ki rossz bizonyítványt.

Minap a mentőszolgálat egyik megyei vezetője mesélte nekem, hogy milyen gyakorivá vált a segíteni siető mentősök elleni fizikai támadás. Hasonló esetekről tudnak beszámolni a hívásokra házhoz siető ügyeletes orvosok is. Újszerű ez a viszonyulás a gyógyító emberhez.

Mindez nem véletlen. Amikor sokkal többször hallunk a vizitdíjat beszedő orvos vagy kórház szívtelenségéről, a műhibák tragédiáiról, a maradandó egészségkárosodással járó esetekről, mint az elfogadhatatlanul feszített tempóban tevékenykedő orvosok, egészségügyi dolgozók munkájának köszönhető ember százezrek gyógyulásáról, addig a megbecsülés helyett csak az ellenérzés növekszik a betegekben.

Minden nap orvosok, nővérek, mentősök, a gyógyítás hátterét biztosító nélkülözhetetlen szakemberek ezrei indulnak munkába, hogy mi, mai és leendő betegek felépülhessünk.

Érdemes lenne őket megbecsülni.

Magyarország, 2007. november.

Nagyúr

– Nagy urat ez nem érdekelní – csacsogta a telefonba az igen fiatal hangú titkárnő. – Nem érdekli és nem is fogja visszahívni.

Nagy urat eddig legkevesebb fél tucatszor hívtam egy interjú okán. Minden esetben a titkárnő állta utamat. Talán a harmadik beszélgetésünkör éreztem először dühöt, megalázottságot és miután a vélhetően ifjú hölgyel tisztáztam, hogy ő maga nem Nagy úr, nem a felesége, sem a lánya – egyéb lehetséges kapcsolataikról kettőnk között nem esett szó –, talán bízza a döntést az elérhetetlennek tűnő nagyúrra.

Legnagyobb meglepetésemre pár nappal később a már ismeretlenül is ismerős titkárnő hívott és örömmel közölte: kapcsolja Nagy urat. Némi várakozás után ismét ő jelentkezett, mondván, sajnos időközben Nagy urat a másik telefonon keresik, de újra hívnak. Néhány újabb próbálkozásom után feladtam. Nagy urat vélhetően én már sohasem tudom elérni. Van ilyen.

Néhány évvel ezelőtt országos felháborodást váltott ki, amikor egy külföldi közszereplő úgy jellemzett bennünket: a magyarok azok, akik sohasem hívnak vissza. Tanúsíthatom, felesleges volt a felháborodás, sajnos az esetek nagy részében valóban elmarad a visszahívás.

Mindennek komoly hagyománya van. Nálunk ugyanis nem divat az újságíróknak kellemetlen kérdésre válaszolni, a segítségkérőt meghallgatni, az ügyét intézőt felesleges időpocsékolástól, pénzkidobástól, kellemetlenségektől megkímélni. Pedig egy telefonhívás a mai mobilvilágban nem nagy eset. Gyorsan megy, nem is túl költséges, miközben az emberség mellett vele barátság, üzlet, jó kapcsolat születhet.

Általánosítani helytelen lenne részemről, mert sok esetben visszahívnak, olyanok is, akiktől egyáltalán nem reméltem. Szolgáltatók, multicégek ügyintézői, kisvállalkozók, egészségügyi dolgozók. Sokasodik a jó példa is.

Ennek ellenére a nagyurak, az önmagukat túlértékelők, a maguk fontosságától aléltra ájulók még tartják régi, jónak cseppet sem mondható szokásukat. De a szerencse forgandó. Meglehet, nemsokára örülnek majd, ha valaki visszahívja őket.

Izgatottan várom ezt az időt. Csak biztatásként: rám számíthatnak.

Magyarország, 2007. december.

Egérbaj

Van nekünk elég bajunk. Ha az eddigiek nem voltak elegendők, most újabb kórságokkal kell szembenéznünk. Itt van például rögtön az egérbaj.

A minap az egyik rádióadó egészségügyi felvilágosító műsorában az ügyeletes tanácsadó orvos egy új kórképre, az egérbajra hívta fel a figyelmet. S miután a kedves hangú műsorvezető hölgy kuncogásán túljutottak, hamarosan kiderült, nem is oly vicces a dolog. Aki sokat ül a számítógépnél és csattogtatja az egeret, hamarosan ízületi, sőt egyéb fájdalmakkal kényeszerül szembenézni. S akkor még egy szót sem szoltunk a monitorszemről.

Pont ez hiányzott nekünk! Az egészségügyi káosz, a szépen gyarapodó várólisták, az egészségbiztosítás átszervezése közepette most újabb bajokkal, az úgynevezett komputerkórokkal is meg kell küzdenünk.

A tudósok szerint az egérbajt, monitorszemet könnyedén meg lehet előzni. Nem kell a géphez ülni. De vajon mit tegyen az a sok munkavállaló, aki számítógéppel végzi munkáját, klikkel ezerszám az egerével, csapkodja a billentyűzetet és bámulja a monitort? Van megoldás. Sztrájkolhat, tüntethet, és követelheti, hogy mondjon le a kormány. Ez úgylis olyan trendi manapság, bár ettől még fájni fog a háta, csuklója, szeme.

Tudom, hogy törvény szabályozza a számítógéppel dolgozók munkarendjét, kötelező pihenőjét, hiszen nem csak egérbaj, monitorszem, de ülés okozta megbetegedések is növelik a komputerkórok sokaságát.

Ráadásásként itt van a kóros függőség. Ma már nem csak a tinédzserek, de tisztas korú polgárok is előbb kapcsolják be számítógépüket reggelente, mintsem isszák meg első ébresztő kávéjukat. Sok asszony ismeri az érzést: hiába várja frissen, illatosan, csábítóan élete párját, az illető úr még egy ideig kedvenc játékával, napi végeláthatatlan böngészésével van elfoglalva.

Kicsit félek meghallgatni az újabb egészségügyi műsort. Még a végén kiderül, hogy a politizálás, vagy a politikai műsorok rendszeres hallgatása, nézése is új kórképek kialakulásához vezet. Tudatváltozáshoz, személyiségzavarokhoz, agymenéshez, zűrzavarkórhoz.

Az egérbaj mellett már ezt is érzem magamon.

Magyarország, 2007. december.

Fanyalgók

– Most meg azzal jönnek, hogy két menüből is választhatok, ha kórházba kerülök – mérgeződtől ismerősöm. – Inkább adnának csak egyet, de ehetőt!

Nem kapott nagyobb elismerést a kórházi széfek elhelyezésétől szóló híradás sem a hétköznapi kritikusoktól. Minek a széf, megint csak kidobják a temérdek pénzt – szóltak az ügyeletes fanyalgók. Pedig aki egyszer is volt már látogatási időn túl kórházban, tudja, nem kis gond a bevitt értékek őrzése. Az illetékes minisztérium rendelete szerint február közepétől minden ágy mellé kötelezően beépítendő széfek, az összességében hatszázmillió forintos kiadással járó biztonsági szolgáltatás híre megint sokaknál verte ki a biztosítékot.

Nem volt ez másként a schengeni csatlakozással sem. Magyarország újkori történelmének egyik, ha nem legjelentősebb eseménye, a nyugati határok eltűnése is váltott ki negatív véleményt. Miért kellett kinyitni a határokat – szóltak nem is kevesen –, jó volt az a kis ellenőrzés, kevesebb bűnöző jutott be az országba.

Nehéz nálunk jót cselekedni. Legyen nagy horderejű, az emberek sokaságát érintő intézkedés, vagy éppen a szomszédunk leghétköznapibb tette, mindig akad kelletlenkedő, aki meglátja a jónak tűnőben is a rosszat.

Félre ne értsenek, van ebben az országban történés jócskán, amire a legenyhébb reakció a fanyalgás. Hogy mást nem mondjak, a bőrünkre menő egészségügyi „reform” tesztelésága, a folyamatos üzemanyag-áremelkedés, az Európa legnagyobb jövedelem-elvonási versenyében megszerzett élvonalbeli hely, az egymást agyonvágó, ellentmondó intézkedések, a kapkodó kormányzati döntések sokasága, a minden megkeserítő, mesterségesen erősített rossz közhangulat ad okot bőségesen a fanyalgásra. És a sor messze nem teljes.

Keep smiling – légy mindig derűs, mindig mosolyogj – mondják az amerikaiak, akiknek bizonyára odaát is megvan a maguk fanyalognivalójuk. Meglehet, saját életünket tennénk szebbé, ha az örökös fanyalgás, a vele járó keserűségérzés helyett amerikai módra mi is sokat mosolyognánk.

Így aztán, ha sokhónapnyi várakozás után végre kórházba kerülünk, a kétféle menü rosszabbika is ízletesebbé válik majd számunkra.

Ha akkor még élünk.

Magyarország, 2008. január.

Boszi polgármester

A mexikói Tlaxcala állam egyik kisvárosában polgármesterré választottak egy korábban boszorkánynak tartott férfit – adták hírül minap a hírügynökségek. Arcadio Rodríguez nyolcvéves kora óta érezte magában a tehetséget mások gyógyítására és a jóvendőmondásra.

Így persze könnyű politizálni! A hivatásos boszorkány olyan képességekkel rendelkezhet, ami igencsak simává teszi politikai pályafutását. Rodríguez úr ugyanakkor valójában a köz érdekében fejti ki boszorkányos ügyességgel tevékenységét, amit mi sem bizonyít jobban, mint a tény, beiktatása első napján spirituális rítust végzett el az oltár előtt, hogy megtisztítsa a képviselőket a rossztól.

Irigylésre méltó a mexikói kisváros lakossága. A baloldali nézeteket valló boszi, polgármesterként, egyszerű varázslással összes ügyes-bajos dolgát el tudja intézni városkája polgárainak, arról meg már nem is beszélve, hogy ellenfeleit némi bűbájjal minden vitás esetben jobb belátásra bírhatja.

Bevallom, irigykedem az ilyen hírek olvastán. Mert – gondolom én, magyar politikusok tettein szocializálódott egyszerű választó – egy boszorkány polgármester kormányzása idején nemigen érheti baj a város lakóit.

Persze csak akkor, ha az illető jóérzésű boszorkány. Mert tegyük fel, rossz anyagból gyúrták a férfi banyát, ezért mindenkinek kizárólag rosszat akar és tesz. Természetesen kivéve magát és saját támogatói holdudvarát, mert ugye tudjuk, minden boszorkánynak maga felé hajlik a keze.

De vajon mi történne, ha nálunk jutna ilyen magas posztra egy bűbájjal hivatalosan foglalkozó személy? Az emberek azonnal suttogni kezdenének ügyeiről, az ellentétes érzelmű sajtó oknyomozó munkatársai feltárnák összes varázslatának bűnös hátterét, és pokolbeli kapcsolatait. Ne vitassuk, nálunk még egy akármilyen jó szándékú boszorka is csak játékszere lenne a mindennapi politikai küzdelmeknek.

Rodríguez úr állította, hogy megválasztásához bűbájosságot nem vett igénybe. S bár jövődőlátó is, töredelmesen bevallotta, egyáltalán nem látta előre, hogy ő lesz a polgármester.

Azért ilyen szakember nálunk is szép számmal akad.

Magyarország, 2008. január.

Fájós hát

– Tudom, hogy fáj a háta. Adja ide az összes papírpénzét, betesszük egy újságba, azzal jól megcsapkodom a hátát, majd leteszem ide az asztalra az újságba csomagolt pénzt – mondta az alacsony, rossz fogazatú, sok arannyal díszített középkorú hölgy, aki kéretlenül kopogott be az egyik Fejér megyei kisváros hátfájós polgárához. – Aztán még hozzátette: egy napig nem szabad hozzányúlni az asztalra tett újsághoz, mert elmegy a kezelés hatása.

A gyötrelem nagy úr, meg aztán az utcáról bekopogott hölgy is meggyőző volt, hiszen tudott a férfi hátfájásáról. Az idős ember összeszedte nehezen kuporgatott vagyonszármazékát, és a nő segítségével együttesen betekerték egy újságba a pénzt. Izgatottan várta a hatást, na meg a huszonegy óra leteltét, hogy végre visszatehesse rejtekhelyére pár tízezrét, mert még valami rosszember a végén ellopja tőle.

Természetesen másnap a férfi egyetlen fillért sem talált a meggyötört újságban, hiszékenysége miatt sokáig koplalva várhatta következő nyugdíját. Az eset feljelentéssel végződött, nem kis derűtséget kiváltva a már jószerevel semmin meg nem lepődő rendőrök körében. Pedig valljuk meg, nap mint nap mindannyian hasonló módon vagyunk félrevezethetőek.

Hiszékenységünk leginkább a közélet, a politika terén érhető utol. Rokonszenv alapján kritika, kétkedés nélkül vagyunk hajlamosak hinni a nekünk kedves vagy szimpatikus vezetőknek, bár lelkünk legmélyén tudjuk, mi is csak bábuk vagyunk az ideológiai színekbe tekert pénzügyi, hatalmi érdekcsoportok sakkpartijában.

Ugyancsak naponta bízunk meg a legkülönlegesebb üzleti ajánlatok valódiságában, ahogy elhisszük azt is, hogy a különféle nagy leértékelésekkel, agyonreklámozott banki hitelekkel, mindenféle szolgáltatói kedvezményekkel, akciókkal bennünket szolgálnak, mi járunk jól.

Némi javulás azért mostanában már tapasztalható. Politikusnak ugyanis az utóbbi időben egyre kevésbé hiszünk. Lehet, hogy egyszer a fogatlan, aranyba tekert némbereknek is ajtót mutatunk?

Magyarország, 2008. február.

Egykerekű harcosok

Az autó középső visszapillantó tükrét hirtelen egy ágaskodó motorkerékpár képe töltötte be. A gépkocsivezető csak több tízéves rutinjának köszönhetően nem rántotta félre ijedtében a kormányt és okozott a mozdulattal áldozatokat követelő tömegkarambolt.

Minden eddigi országúti kalandon tesz túl a második világháború híres, hírhedt japán öngyilkos harci pilótáinak gyenge utódaiként megjelent kamikaze motorosok tevékenysége. Az önmagukat kaszkadőrmotorosoknak, vagy street fightereknek, utcai harcosoknak tartó, amúgy valóban ügyes potenciális gyilkosok jelenlétükkel ön- és közveszélyes résztvevői lettek a mindennapi közlekedésnek.

Néhány kattintással bőségesen találni hivatkozásokat az Interneten az egykerekű akrobaták elrettentő baleseteire. Az olykor közel kétszáz kilométeres sebességet is elérő egykerekűzés után a fékezés, a két kerékre visszaállás elképesztő veszélyeket hordoz magában. S ha csak önmagát öli meg az illető, hát tudta mit vállalt, de a kényszerű és véletlen partnerei, a munkahelyükre vagy családjukhoz igyekvő átlagemberek nemigen vágyják az úti halált.

A mindennapi közlekedés nagyon veszélyessé vált. Még akkor is, ha az autók légszákokkal, mindenféle, utast védő, biztonsági felszerelésekkel kerülnek forgalomba. Sok lett a gépjármű, ezzel együtt a gyakorlatlan, vagy éppen türelmetlen autós, aki halált megvető bátorsággal előz a beláthatatlan kanyarban vagy ront rá eszement sebességgel az előtte haladókra.

Megszaporodtak a motorosok is. A többségük a szabályokat betartva élvezzi csillogó-villogó gépcsodáján a haladás örömét, de a mind gyakrabban feltűnő utcai harcosok őket is rossz színben tüntetik fel az emberek szemében.

A kamikazék hazájuk védelmébe vetett hittal adták életüket és ragadtak magukkal sok más életet a világháborúban. Most, még ha a látszat sokszor ellene is szól, béke van. Nem lenne szabad hagyni, hogy felelőtlen utcai harcosok ártatlan emberek vérént ontsák!

Magyarország, 2008. február.

Kecskeasszony

Lehet-e házasságot elni a kecskével?

A letűnt KISZ egykori hivatalos lapjának orvosi tanácsokkal foglalkozó rovatában megjelent kérdésre adott Hofi Géza válasz jutott eszembe, amikor olvastam, hogy a holland parlament kétévnyi vita után büncselekménynek nyilvánította az állatokkal történő közösülést.

Az eddigi holland törvények csak akkor tiltották az állatokkal való fajtalankodást, ha az állatot a szerelmi légyott közben kínozták. Az új törvény értelmében az állatokkal adódó nemi aktus, valamint az állatpornográfia hat hónapig terjedő börtönbüntetéssel sújtható.

Mint kiderült, a fülledt légkörű istállók zárt ajtajai mögött zajló ügyleteket a világ nyolcvan országában törvények tiltják. Franciaországban például a közelmúltban ítélték felfüggesztett börtönbüntetésre egy férfit, aki rendszeresen „házaséletet” élt egy szex-rabszolgaként tartott kutyával.

A zoofília – állatokkal fajtalankodás – tehát nagyon is élő probléma, amit visszavezethetünk a rossz házasságokra, a romló közállapotokra, a világ durvulására, az árak – szex szolgáltatások árainak – emelkedésére. Bizonyára csak a vicc indokolja úgy e terjedő szokást, hogy azért jó, mert nem kell utána beszélgetni...

Manapság, amikor a magyar törvényhozás résztvevői olyan veretes feladatokkal küzdenek, mint egymás kikészítése, a mind furfangosabb adók kitalálása, a kormányzás ellehetetlenítése, ami mellett már erő nem marad a kisebb létszámú parlament megszavazására, a képviselői juttatások adómentességének eltörlésére, vagy úgy egészében az ország gazdaságának rendbetételére, alighanem még irigykedhetünk is a hollandok problémáira.

A közelmúlt napi híre, hogy egy viharsarki faluban az egyik óvónő állítólag egy lóval bonyolódott intim viszonyba. Szóval már ez is begyűrűzött hozzánk. Nincs is mit mindehhez hozzátenni, legfeljebb újfent Hofit érdemes idézni:

– Pajtás, ne csüggedj, a kecskét mindjárt el fogod felejtani, ahogy megismerkedsz a tehénnel!

Magyarország, 2008. március.

Nyuszibaj

A budapesti állatkert idén, a korábbi gyakorlattól eltérően nem fogadja be a húsvéti nyulakat – adták tudtul a hírügynökségek. A Fejér megyéhez közeli Veszprémi Állatkert is honlapján figyelmeztet a felelős állattartásra, és közlik: nem áll módjukban befogadni megunt húsvéti kedvenceket.

Nem elég a sok ránk nehezedő baj, most még a nyulakkal is gond támadt. Pedig nagyszerű élmény a kisgyerekekünk, kisunokánk örömét figyelni, amikor először simogatja meg a riadt tapsifülest, ahogy nevet ad neki, gondolja nap mint nap.

Egy darabig. A felmérések szerint ugyanis a húsvéti nyulak többsége az ünnep után a kukában, az utcán vagy állatotthonban végzi. Az ünnep rövid, hamar kezdődik újra a mindennapi rohanás. A nyuszi a lakótelepi kétszobásban, vagy a kis kertés ház féltett gyepén meg csak rág és rág, meg bogyózik, ráadásul nem várt gyorsasággal növekszik.

Állatvédők is felhívják a figyelmet arra, hogy aki állatot vásárol, az egyúttal felelősséget vállal. Az állatok ellátását, etetését, egészségének biztosítását, tehát a megfelelő tartást törvény szabályozza.

Mint kiderült, az utóbbi években többségében olyan állatot vittek be az állatkertekbe, amit eleve ezzel a szándékkal vásároltak. Eszükbe sem jutott vásárlóiknak, ajándékozóiknak a kisállat tartása, csak az ünnepek párnapos öröme. A gond és a költség – egy nyúl akár nyolctizenkét évet is él – legyen valamelyik állatkertté.

Az állatkertek érthető döntésével a jó érzésű családok kerülnek bajba. A családfő megveszi idén is a kisnyulat gyerekének, segít takarítani a papírdobozban kialakított „ketrecet”, anyuka beszerzi a szükséges salátát, répát, a kicsi meg örül, játszik vele. Amíg meg nem unja. Az állatbarát család meg gondolja, eteti a kis jószágot, aztán jövőre vesz neki párt is, mert egyedül oly árva szegény és különben is húsvét van.

A nyúl szapora állat. Így aztán a nagyvárosi tízemeletesekben is hamar tisztos nyúlcsaládok jöhetnek létre. Nyúlanyó és nyúlapó, na meg a sok-sok kis nyúlgyerek várja majd izgatottan a mindenkori húsvétot.

Magyarország, 2008. március.

A legszegényebb barakk

– A magyar az egy olyan nép... amelyik a múltjában azt dicsőíti, ami nem volt, a jelenében azzal elégedett, ami nincs, és a jövőben abban hisz, ami nem lesz – jelentette ki minap a közszolgálati televízió vasárnap esti politikai műsorában a Vállalkozók Országos Szövetségének közismert elnöke, Demjén Sándor.

A nézőben óhatatlanul horgadt fel az ellenkezés. Miről beszélt ez az ember, hogy jött ehhez? Mert bizony az idézett mondat első hallásra ugyancsak önérvényesítő.

Mondott sok más elgondolkodtatót is a dúsgazdag üzletember. Például olyanokat, hogy nem-sokára az Unió legszegényebb országa leszünk, meg hogy kevésbé vagyunk dolgozók, mint szomszédjaink, inkább hiteletet veszünk fel és úgy vásárolunk, mintsem takarékoskodnánk, ráadásul fogalmunk sincs a piacgazdaságról.

Az este műsorvezetőjét többször is megdöbbenetette a szókimondó nagyvállalkozó, aki ahogy egyre-másra sorolta a pénzügyi, politikai tényeket – vélhetően – a műsor nézőit is elcsendesítette felháborodásukban.

Biztosan igaza van a vállalkozónak abban, hogy az előző társadalmi rendszerben, a „legvidámabb barakkban” némiképpen elpuhultunk. Jogszabályok védték a munkavállalót, még akkor is, amikor szinte egész munkaideje alatt a napot vagy vállalatát lopta. Pihennie kellett napközben, hogy a második, olykor harmadik műszakban pénzt kereshessen, főállásában ugyanis alig-alig kapott. A dolgozóság kritikája aligha helytálló.

Arról nem tehet egyetlen kisember sem az elmúlt hatvanegynéhány évből, hogy a mindenkori ideológiák, történelmi játszóterek dobálható bábuja volt. Ez a nép – és ezt Demjén Sándor is elismerte – megtanulta túlélni az aznapot, miközben cseppet sem törődött a holnaputánnal.

Aligha hiszem, hogy mindezért mi, az utca emberei vagyunk a felelősök. Tesszük, amit a mindenkori hatalom elvár vagy megenged. Ha az járja, seftelünk és fusizunk, ha hagyják, Bécsbe rohanunk hűtőszekrényért, vagy bevásárlókocsinkat púpozzuk tengelytörősre akciós termékekkel. Ráadásul, ha nem megy másként, hát hitelből.

Demjén úr sok igazságot mondott, nem megsértődni, elgondolkodni kellene rajta. De nem itt lent, az utca szintjén!

Magyarország, 2008. április.

Állatrendőrség

– Hallom a hangját – kiáltott fel örömmel a nyakig sáros, egyenruhás férfi, miközben a hatalmas gödör alján hasalt.

A körülötte álló emberek óriási izgalommal figyelték a gigászi harcot. A rendőr óvatosan benyúlt a tenyérnyi átmérőjű lyukba és közönsége tapsa, üdvrivalgása közepette kihúzta a remegő, pár hónapos kiscicát a földalatti cső fogságából.

Mindezt ország-világ láthatta az állatokkal foglalkozó tévécsatorna sorozatának jóvoltából. Az Állatrendőrség című műsor nézői azt is láthatták, hogy a kiscicát, amelynek megmentése érdekében több ezer dolláros kárral járó ásatást is végeztek a környéken, a mentőakció után egy olyan csillogó-villogó állatkórházba vitték, aminek láttán, a magyar egészségügyön szocializálódott polgár szép csendben sárgulni kezd az irigységtől.

A világ boldogabb, de mindenképpen gazdagabb felén nem csak mentik az állatokat, de a velük embertelenül, vagy éppen állattalanul bánó gazdáikat is súlyos szabadságvesztésre ítélik, ha nem gondozzák megfelelően jószágaikat.

A kutyák, macskák, lovak, minden rendű és fajú kis- és nagyállatok nagyobb jogokkal bírnak odaát, mint mifelénk az emberek. Merthogy a jelzett állatrendőrség az Egyesült Államok nagyvárosaiban, vidékein működik. Az állatrendőrök – nem kellene félreérteni a megnevezést – teljes komolysággal védik a vadállat gazdiktól a kiszolgáltatót párakat és kötelezik őket arra, hogy megfelelően bánjanak kedvenceikkel.

Jó lehet az USA-ban állatnak lenni! Színes bőrűnek, latin-amerikainak, ázsiaiának persze már kevésbé, de az egészen más tészta. Maradjunk is csak az állatoknál. Jogaik, és védelmük van. De vajon mi történne, ha itthon is lenne egy ilyen elhivatott állatrendőrség?

Valószínűleg nem működne. Nálunk ugyanis előbb az embereket kellene megvédeni a jó nagy állatoktól.

Magyarország, 2008. április.

Láthatatlan lények

Kisebb nemzeti tragédiával ért fel hazájában, amikor Jang Liwei, az első kínai űrhajós bejelentette, a hiedelemmel ellentétben a kínai Nagy Fal sem látható az űrből.

A Földön élve rengetegen hisszük, létünk meghatározó a bolygónk életében, alkotásaink, városaink, erőműveink, gigantomániában épült remekeink még a világűrben is látszanak.

A Himnusz elhangzása után, éjjel, az egyik közszolgálati televízió második csatornája műholdas élőképeket közvetít. Aki képes az éjszakai fennmaradásra, fantasztikus élményben részesülhet.

A képernyőn sok száz kilométeres magasságból – szinte érezni az űreszköz rohanását – gyorsan változó földi tájakat láthat a néző. Miközben néha bevillan a légkörön túli végtelen feketesége, Mexikó, Latin-Amerika, az Egyesült Államok és még néhány Európától távoli táj térképszerű képe tárul fel az égi kamera jóvoltából.

A tévénéző természetesen azonnal az élet jeleit keresi a zöldes-barnás felszín, vagy éppen a felhőzet fehére között. Pár perc után kiderül, a vélhetően mintegy háromszáz kilométeres távolságban keringő műhold magasságából már semmiféle ember alkotta tárgy, de még csak a sokmillió városok körvonalai sem láthatóak. A Föld olyan fentről, mintha mi itt lent nem is léteznénk.

Ha egy képzeletbeli géppel lejjebb szállnánk, és onnan figyelnénk e bolygót, már fel-feltűnnének alkotásaink. Még lejjebb ereszkedve városaink, óriásépületeink lennének láthatóak. Pár

tíz méterről pedig, ha parányinak is, de már létező lényeknek látszanánk, esetleg olyanoknak, akik felelősen cselekszenek, nem kicsinyesek, önzőek, kíméletlenek, irigyek, vagy éppen gyilkosok.

A földre érve aztán minden megváltozik. Hirtelen nyüzsgő, összeférhetetlen, ügyei után rohángászó, fennhéjázó, túlfogyasztó, vagy koldusszegényen éhező hat és félmilliárd emberi lényt találunk. És sok olyan emberféleséget, aki önmagát mások fölé helyezi, embertársai, nemzete, vagy éppen a világ urának képzei magát.

Nekik is érdemes lenne nézni a fentről készült felvételeket. Azonnal megértenék, mekkorák is valójában.

Magyarország, 2008. április.

- - - - -